

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בבחי').

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת בראשית תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף נא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רכו
הסופוט

1 רבא אמר - "על מחבת" - מלמד ששענה כלי שרת (הוא). ואפילו מורדו בחצי עשרון
 2 שאינו נמשת - על כרוך אפיתו מרחא מנחבת כלי שרת הוא. [ואי אפי' לה מאתמול
 3 מיפסל ליה בלינה] - דאפילו מנחות, משקדשו בכלי - ונפסלו בלינה, במסכת מעילה (ט,
 4 א). וכו' גרסין: [ואמר נאמר מנחת כבשים ששן - (שמות טו). ועשרון סלת בלול בשמן כתיב
 5 רובע הדין, ובמנחת נסכים מנחת כתיב. ולשון
 6 אחר: ואמר מנחת נסכים "שמן", והיני דק'.

7 שלשה לוגין לעשרון - דרובע הדין - שלשה
 8 לוגין, הדין - שנים עשר לוגין. במנחת נרבה -
 9 נאמר (ויקרא א') ויצק עליה שמן, מה הלחן
 10 - לוג אחד, כדאמר לקמן (פס. א) "למנחה
 11 ולגז שמן". לקמן פריך: והיכי מצי למדיניה?
 12 מנחת נרבה, הא דבא כתיב "בשמן" להוסיף?
 13 ותושי "שמן" דהתם לאו להוסיף? דהייתן
 14 כאן תמי - בבכר ובערב, ומנחת נסכים כאן
 15 תמיד, ע"ע התמיד. מנחת נרבה לא הוויא שבת
 16 וטעמא, ודב לבקש ק"מ און קבוע - חליה?
 17 דהה שבת וטעמא, היתין מנחת יחיד היא
 18 ובאה בגלל עצמה, שאון אהה ע"ע הובת
 19 ומנחת נסכים אינה מנחת לבנה - בפריק י"ל
 20 דמנחות אבות" (שמות טו. א). תירי - חובה
 21 טעמא, שבת, יחיד, גדל על עצמה. לבנה, וכו'
 22 משמעאל אומר - הואיל לא אתא מדינא, הית
 23 בשקלא סולת מנחת תמיד' דכתיב בחיבתין, וית
 24 כאן - כדאמרן לעיל: "בשמן" - להוסיף לה
 25 שמן, וריבה במנחת נסכים שמן - שלשה לוגין
 26 לעשרון, דהיינו רביה, ובמנחת נרבה ליכא אלא
 27 לוג במנחת נסכי - רבי ואלים - שני לוגין
 28 לעשרון, דכתיב בפרשת "שלח לך" ו"הקריב
 29 על בן הדין סלת ששן עשרונים בלול בשמן,
 30 חצי הדין" - דהיינו ששה לוגין, שתיים לעשרון.
 31 וביאל כתיב "לאיל תעשה מנחה סלת שני
 32 עשרונים בלול בשמן שלישית הדין" - דהיינו
 33 ארבעה לוגין, שנים לעשרון. והדר תני נאמר
 34 כאן שש נאמר במנחת תמיד - והיכי מצי
 35 למפריך, והא שמן נרובה - לאו להוסיף הוא,
 36 אלא לקבוע לה שמן, האי "בשמן" להוסיף
 37 הוא, ולקבוע לא עריך, דבמנחת לקמן. [ואין
 38 תנא בשמן להוסיף רבי שמעון היא - דאמר
 39 בספסא ריבה כאן שמן כו', והלפנין לטעמה?
 40 מדינא דריבה כאן שמן. ולרבי שמעון ליכא
 41 למפריך "נילף ממנחת נרבה" - משום דהאי
 42 להוסיף, ונרבה לקבוע. והא דלא סימא ברישא
 43 משום דרבי שמעון אפסוקה ממנא דאמר
 44 הוסיף הוא? ודינא דמנחת נרבה מאן קהדר?
 45 דהא רבי שמעון נפקא ליה שפיר מדינא?
 46 בחתיף רבי ישמעאל - ואיזו קאמר "אי כלי",
 47 דלרבי ישמעאל איכא למפריך שפיר "נילף
 48 ממנחת נרבה" - והא לדידה תרייהו לקבוע
 49 ולא להוסיף, ואיצטרך קרא. (בולה רישא -
 50 רבי ישמעאל אמר, וכו' קאמר רישא: "בשמן"
 51 להוסיף לה שמן, ורבי ישמעאל קאמר ליה, דאי
 52 לקבוע לה רבי שמן - בטאי מנחות - לא
 53 עריך, דכין דכתיב "על מחבת" - ממילא ידעא
 54 דריבה ששן במנחת מחבת). תהא מנחת
 55 חושא - דהאי דכתיב "בשמן" - שבידנא באתו
 56 כלי. הדר אמר רבי ישמעאל וליהוי נמי לקבוע -

1 הדין היא קב מנחת המידין - דכתיב גבי שבת (במבשר כרו): "על גולת התמיד", ופסי נמי
 2 גרמין "מערר" "מערר" ממומדי. תימה: ולמדן מן הלמדו חזיו גוראה לגלוי מילתא
 3 בעלמא הוא. **אפי'** לא מאתמול איפסלה בלינה - תימה: דכסוף רבי ישמעאל (מנחות עב,
 4 ב) מרבינ שתי הלחם, מרביכי "מערר" ה" - דהכונן קבוע מומר דרו, לכולן. ונאסי שתי
 5 הלחם לאפיה, וקסבר: תנור מוקדש, ואי אפי' לה
 6 מאתמול - איפסלה בלינה, ואפילו הכי בעי קרא
 7 ושל למה דהוה אמינא. דאפי' לה בתנור חזיל
 8 אבל האב כתיב "מחבת" - על כרוח עריך לעשות
 9 במנחת בלי שרת. ותימה: דהבא נמי לא בעי אלא
 10 אפיה, אבל הקטרה - פשיטא ליה דרדי, ובכל
 11 קבועה בעי קרא, ברפירשתי לעיל לשחיטון
 12 ולהקטרה. ובמה עזר לא לעלמין אפילו מעמר
 13 ושתי הלחם, שכן באים עתה שני דמיסו? ויש
 14 לומר: וכו' קטרה פשיטא חלו דבעין, וא' מיתעשה
 15 אפילו בשבת, כחנא דרבי רבי ישמעאל, או
 16 מדריו היא קב מנחת המידין דרשתי אבי,
 17 דשיליה היא פריקא (נב, א) דרשש ליה רבא גופיה.
 18 ותימה: הכי מוכח דאי אפי' לה מאתמול איפסלה
 19 בלינה: הא כלי שרת אין מוקדשין אלא בזמןון ויש
 20 לומר: ברפירשתי לעיל. כיון דכתיב בקרא "על
 21 למחת" - על כרוחן בעי קודשיל כל, מיהו קטא
 22 לקמן (עג, ב) גבי שתי הלחם, הא דלא כתיב
 23 "מערר" בקרא, ולכיוי מנחת אפיתין דהה ששן
 24 ויש לומר: כיון דלא רוחו שבת, אם כן מאתמול נמי
 25 חזי זמןן, ואם תאמר: סוף "לולב וערבה" (סוכה
 26 פט, ב) גבי "כמעשה בחול כן מעשה בשבת",
 27 ופריך בגמרא: וניתי במקודשתו אמר ועזיא אן
 28 שיער למים, ואי שדי לה במקודשת - איפסלה
 29 לה בלינה. ואמאי איפסל, שני דאין זמנה
 30 מאתמול? ויש לומר: דהתם שאתבט מסי בלינה -
 31 לאו מחוסר זמן תו, וכו' היא גזנא סוף "שתי
 32 הלחם" (מנחות עג, ב) בדחול אשכחיהו דקאפי,
 33 אמר לה: דרך חול קאפיתו? אפי' כי חזים יקדש
 34 בלינה איפסל ליה, לפי דאמרינן אלא
 35 שדיו סבורים דומנו בחול, וגם אפון אותו בכלי
 36 שרת. אי נמי לאורי אפיה תנחין אותו בקטרת
 37 הדת, בפרוש הקטורה, הדיה שם בלינה,
 38 ומיפסלה בלינה. דלילה אין מחוסר זמן, ולמאן
 39 דאמר (מנחות עג, ב) תנור אינו מוקדש, נראה לי
 40 שום הקטרת לא התקדש.
 41 **תניא** מנחתה דרבא - אף עב דבאבי נמי
 42 תניא - הא אמרן דרבא נמי לא פליג עליה, אלא
 43 דלא עריך.
 44 **תלמוד** לומר סולת למנחה תמיד - תימה:
 45 דאם כן, "בשמן" למה ליה שתי לומר: יאי? אלא
 46 "בשמן" - לא דהוה מסתבר לאקדשי לנבי שמן.
 47 והכונן

1 **הרי היא מנחת המידין. רבא אמר: "על מחבת" -**
 2 **מלמד ששענהה כלי, ואי אפי' לה מאתמול - איפסל**
 3 **ליה בלינה. תניא מנחתה דרבא: "על מחבת" -**
 4 **מלמד ששענהה כלי. "בשמן" - להוסיף לה שמן.**
 5 **ואינו יודע כמה. היינו דין נאמר כאן "שמן", ונאמר**
 6 **להלן במנחת נסכים "שמן". מה להלן - שלשת לוגין**
 7 **לערשון; ואף כאן - שלשת לוגין לעשרון. או פלך**
 8 **לדרך זו? נאמר כאן "שמן", ונאמר במנחת נרבה**
 9 **"שמן". מה להלן - לוג אחד, אף כאן - לוג אחד?**
 10 **אמר למי דומה, דנין תבש"ט מוכש"ט, תירי, כאה**
 11 **חוקה, דוחה שבת, דוחה טומאה, ואין דנין תבש"ט**
 12 **משאינו תבש"ט. או פלך לדרך זו? דנין גי'ל מוגי'ל,**
 13 **יחוד, בגלל עצמה, וזו לבונה, ואין דנין גי'ל משאינו**
 14 **גי'ל. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר:**
 15 **"סלת מנחה תמיד" - הרי היא קב במנחת המידין,**
 16 **מה מנחת המידין - שלשה לוגין לעשרון, אף זו -**
 17 **שלשה לוגין לעשרון. רבי שמעון אומר: ריבה כאן**
 18 **שמן, וריבה במנחת כבשים שמן. מה להלן - שלשת**
 19 **לוגין לעשרון, אף כאן - שלשת לוגין לעשרון. או פלך**
 20 **לדרך זו? ריבה כאן שמן, וריבה במנחת פרים ואילים**
 21 **שמן. מה להלן - שני לוגין לעשרון, אף כאן - שני**
 22 **לוגין לעשרון? נראה למי דומה, דנין מנחה הפאה**
 23 **עשרון ממנחה הפאה שנים ושלשה עשרונים. הא**
 24 **גופא קשיא, אמרת: "בשמן" - להוסיף לה שמן, והדר**
 25 **תני: נאמר כאן "שמן", ונאמר במנחת נרבה "שמן" -**
 26 **אמר אביי: מאן תנא "בשמן" להוסיף? רבי שמעון**
 27 **היא, ואילו לא נאמר" קאמר ובריינא מאן קא מתיד?**
 28 **רבי ישמעאל. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: פולה**
 29 **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא, והכי**
 30 **קאמר: "בשמן" - להוסיף לה שמן. דא לקבוע שמן**
 31 **לא עריך, מון דכתיב בה "על מחבת" - במנחת**
 32 **מחבת דמיא. או אינו אלא לקבוע לה שמן, דאי לא**
 33 **כתב רבמיא "בשמן" - והא אמוינא: תיהוי מנחת**
 34 **חומא? הדר אמר: תיהוי נמי לקבוע לה שמן, תיתי מדינא. ון דיינא, ולא אתיא ליה, ואצרבא**
 35 **קרא "סלת מנחה תמיד", דקמסיים רבי ישמעאל מילתיה. רבה אמר: פולה רבי שמעון,**
 36 **[ואילו לא נאמר] קאמר, והכי קאמר: "בשמן" - להוסיף לה שמן, דאי לקבוע לה שמן - לא**
 37 **עריך, מון דכתיב בה "על מחבת" - במנחת דמיא, ועד שליא יאמר "בשמן" י' ש' בדין. ון**
 38 **דינא, לא אתיא ליה, ואצרבא "בשמן". הדר אמר: תיהוי מנחת פרים ואילים. הדר אמר: דנין**
 39 **אמר - רבי שמעון ששן במנחת מחבת. תהא מנחת**
 40 **חושא - דהאי דכתיב "בשמן" - שבידנא באתו**
 41 **כלי. הדר אמר רבי ישמעאל וליהוי נמי לקבוע -**
 42 **מיני' כו', ואצרבא סולת קב מנחת תמיד - ואתא רבי שמעון, למימר דלא צריכא קרא. כיון דמוקמת לה הוסיף, בולה - ורישא עד רבי ישמעאל אמר, ואצרבא קרא**
 43 **סולת מנחת תמיד, אתא רבי שמעון להוסיף, ולא לקבוע, ואינו יודע כמה ויסק. הדר אמר: קרא נמי לא עריך, דמדינא בתרא אמר, והכי קאמר רישא**
 44 **בשן חזיה תמיד, ורבי שמעון קאמר לה, דאי לקבוע לה לוג שמן במנחת - ממילא ידעין דריבה ששן במנחת מחבת, וכן**
 45 **הדר אמר רבי שמעון תהא מנחת פרים ואילים - דאף עב גב דלהוסיף הוא, לא היין אלא שני לוגין לעשרון. הדר אמר: היא דפרכת תיהוי מנחת פרים ואילים - דתן**
 46 **מנחה**

תוספת
ההקנה
דבוק גדול בן כון גדול טען משיחה. היינו תא נמי דפרק בתמורה (יא) הווא קרא לכבדנן גדולים.

שתיאה כולה בהקשרה - פירש קמפוטריס: עילא עישה לה שיריים. ווא דבעי לקמן: רבי יוחהד האי "כליל תקטר" מאי עבד

ליה? כיון דהווא מנחת כהנים - פשיטא ברולה כליל, ולא אמיצריך אלא לרבי שמעון דקטבר; משל עלם תהא. עד פירש לישנא אחרינא: אשנא קריבה לחצאנא, ו"ל"א דרש - וואב לא דרש רבי שמעון ר"ה, וכן קמא דסנהדרין (די, א) גבי "ומוסף וישיפת" ובפרק קמא דסוטה (ה) ג. אבל ירדו מוסף על ענין ראשון ובפרק (מנחות ב, א) גבי "וירד מוסף על ענין חדר ארבעה" (דריש, וכן ירד חדר ארבעה) דרש "מזבח" (כבא קמא) ס, ה) ופרק שני דעבודה (וה, א, כו, א) וקשה דברק "כל האסורין" (מנחות ב, א) גבי "ואם נאמר נגמנו למה נאמר רובע", ומירו הוא דרדשתי הכי ויש לומר: ומשום דאיכא ימן - מוכח ד"ומן" למרדש אתא. מיהו דן קשיא דרש "ארבע" מיתות" (סנהדרין ג, א) גבי "בת ברוך אתא אחת אחסיה ואחת נשואה" - בשפירש דרש "בת" יתבת כרכי עקיבא. וברייתא דרש פירקין מוכח כרבי שמעון. ובמנחות (ב, א) גבי "קמא מית" (י, א) דרש רבי שמעון דם שרץ דטמא. מדרבתי "וזה", ומוכח בבראשית רבה דמירו קודשיה וזהו רבי יהודה דרש הכא ור"ה, ובפרק "אלו מציאות" (בבא מציעא ג, א) גבי "סנהדרין ג, א) וסוף פרק אמור דסנהדרין (די, א) גבי "ושיפתך" - דרש ר"ה. ובריש מנחה (ב, ב) גבי "ואם המד ימיר" - אמרין: ור"א לא דרש, שרץ טיף קלפלי" (מנחות א, א) "איברים פורדים שנתעבדו מבערב", ופרק שני דסנהדרין (כא, א) גבי מלך, דלא שר רבי יהודה ורבי שמעון אלא שמונה עשרה נשים. ומאן דרש ר"ה - דרש נפשי ומנא: להני דרש ואלא דלא דרש ליה. ותובא אשכחן כי תאי גוואא. וקח על מלכות תהא - דהיא אמיתא: אבדן שבעה קלפלי חיותין בכל יום, ובגני - שבעה עשרה כהנים גדולים, אי על פי כשכר נתחננו בכחות הדיוט. ורבי שמעון לית ליה האי כסבא.

אף כאן לא תעשה על אבילתו - אבל אסורא נפקא ל"ל ב"פילי תקטר". וקטע קשיא: אמאי לא דרשין לאו נמי, מדרבתי "לאמר" - לאו אמור, כדרדשתי פרק ב"ה (פסחים מב, א) "ש לו נסכים - שפירשין כהני, דלאחר מיתה היו הכל הפקר.

דקא מדהקא לישנא - שבתין שני, שהיו כהנים שלמה והוציאם -

הפאת מלמד שמעולין ב"ה, תימה ותפול ל

דקדשי בוד הבית האין ויש לומר: דאיצטרך למעול אחר מועל, דאנו אלא בבדמה וכלי שרת בלבד.

ואין

יש לו נסכים - קריבין משלו, ואם לאו - קריבין משל ציבור. ותנאי בית דין הוא, כהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תתקין - שתיאה מנחתו קריבה משל ציבור: אמר רבי אבהו: שני תקנות הוו, דאורייתא - מדיציבור. כיון דהוה דקא מידהקא לישבה - תקינו דלבי מוהרשים. כיון דהוה דקא פשעו בה - אוקמהו דאורייתא. ועל פרה, שלא יהא מועלין באפרה" - דאורייתא היא! דתנאי: "תפאת היא" - מלמד שמועלין בה, "היא" - בה מועלין באפרה

מנחה תפאה עשרין וכו'.

מנחה תפאה עשרין ומנחה הבאה עשרין כו'. **משנה** למה שלם בבוקר, ועשרין בין הערבים, כל זמן שהיא קריבה משל ציבור. **גמרא** ולימה המשה תחתי אחר מבני עישה אותה - דמשל יורשים קריבה, עד יעמוד אחר. יכול יקריבו וישנין לחצאנא - נמו שיהא אביהן עושה? משל עולם - משל ציבור. ומתורת המשכה. שיהא יולה בתקפה - שלא תעשה ממנה שיריים לאבילת. לישנא אחרינא: שיקטירו שלמה, ולא לחצאנא, כל זמן שהיא קריבה משל ציבור. דשלימה לא פליגי רבי יוחהד רבי שמעון. מפי המורה. יכול ויהו אחריו ובני מקריבין קריבן אחד - בינם המשחם. ובני פגמי עקמן - לשם החוקך, ומאותו יום ואילך - לא. אבל כהן גדול - בכל יום, דרבתי "תמיד" כהנים היושבים? והבטחן דרדש נתתך לעבדה, איהו יום ידה מקריב עשרין. לישנא אחרינא: בינם המלואים היה כה, אבל לדורות - לא. וזהו. ולא מפי המורה. ואי זאני אלא כהנים גדולים - דרבתי קאמר: קריבן ויקריבו בני אהין לדורות, כל כהן גדול שיעמוד. המשה שיעמוד מבני אהין תחתי לאחר מותו ירה כהן גדול אמור - דרבתי קאמר קרא: הבוח המשח שיעמוד מבני אהין תחתי לאחר מותו, לישנא אחת. אם כן - דרבתי ליעשה אתה, שקריבו ההיתום כל זמן שלא נמי כהן אחד תחתי. לכבוש כהן המשח תחתי בני עישה אותה - כשימות הוא. מאי מבני - ממשנת: אחר מבני שיעמוד תחתי לכהן גדול, דמשמע תרתי. מאי אהן - מאי קבד ליה - כיון דנפק ליה שלימה מכליל תקטר. דבשלמא "בהון המשיח" - מוקד לך דרשן דמאמרין לעיל, רבי כהן גדול אמור, אלא "אותה" מאי עביד ליה? ויטעו כהן אחד תחתי - בו כהנים. ותופוק ליה מן המזבח כעריב - דכאמרן לעיל: חוקק איהו תהא - שתיאה מצוה זו נהגת לדורות. עליונה - היתקין, דרבתי בקרא ברישא, כ"א צאת אהין, ובתיב בה "כליל תקטר". והדר "כל מנחת כהן כליל תהיה" - דמשמעית במנחת נרבות, ובתיב בה "כל האכל" - מנין ליתן האמור בו - שיהו ענינים כליל בהקשרה. והאכלו משירי שתיאה יעברו בלאו תלמוד לומר כיל כליל - "כליל תקטר", "כליל תהיה לא תאכל". שבעה דברים - במבטח שקלים פרק מנחת שמנצא. וזה אחד מהם - דהם קאי. דקתינ לעיל: בהמה שמנצא מועלית למגדל. עד ומבדחה לכל רוח וזכר - שישלם נקבות - שלמים. בראשונה משמנכין את מנזאה לחביא נסבית. עד שהיו מניחין אותה ובורחין. ותקטע בית דין שהיו נסכים קריבין משל ציבור. ואקמך רבי שמעון: שבעה דברים התקינו בית דין, וזה שאמרו אחד מכם. והדר מפרש לאיךן שיש נר ששלחו בו, דגוי משלך קרבותיו, כדאמר בפרק "אלו מנחות" (מנחות עג, א) "איש" - ולא תלמוד לומר "איש" "איש"? לרבות את הגוים שטורדים נרבות מישראל. שלה עשה נסכים - דמי נסבית. וכן נר - לחכי נקט נר - דאין לו יורשים. דאי ישראל - הוו מקריבין וירשים נסכים. וישלם ציבור - אלמא, תנאי בית דין הוא, ולא דאורייתא דאורייתא מציבור - כרבתי (ויקרא י) חק עולם - משל עלום. דקא מדהקא לשבח - שהו פחתין השקלים שבלשמה, לפי שבכל שנה היו יצרכין בכך. כדאמרין בפרק קמא דמסכת יומא (ט, א) "שנות רשעים תקטורנה" - וה מקדש שני, שעמדו יחד משלש מאות כהנים גדולים, וכל אחד לא הוציא שנתו. חקין מירשין. דקפשי - ואין מביאין אותה. דהיינו שתי תקנות: דמעיקרא תקנה מירשין, והדר תקנה להדרה אדאורייתא כמעיקרא. ועל פיה - היינו מאותן שבעה דברים. שלא אפי מיעילין באפרה - דהנהגה נאפרה - לא תחייב קריב מעילה. הפאת היא - בפרה כהני, מלמד שמועלין בה בשאר חמאות. עד שלא היה להן על שנת תורתך לכבדנן. לבטמן - ואפי מרפא מוכה. פשרי כפסח חזאת - משום מנעמא קמייאת דמעילה (ב, ב) מפרש מאי איכא בין מעילה ורבנן מלמד דהאורייתא. כפסח חזאת - כהן שנטמא כפסח כמאן טמא, כהן כסבות ופערות. בתחילה נבנין לון - כלומר, בשכשו כשמביאין אותן - ובנין את זמרתה מכל אחד אחד, ואין את מנחתה מלשכה כשאר קרבות צבור.

1 מנחה הבאה עשרין ומנחה הבאה עשרין כו'. **משנה** למה שלם בבוקר, ועשרין בין הערבים, כל זמן שהיא קריבה משל ציבור. **גמרא** ולימה המשה תחתי אחר מבני עישה אותה - דמשל יורשים קריבה, עד יעמוד אחר. יכול יקריבו וישנין לחצאנא - נמו שיהא אביהן עושה? משל עולם - משל ציבור. ומתורת המשכה. שיהא יולה בתקפה - שלא תעשה ממנה שיריים לאבילת. לישנא אחרינא: שיקטירו שלמה, ולא לחצאנא, כל זמן שהיא קריבה משל ציבור. דשלימה לא פליגי רבי יוחהד רבי שמעון. מפי המורה. יכול ויהו אחריו ובני מקריבין קריבן אחד - בינם המשחם. ובני פגמי עקמן - לשם החוקך, ומאותו יום ואילך - לא. אבל כהן גדול - בכל יום, דרבתי "תמיד" כהנים היושבים? והבטחן דרדש נתתך לעבדה, איהו יום ידה מקריב עשרין. לישנא אחרינא: בינם המלואים היה כה, אבל לדורות - לא. וזהו. ולא מפי המורה. ואי זאני אלא כהנים גדולים - דרבתי קאמר: קריבן ויקריבו בני אהין לדורות, כל כהן גדול שיעמוד. המשה שיעמוד מבני אהין תחתי לאחר מותו ירה כהן גדול אמור - דרבתי קאמר קרא: הבוח המשח שיעמוד מבני אהין תחתי לאחר מותו, לישנא אחת. אם כן - דרבתי ליעשה אתה, שקריבו ההיתום כל זמן שלא נמי כהן אחד תחתי. לכבוש כהן המשח תחתי בני עישה אותה - כשימות הוא. מאי מבני - ממשנת: אחר מבני שיעמוד תחתי לכהן גדול, דמשמע תרתי. מאי אהן - מאי קבד ליה - כיון דנפק ליה שלימה מכליל תקטר. דבשלמא "בהון המשיח" - מוקד לך דרשן דמאמרין לעיל, רבי כהן גדול אמור, אלא "אותה" מאי עביד ליה? ויטעו כהן אחד תחתי - בו כהנים. ותופוק ליה מן המזבח כעריב - דכאמרן לעיל: חוקק איהו תהא - שתיאה מצוה זו נהגת לדורות. עליונה - היתקין, דרבתי בקרא ברישא, כ"א צאת אהין, ובתיב בה "כליל תקטר". והדר "כל מנחת כהן כליל תהיה" - דמשמעית במנחת נרבות, ובתיב בה "כל האכל" - מנין ליתן האמור בו - שיהו ענינים כליל בהקשרה. והאכלו משירי שתיאה יעברו בלאו תלמוד לומר כיל כליל - "כליל תקטר", "כליל תהיה לא תאכל". שבעה דברים - במבטח שקלים פרק מנחת שמנצא. וזה אחד מהם - דהם קאי. דקתינ לעיל: בהמה שמנצא מועלית למגדל. עד ומבדחה לכל רוח וזכר - שישלם נקבות - שלמים. בראשונה משמנכין את מנזאה לחביא נסבית. עד שהיו מניחין אותה ובורחין. ותקטע בית דין שהיו נסכים קריבין משל ציבור. ואקמך רבי שמעון: שבעה דברים התקינו בית דין, וזה שאמרו אחד מכם. והדר מפרש לאיךן שיש נר ששלחו בו, דגוי משלך קרבותיו, כדאמר בפרק "אלו מנחות" (מנחות עג, א) "איש" - ולא תלמוד לומר "איש" "איש"? לרבות את הגוים שטורדים נרבות מישראל. שלה עשה נסכים - דמי נסבית. וכן נר - לחכי נקט נר - דאין לו יורשים. דאי ישראל - הוו מקריבין וירשים נסכים. וישלם ציבור - אלמא, תנאי בית דין הוא, ולא דאורייתא דאורייתא מציבור - כרבתי (ויקרא י) חק עולם - משל עלום. דקא מדהקא לשבח - שהו פחתין השקלים שבלשמה, לפי שבכל שנה היו יצרכין בכך. כדאמרין בפרק קמא דמסכת יומא (ט, א) "שנות רשעים תקטורנה" - וה מקדש שני, שעמדו יחד משלש מאות כהנים גדולים, וכל אחד לא הוציא שנתו. חקין מירשין. דקפשי - ואין מביאין אותה. דהיינו שתי תקנות: דמעיקרא תקנה מירשין, והדר תקנה להדרה אדאורייתא כמעיקרא. ועל פיה - היינו מאותן שבעה דברים. שלא אפי מיעילין באפרה - דהנהגה נאפרה - לא תחייב קריב מעילה. הפאת היא - בפרה כהני, מלמד שמועלין בה בשאר חמאות. עד שלא היה להן על שנת תורתך לכבדנן. לבטמן - ואפי מרפא מוכה. פשרי כפסח חזאת - משום מנעמא קמייאת דמעילה (ב, ב) מפרש מאי איכא בין מעילה ורבנן מלמד דהאורייתא. כפסח חזאת - כהן שנטמא כפסח כמאן טמא, כהן כסבות ופערות. בתחילה נבנין לון - כלומר, בשכשו כשמביאין אותן - ובנין את זמרתה מכל אחד אחד, ואין את מנחתה מלשכה כשאר קרבות צבור.

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף נב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 תוספות

1 הי מנייהו אחריי - איוז נאמר באחרונה שנמסוך עליה, דשמן חדר ביה מאידך,
 2 משום דקיימא לן (עירובין ב, ג) רבי יהודה רובי שמעון - הלכה כרבי יהודה. קפ"תא
 3 ודקני רובי שמעון שבאין מן הלשכה. דלית בהו כפרה - מנחת כהן - ליהא
 4 ליורשיה כפרה בגוה. ביה דהעלם דבר - לפרשן לציבור היא. קרנבי לחבי לאשי -
 5 ריבה דכחוב קרנבתו דהרבנן. דכל הני - לשון
 6 קרבן ניתו. לרבות פרי העלם - דבאין מתרומת

7 הלשכה כהני. דבתמידי משתעי. ואף על גב
 8 דלא אורתא דחבי היאו שקליהם. שריר לא
 9 וזו יודיעה שריחא. אפילו הכי מרובה להו קרא.
 10 דרבי רבי שמעון - ובין דמקרא יליף - עיקר
 11 הוא, דך היא דאורייתא. שמיני בחיבתין -
 12 במסכת תמיד (ב) מני כותביה שלשה עשר
 13 השקוסים כתמידי, בין בבקר בין בערב. וזה בכך
 14 וזה בכך. כמארי דרשאי - דבבל עמקה
 15 היא, דתבין "האומר לצולה חרבי" (שעה)
 16 (מד) - שבני - מקריב הסלה דגמנת נסכי תמיד.
 17 תשעי בין הכי נמי דלא כפלי - לעולם? והא
 18 קיימא לן מנחתם נסכים בלילה כו' - דאם
 19 לא הקריבו היום נסכים, יקריבו למחר. ובגו
 20 שלא קריש בבלי, ולא נפסלו בלילה, אלא
 21 דמשנן דקרב תמיד כלא נסכיהו - אמר יא -
 22 לא הוו נסכים - לא קתני, הכי נמי גבי בחיבתין
 23 "דאי מת כהן גדול" - לא קתני, ולעולם לא
 24 מת - בטילה כל בין השרבים, עד שימוד כהן
 25 אחר. ואחריה לקישה דרמא - הא אקמרי
 26 רבי ירמיה "בלבאי טפשא, מבישותין אמרי
 27 קפיתו" - כשאנו אומרים שום טעם שאינו יפה
 28 - אומרים אותו השומעין לפני בני ארץ ישראל
 29 מבישותין - כי אמרתינו מלי מעלייתא - לא
 30 אמרי להו קפיתו. ולא נמי - דאמרן דאעתי
 31 בטילה - מבישותין היא, דפה אמרתי (דאי)
 32 לא), דנפקא לי מקרא דתבין בחיבתין ויקרא
 33 "ס' תלת מנחה תמיד" - לא תמיד אינו בטל,
 34 אף היא אינה בטלה. מאי הוי עלה - כרבי
 35 או כרבי ירמיה? פליגי בה - בחיבתין כהן גדול
 36 כלה מת. מפרשי לה שני קמציין של לבונה -
 37 כשהוא מביא ערוקין של מנחתו - כמבא עמו
 38 שני קמצים לבונה. ומקריב ואתחז לחצי ערוקין
 39 של שרתיה. והאחד לחצי של בין הערבים
 40 ולא

1 ואין מועלין באפרה - תימה. היפוך דהיא דאפר הקדש - מותר, כדאייתא בסוף תמורה (לה),
 2 א). ולמאן דמוקד הוא דהניא "אסור", כגפלה דליקא מאיליה, ללא הוי איניש ולמעיל
 3 - נזיא. אלא למאן דמוקד לה בתרומת השמן, והחם ובפרק "כל שעה" (פסחים ב, ב) קשיא
 4 וש לומר. דשאני הכא. דכל מצוהוה לשריפה עמו. ועד נראה: דעמם דהחם - משום דאין
 5 לך דבר שנעשת מצוהוה ומועלין בו, אבל הכא -
 6 אבתי לא איתעביד.

7 **דקא** עבדי לטבחן - רב אשי לטעמיה דאמר
 8 במסכת מכות (א, כא) דאפר מקלה מותר
 9 לזהב על מכות, משום דמתנו מוכחת עליו.
 10 **גזרו** ביה מעילה - משמעו הכא דאיכא מעילה
 11 נט, א"כ, ובפרק "ולד חטאת" (תמורה יב, ב)
 12 מועלין בחבי רבי מאיר. ורבי שמעון,
 13 והבבסי אמרין: אין מועלין, ועד כאן לא פליגי
 14 אלא דרבנן, אבל דאורייתא - אין מועלין, ואית
 15 דגרסי פרק "ולד חטאת": "מאי טעמא דרבנן?
 16 אין מועלין, ושיבוש הוא. אלא הכי דרסינן: "מאי
 17 טעמא דרבנן? ליהו אין מועלין מאורייתא. והתם
 18 נמי גזרו, בין שמעון אמר. הים קל בחיוליה
 19 ותמור כסופו כו' - אלא דמרבנן חזיא, והימא
 20 דכסופו פרק תרתי דהמורה (לב, ב) בעי גבי
 21 "מקדיש עלה לברק ביה" - אסור לטעמיה ועד
 22 שרפייה, ומועלין בה ביה שתי מעלות, ופרקימי ואי
 23 דרבנן, מי איכא מעילה דרבנן? ויש לומר: דכיון
 24 דאיכא מעילה דאורייתא - לא שייך לתקן
 25 מעילה אחר דרבנן. ומיהו תימה. דריש מעילה (ב),
 26 א) גזר: "דשי קדשים שחטון בדרום" - מועלין
 27 בחזק דרבנן. ומאי איכא בין מעילה דאורייתא
 28 ומעילה דרבנן דאורייתא - משום דהוא דרבנן
 29 - לא משלם דמוטע, ולכו שכן קרבן, ופרקימי ואי
 30 איכא מעילה דרבנן? אין, דאמר עולא: קדשים
 31 שמתו - יצאו מיד מעילה דבר תורה, ולא דרבנן
 32 - איכא מעילה. ואמאי לא מייחי מתניתין דאיכא
 33 מעילה בחבי? דרבינו ריש לומר: משום דרמיא טפי
 34 לקדש קדשים שחטון בדרום, ובמאן דהקנינו
 35 דמי. ודרב רבי חייס, וכו' פירש בגמטוס כאן;
 36 ורבי אקדשה רבן, ורשמי איכא שפר
 37 מעילה דאורייתא. אבל קדשים שמתו - לא
 38 נחאת להו קדושת דמיס, הילכין שפתי שפתי.
 39 ואפר פרה נמי איכא קדושה דרבנן. וקשה
 40 לפירושו: דבפרק "ולד חטאת" (תמורה יב, א) גבי
 41 "קדשים שמתו, דפרקימי מי איכא מיד דמעיקרא
 42 לית ביה מעילה, דמפקת ואמרת אפילו קדשים
 43 קלים, ולכסוף אית ביה מעילה ולא, אדרי דמי
 44 ומאי פריך. לפירושו טובא איכא פלפולין לכך
 45 נראה נמו שפירשתי. ומיהו תימה קצת. אמאי לא
 46 איתתהו מן מתניתין דמייח מנה שיעתא לילא
 47 "התנהו מן חטאתא, כשאיית חזי - לא פלע על
 48 שיפגום. כשדאי מוח - כיון שנתנה כל שהוא,
 49 מעלי? ושמא לחבי לא מייחי לה, דילמא דיינו
 50 דוקא חטאת - והואיל ולכפרה אחיא, לא ברי
 51 מינה. והתני רבנן מעיקה טפי, דכאקמרי הכי
 52 דמחטאת לא שמעין העולה, ואית ספרים דגרסי
 53 "הואיל ולכפרה אחיא - ברילי מניה", ואין
 54 חסונא מוכחת כן, ושמא הכי אקמרי מתניתין אשמעין דאפילו חטאת ברדילי - איכא מעילה. ועלוא אשמעין: אילו היבא ולא ברילי - **פר** העולה דבר ששעתי עבודה
 55 זרה - יש לדקדק: אמאי נקט גבי פרי לשון וידי, ורבי שמעון לשון רבים, והוי מצי למנקט פרי עבודה וזה? "**רשמי**עין" ליה לרבי שמעון דחייש לפשיעה - קצת קשיא: דרבי יהודה נמי
 56 חייש לפשיעה, ולא אשכחן דניפלוז אחתהו. ותליל כבודא ליה משל יורשיה: **דאי** לא קתני - כלומר, דבר שניגול אלא באקריא בעלמא.

1 הרבנה לבנותו - אבל לאבא יוסי בן חוסתאי, כיון דרצין קומץ בבוקר וקומץ
 2 בערב - אל שייך לאיכפולי טפי משיעור שלם. דלרבנן הוא דבעי אל בעינן שלם בלבונה,
 3 כי הויכז רבענין שלם בעשורין, אבל משמן בעי (טפ) לאבא יוסי בן דוסתאי נמי - דבכל יום
 4 לא היה קר לזו ומחצה בבוקר, וכן עברו והשתא נמי. ואי דילמא, לכל עשורין היו שלשה
 5 לזנין, וזו היא בליתן. **הלכה** כבאבא יוסי בן
 6 דוסתאי - תימה הילכתא למשחאי?

הדרן עלך התכלת

7 כל המנחות באות מצה חוץ מומץ שבתורה
 8 ושתי הלחם - שתי הלחם נחא דכילי
 9 כחדי שמי מנחות, דאיסקי' מנחה, כדאמר בפיר
 10 "התכלת" (מנחות מז. ב.) אבל לזמי תורה, לא
 11 אשקחון, ומכל מקום נחא לאשמעינן דינאי.
 12 **בודה** - ברלי"ת גרסין בערוך, ופרשי: לשון
 13 הוצאתא כמז: (מלכים ז. א.) 'בחודש אשר בדא
 14 מלכו, (נחמיה ו.) 'כי מלךך אתה בודאם.'
 15 **הסרה** או תרה - מכאן פרש הרב רבינו חיים
 16 דכשמודרין במדה בפסח או לצורך הלה, אין
 17 להבדיל על הסתל. דאם בן נמצאת יתרה נמו
 18 לעצן מנחה, ועד אמרין לקמן (פ. א.) 'גדישא'
 19 תילתא.

מנין

14 לכל המנחות שאין באות מצה בו -
 15 תימה: מתניתין היא (מנחות ז. א.) דתני:
 16 כל המנחות לנישות פורשים, ומשפרם שלא
 17 יצמיצו בו, שנאמר: 'כל המנחה בל תאפה חמץ'.
 18 וזכר נמי הרש"ן לקמן בגמרא (טפ) שאר המנחות
 19 מנין - תלמוד לומר 'כל המנחה'. ועוד: משמע
 20 דשייך לרביעי טפי מחמתו ק"ו ר"ל מנחה'
 21 מנא זכר מנחה מאי קרי דואת תורת המנחות?
 22 דמיתייב הבא. ומדחזיא לא שייך לרביעי אלא
 23 מנחות שיש בהם דין הכתוב בפרשה, הנהא
 24 קמיצה ולבונה, כגון מנחת סלת ומנחת מירושלם.
 25 אבל מכל המנחות איתרבו אפילו מנחת העומר
 26 ומנחת קנאות ומנחת כהן ומנחת (נסכים) ולחם
 27 הפנים ונראה לפרשי: רביעי אמי לא רצה לתיבא
 28 לן אף דרדשינן מיתיראזא (אע"פ) (אלא) לפי
 29 שהיה סבור דאפילו למצוא קמיצא ליה
 30 היכא דלא כתיבא מצה, הויכז לו מיקראת

הדרן עלך התכלת

31 **כל** המנחות פאות מצה, חוץ ממחמץ שבתורה
 32 וישתי הלחם, שהן פאות חמץ. רבי מאיר
 33 אומר: השאור בודה להן מתוך ומחמץ. רבי
 34 יהודה אומר: אף היא אינה מן המוכרח, אלא
 35 מביא את השאור, ונזתנו לתוך הפך ומילא את
 36 הפך. אמר לו: אף היא היתה סתרה או יתרה.
 37 **גמרא** בעא מיניה רבי פירדא מרבי אמי: מנין
 38 לכל המנחות שהן פאות מצה? - מנלן? דיתבי
 39 בה - פתיב בה, דלא פתיב בה - פתיב בה
 40 ונא"ת

1 ולא מינו אחר - דקריבה שלימה. לרבנן הוכפלה לבנותו - שיביא קומץ שחרית וקומץ
 2 בערב. דבשלמא לאבא יוסי לא מבעיא ליה דלא הוכפל שיביא שני קמיצין לכל לבונה,
 3 דלא מציעו שני קמיצין בהקטרה אחת. מאי תני גלי - סתל פלי קרא בהוספה. כדאמרנן
 4 לעיל (נ. א.) (לרבי יהודה מ'ארות', ולרבי יהודה מ'ארות', ולרבי יהודה מ'ארות', לכל עשורין היו שלשה
 5 לזנין, וזו היא בליתן. **הלכה** כבאבא יוסי בן
 6 דוסתאי - תימה הילכתא למשחאי?

לרבנן הוכפלה לבנותו או לא? מי אמרין, מתוך

7 **שהוכפלה סתלו** - הוכפלה לבנותו, או דילמא מאי תני
 8 - גלי, מאי דלא גלי - לא גלי? ושמן בין לאבא יוסי
 9 בן דוסתאי ובין לרבנן, מהו? אמר רבא, תא שמע:
 10 "המשה קמציין הו", ואם איתא - ויזנין דמ'משפחה לה
 11 שבעת! - ד"אי" - לא קתני. ותיב רב פפא וקאמר לה:
 12 **היא שמעתיא**. אמר ליה רב יוסף רב שמעיה לרב פפא:
 13 **והא** 'מעלה קומץ בחוץ', ד"א הוה", ותני: מאי הוה?
 14 **עלה? אמר רב נחמן בר רבא:** תא שמע, דתנאי: פהו
 15 גזול שמת ולא מנין אחר תתווי - שלימא שחרית
 16 ושלימא בין הערבין. ומפריש לה שני קמיצין וקומץ
 17 שחרית וקומץ בין הערבין. ומפריש לה שלשת לזנין
 18 - לזוג ומחצה שחרית לזוג ומחצה בין הערבין. מני?
 19 **אילמא רבנן** - מאי שאני לבנותה דהוכפלה, ומאי שאני
 20 שאנתה דלא הוכפלה? אלא אבא יוסי בן דוסתאי היא,
 21 **דאמר:** תביתו כהו גזול בעלמא שני קמיצין ובעיא, ולבונה
 22 לא הוכפלה ושמן לא הוכפל. ומדשמין לאבא יוסי בן
 23 דוסתאי לא הוכפלה, לבנותה ושמינה לרבנן נמי לא
 24 הוכפלו. אמר רבי יוחנן: הילכה כבאבא יוסי בן דוסתאי.
 25 ונמי אמר רבי יוחנן הכי? והא אמר רבי יוחנן: הילכה
 26 כסתם משה, ותני: **המשה קמציין הו!** - אמרתי וינתנו,
 27 ואלאבא דרבי יוחנן.

הדרן עלך התכלת

31 **כל** המנחות פאות מצה, חוץ ממחמץ שבתורה
 32 וישתי הלחם, שהן פאות חמץ. רבי מאיר
 33 אומר: השאור בודה להן מתוך ומחמץ. רבי
 34 יהודה אומר: אף היא אינה מן המוכרח, אלא
 35 מביא את השאור, ונזתנו לתוך הפך ומילא את
 36 הפך. אמר לו: אף היא היתה סתרה או יתרה.
 37 **גמרא** בעא מיניה רבי פירדא מרבי אמי: מנין
 38 לכל המנחות שהן פאות מצה? - מנלן? דיתבי
 39 בה - פתיב בה, דלא פתיב בה - פתיב בה
 40 ונא"ת

הדרן עלך התכלת

41 **משנה** כל המנחות, חוץ מומץ שבתורה
 42 - דתביי: 'על סתול לחם חמץ' וגו'
 43 (ויקרא ז.) ושתי הלחם - דתביי: 'חמץ תאפיה'
 44 (שם ג.) שאור בודה לחן מרובי - מתוך
 45 עשורין דתורה ושתי הלחם היה מוציא שאור,
 46 שהוא לש מן הסתל מעט לאחר שנמדד וטומנו
 47 בסלת ומתחמץ מגילתו, וממנו מתחמץ את השאר. אף היא אינה מן המוכרח -
 48 שאינה מתחמצת יפה, לפי שאי לה שאור מחמץ יפה. **אלא מביא שאור** - דהמתחמץ
 49 יפה מתוך ביומו, ונתון לתוך העשורין, ומספיק וממלא סתל. **היא היתה יתרה**
 50 או סתרה - כגון אם השאור עבה ומגובל בקושי במעט מים, אינו מחוץ נפח
 51 גדול כאילו היה קמח - ומצא העשורין יתר, לפי שאין לו מים הרבה שאור מגובל,
 52 היה נפחו גדול מבעשאו, ואם אינו מגובל יפה, שתן הוא בו מים הרבה, מעט נפחו
 53 גדול משאילו היה קמח - ומצא העשורין חסר, שאם לא בשביל המים, לא היה
 54 מלא. **גמרא** דתביי כתיבא - אותה מנחה שכונת בה 'מצה', כגון מנחת מנפה
 55 ומנחת מנחת - הרי כתיב בה, ודלא כתיבא - אתא מהאי קרא דכילי לכל המנחות,
 56 ב"ע"

47 ולבונה, כי הויכז ומרבין מרדשת אף על גב דלא איירי בה קרא, אבל קשיא: אם כן, כל
 48 המנחה - לרבות שאר מנחות, למה ליה דאם נאמר ללאו - אם כן, הויכז מיתיי לעבב
 49 מילא מאפה: דאשר ירדש ליה על הכללו ורבעו תם מפרשי, ומזביעאי ליה לרבי פירדא -
 50 מנלן דבאות מצה ולא שאור חלוט, דאי מלא תעשה חמץ דמתניתין, הוה אמינא שאור
 51 חלוט שרי. אמר ליה: תרביבא - כתיבא, אלמא מנחת בעינן, ושיאור חלוט לא מלא היה
 52 אמר ליה לעבב אף מביעאי לן מנלן דמפסילא, אם הבאי שאור חלוט. אמר ליה: הויכז
 53 'לא תאפה חמץ', דמשמע: אלא מצה, דתביי 'מצה' באותה פרשה. רב חסדא פריך:
 54 דילמא מילא תאפה חמץ' אלא שאור, אף על גב דכרבי תביי 'לא תעשה', איצטרך טובא,
 55 לכדרדשינן לקמן, ופירושו זה הרוק ומגומם.

מנחות. פרק חמישי – כל המנחות דף נג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רלה
 הסופות

1 בי"ג את ארץ, וכתוב: "זאת תורת המנחה, וכתוב בתורה: 'מנחת תאכל'. שאור
 2 דרבי שמאי – כל שהסכים פניו, בפרק 'אלו עוברין' (פסחים מה, א) – לרבי יהודה,
 3 מצה מעליא היא. ואי שאור דרבי יהודה – דהיינו קרני חנוכה, וקבעי למימר לרבי
 4 מאיר דרבי שאור – חמץ מעליא הוא. אלא רבי יהודה לרבי יהודה – רבי גרסינן:
 5 'אילנות דרבי מאיר לרבי יהודה – מצה
 6 מעליא היא. אלא רבי יהודה לרבי יהודה'.
 7 רביה – במים ורחוק, כדאמרינן בתורת
 8 כהנים גבי תביתין: "מורכבת" – מלמד שנעשה
 9 ברחוקתו של צבין, והוא הלוח, אי אדאי
 10 רבוכה – מנחה שמנחה ברבוכה – כתוב
 11 כתיב בה רבוכה – "ואפתנה, ומדלא כתיב
 12 בה – שבע מנחה: לא רבוכה בעינן, מנח לכל
 13 המנחות שגולשות בפשיטין ויששים שלא
 14 הפיטו – דקתיני מתניתין (מנחות נה, א): "כל
 15 המנחות נילושות בפשיטין, ומשכין שלא
 16 הפיטו". שגולשות" – כלומר, הדואיל
 17 ונילושות בפשיטין, מנחה לשמרים שלא תמיצה.
 18 "שמורה" – היינו, שיעסקו בבעק כל שעה.
 19 כדאמרינן בספחים (מה, ב) תהיה – כלומר,
 20 שתינה ושמה. הוא – נמי דהה שמעט
 21 לעכב, כדאמרינן בפסחים קמא (מנחות ד, א)
 22 "מנחת היא" – שכן שחט שלא שמה
 23 ספולה. הוא עשירי לעורא – רבי אלעזר בן
 24 עזריה, עשירי לעורא הסופר. מאי כולי האי –
 25 דקיימסהו ליה. אי רב אריון – אם בן תורה
 26 הוא, ורבי הגון, חויה – רבי פרידא לרבי עזרא
 27 שהיה עזר. ופתח – באגדתא למחבתה.
 28 שחוריתין – שאני מייחש שמן בעולם, אמר
 29 ליה שובתי כל ערך – דרבי שמעון בן
 30 שאמרת להקדוש ברוך הוא: אתה אין טובתי
 31 עלך. אלא לקדושים אשר בארץ – והני תרי
 32 קראי דסמיכי אהדי, וקדשא ברוך הוא
 33 אמרינהו. כיון דשמעיה, רבי עזרא לרבי
 34 פרידא דקאמר "אדירי" יבא אדירי – כלומר, כך אמר
 35 אגדה של "אדירי". יבא אדירי – כלומר, כך אמר
 36 הקדוש ברוך הוא כעשה נקמה במצרים
 37 (שמות טו) "עללו בעשרת במים" – מצרים
 38 שהם "אדירים". מה ליהויה – מפרש לקמן
 39 באבהם.
 40 עשיתה

1 כ"י קא בעמיא לי לעכב – תימה: מאור דרביה' איתור לה, איתור לה, "מנחה דרביה'
 2 במחבת מאפה, לעכבו ויש לומר: דרדילמו וכו' מילי ברידה, אלא בבלת מרחשת –
 3 לא וכו' מסיק עיובא מרחיבין 'תודה' במחבת – אם איתו ענין לנחה, תהוה ענין לשאר
 4 מנחות. ורחוק הוא, שיכול לפרש כל זה. ועוד: לישא דקתיני בברייתא: "מנחה – כול מנחה:
 5 תלמוד לומר: "תודה" – הברית – תודה בעי תובה
 6 משמע דרבעה נמי אי לא כתיב "תודה" וה'
 7 מינאני מנחה ועוד: דרבעה' במחבת מאפה למה
 8 ליל ד'מנחה תודה' דמחבת סניו ונראה לפרש:
 9 לדש דרשא צריכי. ואף על גב דרביה' במחבת
 10 'מנחה תודה', לפינן בכל המנחות מ'זאת תורה'
 11 דכל הזכא דאיכא מנחה מנחה, איכא נמי
 12 עיובא. א' שאור דרבי מאיר לרבי יהודה מצה
 13 מעלייא – דברסן 'אלו עוברין' (פסחים מה, א)
 14 קתיני רבי יהודה דפטר לקתיני חנוכה,
 15 תידיק דרביה' כרת – שנתעברו טדיקי או בזה,
 16 אבל מתוך מכן – עשה, כן שחסיפיו פתי. וברבן
 17 פליגי עליה, דהיינו רבי מאיר, כדמכח בגמרא.
 18 ומפרשין: איהו שאור: כל שחסיפיו פתי. ואם
 19 תאמר: בפרק 'אלו עוברין' (שם מה, א) תניא:
 20 "שאר – ישרא' ונותנו לפני כלב, ומפרש:
 21 'ונותנו לפני כלב' דרבי מאיר לרבי יהודה.
 22 משמע אבל באבילה – אסור! ויש לומר:
 23 דמרבית עלמא' הוא אסור. ומשדיר ליה לכלב
 24 – שמע מנחה. מצה מעלייא היא. אלא רבי
 25 מאיר לרבי מאיר מרסקי עליה חמץ – כי
 26 היא גווא דייקין בפרק קמא דחולין (כג, ב) גבי
 27 דירי עליו לחמו תהוה מן החמץ אן מן המנחה,
 28 והביא שאור, מהו? וקאמר: שאור דמאן? אי
 29 דרבי מאיר לרבי מאיר – ורסקי עליה. חמץ הוא
 30 ותיבה דרבא דתתם. ולישא שאני לכלב פסת,
 31 דמרבית ליה מרחיבין (שמות יב) "כל מחמצה".
 32 ומתורם ליה לפינן, דהא לענין פסת נמי לא חשיב
 33 חמץ גמור דלתיחביב כרת. ואורבין, נילח מתחין
 34 גמור ומתו דהביא דחולין, יש חמץ ורענן מצה
 35 דתודה קאמרינן דילפא נמסח, ולא ינא בו ידי
 36 מצה תתודה. אבל בשעתה, ליכא לשינוי חבי.
 37 ושנאי יש שום יתור תורה ובמנחה. דחמץ
 38 נוקשה חמץ שובא גביהו. ולקמן (נה, ג) פליגי רבי
 39 תנינא בן גמליאל ורבנן במתמיצין בתפוחים, וקרי
 40 ליה "חמץ נוקשה". ולמאי דבעי לאוקמי האי
 41 ד"תפוח חרישק" כרבי תנינא בן גמליאל, פירוש:
 42 תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ודמנחה, היה יכול
 43 לומר דלרבנן חשיב ליה מנחה. ושירי, אבל במסקנא
 44 דקאמרינן לרבנן דהוין נוקשה, ואפילו חבי אמר רבי
 45 תנינא בן גמליאל דמתמיצין, חמץ ושבא חבי אי חשיב
 46 חמץ נוקשה כחמץ נמוך לענין לחמו תורה ושתי
 47 הלחם או? וקשיא אהדיא דחולין, דמשמע
 48 דכילוי עלמא חשיבא חמץ ושנאי אפילו לרבנן
 49 לא אמרינן אלא לכתחילה דאין מתמיצין. אי נמי:
 50 לכילוי עלמא אין מתמיצין בחמץ נוקשה
 51 לכתחילה, אלא רבי תנינא בן גמליאל קסבר
 52 דחמץ נמוך הוא.
 53 תלמוד לומר תודה הכתוב קבעה חובה – הא
 54 דרדישין בפרק 'חולין' (בבבא בתא, א):
 55 "מנחת אכלא מנסוק קודש", ולרביה' נאן איה קרא
 56 לעכב, דאינו אפולה לחלוטה, אף על גב דמנחה היא
 57 – הווא "לעכב" לא אדיו כימו "שנה תחובת לעכב"
 58 דמנחה לא נפקא לן רבא. ועוד: דהא משמע דהם רחוק מצה לא מעשיתין חלוט, ודחלוט מצה היא ומדכתיב תרתי מנחת ליה, ואם בן איהו למנחה. הוא ומנחה
 59 האב יאד לאו 'תודה' היה אמנא אי בעי רבוכה ליה, אי בעי מצה ליהו – לאו לכתחילה. דהא מנחת ביבמות לולט למנחה.

"זאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני ה'
 אל פני המזבחה... והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו
 מצות תאכלו!" אמר ליה: מצוה לא קא מיבעיא לי
 כי קא מיבעיא לי – לעכב. אמר ליה, לעכב נמי
 כתיב: "לא תאפה חמץ" אלא מצוה מתקופה לה
 רב חסדא, ואימא: "לא תאפה חמץ" אלא שאור!
 שאור היא? אי דרבי מאיר לרבי יהודה – מצה
 מעליא היא? אי דרבי יהודה לרבי מאיר – חמץ
 עליה, חמץ הוא! אלא דרבי יהודה לרבי יהודה.
 מתקופה לה רב נחמן בר יצחק, ואימא: "לא תאפה
 חמץ" אלא חלוט! חלוט מאי ניהו? רביקה, אי
 דאיכא רביקה – פתיב בה רביקה, והא – לא פתיב
 בה רביקה. – ואימא: דכתיב בה רביקה – מצוה
 כדרכיה, ודלא פתיב בה רביקה – אי פעי רביקה
 ליה, אי פעי מצה ליה? מתקופה לה רבינא, ואימא:
 "לא תאפה חמץ" למקום נקרא בלאו בעלמא,
 ואיפסולי לא מיפסלא! אלא מלן? פרתניא: "מצוה"
 וכול מצוה? תלמוד לומר: "תודה", לפתיב קבעה
 חובה, בעא מנחה רבי אמר: מנחן לפני
 המנחות שגולשות בפשיטין ויששים שלא תמיצה?
 תלמודה מפתח, דכתיב: "ושמרתם את המנחות".
 אמר ליה, בגופה כתיב: "מצוה תודה" – תהיה –
 והא אפיקתיה לעכב! – אם כן, ליתבוב קרא "מצוה
 היא", מאי "תודה"? שמעת מניה תרתיה. אמרי
 ליה רבנן לרבי פרידא: רבי עזרא בר גריה דרבי
 אבבוא, דהוא עשירי לרבי אלעזר בן עזריה, דהוא
 עשירי לעזרא, קאי אבבא. אמר: מאי כולי האי? אי
 בר אריון הוא – יא, אי בר אריון ובר אבבא – יא,
 ואי בר אבבא ולא בר אריון – אישא תיכליה! אמרו ליה: בר אריון הוא. אמר להו: ליעול
 ליתיה. הויה דהוה עבדא דעמיה, פתח אהור: "אמרתי לה' ארנין אתה טובתי כל עליון"
 אמרה ננסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונא של עולם, תתן לי טובה, שהוועמתיך
 בעולם. אמר לה: "טובתי כל עליון", איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב,
 שהוועמתי תחלה בעולם, שנאמר: "לקדושים אשר בארץ המה ואריון כל הפעני כם". כיון
 דשמעיה דקאמר "אדירי", פתח ואמר: "יבא אדירי, ויפרע לאדירים מאדירים באדירים".
 "יבא אדירי" – זה הקדוש ברוך הוא, דכתיב: "אדירי כפרום ה'". "ויפרע לאדירים" –
 אלו ישראל, שנאמר: "ואדירי כל הפעני כם". "מאדירים" – אלו המצרים, דכתיב: "עללו
 בעופרת כמים אדירים". "באדירים" – אלו מים, שנאמר: "מקלות מים רבים אדירים משעבדו
 ים". "יבא אדירי בן ידיר, ויגנה ידיר לידיר בחללו של ידיר ותפפרו בו ידירים". "יבא
 ידיר" – זה שלמה המלך, דכתיב: "וישלח ביה נתן הנביא ויקרא שמו ידירתי פעבור ה'".
 בן

בן יידי – בן אברהם, דכתיב מה' מה ליידי בביתו. פשטיה דקרא בירמיה שהיה מתפלל בבית המוקד על ישראל. דמקראי תיב' ואתה אל תתפלל בעד העם הזה, ובתיב בתייה מה ליידי בביתו. ובאן דורשו באברהם, דבאמרינן בסמוך שמצאו הקדוש ברוך הוא לאברהם שהיה עומד בבית המוקד. ומה שאמרו בבריכה של מילה "אשר קידש יידי

עושהה המויסמה – כל מעשיהם במידו ובכוחו. יעקבו מעליך – שהעבירו מעליהם מילה. כי רעתיבי או תעלוזי – בשעת עלייתו מותיקין יותר מתיקין בוק. וית רענן – סמוך ליהוה קרא דמה ליידי. וית אחריתי כמפוי – שנטעו בעשוי, ואינו טוען על זמן גדול, ואור כן טוען פירות דרבה. לישראל אחריאי: שאין מובחל מעט מעט כשאר אילות, אלא בסופו כולו יחד. לזיוותיה – שחורליש – נתייעקו – כלומר, נשבר נאח עתם. בעל הבית – הקדוש ברוך הוא. כל אותה ואתה כשיקרו ארבע מליכות – של עשוי. בה אחי זה – דהוה ארבעה שיעורין, ועבשו בבת אחת, דהוי כוליה חד שיעורא, אלא שידו מפורזין מקצתן משעבדים לבלל, ומקצתן לין, ומקצתן לפרס, ומקצתן לארזם. מאי שיהיה מאי יתירי – כלומר, איתת איתת איתת איתת יתירה. עבה – במעט מימ מגובל – נמצאת חסידה, דברשיטתא עשירין קא ביל – ומאי איכפת לן למינמי אילו דהוה קמת דחי חסד או יתיר, הא בשעת מדה לאו קמת הוא! לכמות שון – לכמות שהיו כבר כשיהיה קמת משעירין ליה. לשון קל דהגון. וישקול פורתא מיניה כו' – לרבי מאיר, אמאי בודה מתיב, דאנין קל המובחר. ולרבי יהודה, אמאי מבאי שאר במיתא, דאיכא למימי חסידה או יתירה. ששקול פורתא מיניה – לאור שומד שיעורין סלת ונחמיצתא אבראי – במקום תיממות, או טימננו בעישה תחומצת עד שיתחמץ יפה, ונהדר גלישייה במקומו עם השאר. ניהיה דילמא אתי לאתויי מעלימא – אי שרית ליה לחמנו מבחין ולהחזירי כאן, דהואה שהוא מבאי מן החיץ ולשו בבאן ואינו מודד בעשו, סבור שהוא מסובל לתערוב, ואחרי ליתא שאור מעלמא לבק העשורין, הילכך לרבי מאיר בודה מתוכו ערוף, ולרבי יהודה מבאי מביתו קודם מרידה ערוף, לישנא אחרינא – וישקול פורתא מקמת על עשורין, לאור שנמדד עם שאור שמבאי מביתו ולשהו בלישה, אותו שאור שהיבא במיתא, אם עבה עבה, ואם כך כך. וניהדריה לתוך העשורין, ואם עבה הוא – וראה בבושחא העשורין עבשו, ואם איך בודה הוא מה שהיה קמת, באותו שיעור שעבשו ערוף לחוסף עליו באותו שיעור שיש לך מן הסלת ורוץ, ודאי כך חסד נפח של אותו שאור שהיבא מביתו יותר משאילו היה קמת, ובכך היה העשורין יתר, ואם כך הוא – וראה כמה העשורין גדול בעשוי יותר ממה שהיה כשדואו קמת, ודאי שיעורו היה גדולו נפח של שאור ראשון, ובכך היה העשורין חסד, וכך יוסף עליו. ניהיה דילמא אתי לאתויי מעלימא – שמא נסח מקמת עשורין אחר יתיר על עשורין לאור השיעור כמו שפירשו ועברנו אתו כן בזה ונמצא יתר. לשון ראשון נמצאת בגלית. אין מתייעזין – לשתי הלחם ותורה בתפוחים ולא הוי המחץ מעליא.

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 "בן יידי" – זה אברהם, דכתיב: "מה ליידי בביתו". 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

מנחות. פרק חמישי – כל המנחות דף נד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רלט
 תוספות

1 רב **בטא** תני – משום רבי חנינא בן תרדיון אמר: מחמיצין. תפח – של תרומה.
 2 שרשין – והקטן יותר מדיא. ליבא רבי חנינא – הוא – דאמר חמיצין מגליא היא.
 3 ואישתבא ראימיה: בתרומה, ואסורה. נוקשה – לשון רעוע. כלומר, תמץ שפל.
 4 מנחת חומא – תרביה היה, וקשה לקומץ שלא יתא קומץ חסר, כשזאת מחתק
 5 בגדול למלמה ובזעבוע קטנה מלמטה נגשר
 6 מן הקטן יותר מדיא – מנגלה במים – ותהא
 7 נוחה לקמץ, דרומטא לא אסר אלא שנון. רבי
 8 יצחק – כיה כותש שהוא – עבשוי משערין
 9 לקמץ. הנה ליה קומץ מגליא. ורבי אליא סבר
 10 לכמות שדן, כאלו היה קמח משערין, ומנצא
 11 יתו או חסר. דאי עבה היא הטיסה – חסר
 12 נפתח כבלא הקומץ סלה יותר משאם היה
 13 הקמח, ואם רך היה – נתרבה נפחו ומלא
 14 קומץ, וחסר סלתו. כמות שחן משערין – והיה
 15 ליה קומץ שזה קמח חשיב, ואם כן אמאי
 16 פסל רבי יצחק? כמות שיהיה כמין – בדי
 17 משמע, ומנחת חומא איקרי "חריבה", דכתיב
 18 "וכל מנחה מלחה בשמן חריבה" (ויקרא ז),
 19 בשר הקטל – שלא היה בו ביצה. ותפח – עד
 20 כביעה, שכן דבר משה העגל לתפוח. אם כש
 21 זקנה – ברמה שהיה בו כביעה, שכן דרך זקנה
 22 לתמערך, משערין לכמות שדן. ורבי יוחנן
 23 אמרי כמות שחן – שנינה, דמשמע כמות שח
 24 עבשוי. בשר העגל – טמא. הואיל כביעה שח
 25 בו ביצה, ובשר הקטנה שפחה – הוה. וי'
 26 שמעון רבי ורש לקיש לכמות שחן – דאינהו
 27 מפרשי דליתבוסה שחן שנינו, דהיינו
 28 כמות שהיו מעיקרא, ובשר העגל – טהור, ובשר
 29 הקטנה – טמא. מוחו לשעבר – קודם שפחה
 30 שלא היה בו ביצה. ומאי כן? וקשיא לרש
 31 לקיש, וכן פגיוול נותר – סלקא דעתך, וכן
 32 משמע: שאם נותר או פיגול הוא, ולא היה בו
 33 כוה, ועבשוי ש כותש – הוה כותש האוכל.
 34 ואי מנחתא – ליבא רבי חנינא, דהואל ומדאורייתא
 35 לאו שיעורא הוא. וכן במופאת פיגול נותר –
 36 דקיימא לן בפרק "ביצה עולין" (פסחים פה. א.)
 37 הפגול הותרו מטעמיא את הדיים אפילו לא
 38 נגעו בה כוונתה, משום שחרי בהוה, כדמפרש
 39 הותם. וקאמר: בשר עגל של פיגול או נותר
 40 כולו היהו בו ביצה. ותפח ועמד על כביעה
 41 – טמא מביתא ולכתב מדרבנן לטמא את הדיים
 42 סלקא דעתך אימא הואיל ומופאת פיגול נותר
 43 – לטמא את הדיים מדרבנן הוא, אפילו כי
 44 אית בה שיעורא מוקדמא. כולי האי במופאת
 45 נמי כמות שהוא עבשוי משערין לטמא כוונתא
 46 שיעורא, קא משמע לן, דמעיקרא לא הוה ביה – לאו איסור הוא, אלא מיא בעלמא.

בפתוחים, משום רבי חנינא בן גמליאל אמרו:
מחמיצין, רב פהנא מתיני לה ברבי חנינא בן תרדיון.
במאן אולא הא דתני: תפוח שרשין ותגנו בתוך
הקשה וחמיצה – הרי זו אסורה, במאן? לימא, רבי
חנינא בן גמליאל הוא ולא רבנן? אפילו תימא רבנן,
נהי דתמיץ גמור לא הוי, נוקשה מיהא הוי. אמר רבי
אילא: אין לך הקשה לקמיצה יותר ממונחת חומא. רב
יצחק בר אבדימי אמר: מנחת חומא מנגלה במים
ובשרה. ליבא רבי אמי, קא מיפלגי, דמך סבר: כמות שחן,
משערין, ומך סבר: לכמות שחין משערין? לא,
דכולי עלמא כמות שחן משערין, ובהא קא מיפלגי,
דמך סבר: מאי "חריבה"? תרביה משמן, ומך סבר:
חריבה מפל דבר. תנן תהם: בשר העגל שפחה, ובשר
זקנה שנתמערך – משתערין לכמות שחן. רב ורבי חייא
ורבי יוחנן אמרו: משתערין כמות שחן, שמואל ורבי
שמעון בר רבי ורש לקיש אמרו: משתערין לכמות
שחן. מיתרבי: בשר העגל שלא היה בו פשעור, ותפח
ועמד על פשעור – טהור לשעבר וטמא מיין ולהבא!
מדרבנן – אי הכי, אימא סיפא: וכן פגיוול וכן
בגדול או אמרת בשלמא דאורייתא, היינו דאמרי
בגדול נותר, אלא אי אמרת דרבנן, פגיוול נותר
בדרבנן מי אימא? – אימא: וכן מוקיאת פגיוול, וכן
במוקיאת נותר, סלקא דעתך אמינא: הואיל ומוקיאת
פגיוול ומוקיאת נותר דרבנן היא, כפלי האי דרבנן לא
עבוד רבנן, קא משמע לן. תא שמע: בשר זקנה שהיה
בו פשעור וצמק, פחות ממשעור – טמא לשעבר
ונטהור מיין ולהבא! אמר רבה: פל הויא דמעיקרא
הוה ביה, והשתא לית ביה – הא לית ביה, וכל תימא
דמעיקרא לא הוה ביה, והשתא הוה ביה – מדרבנן,
 ב

1 כדובסא מנאן ואילך לרש לי בחלבא ודובסא ששדמה שלא תתמץ מיירי, כדרבנן.
 2 ותמה: בדסוף 'כל עשה' (פסחים ז, א) משמע דמי פירות אן מתמיצין ככל. דכמא אית לא
 3 ליתוך איניש תרתי שובלי בהדי הדדי. ואמר אביי האי חצבא דאבישואו וקפא – אסירא.
 4 ורבא שרי בתרתייהו, דמי פירות אן מתמיצין. ועוד דתי הותם ותיקא מבישוא ומלחא. ומפרש
 5 רבינו עובד כדשכלותהוה שמי פירות בפני עצמן לא
 6 תערובת מים – אן מתמיצין, אבל כי איבא מים
 7 דהייהו – מתמיצין. וכן מוכח לקמן במתניתין
 8 בפרקין (גו. ב.) דאמרין: לרבות מיתות וסביס
 9 דלומץ. ומפרך: מנחת חומא אן מתמיצין. ורבי יוחנן
 10 מתמיצין? אמר רבי שמעון, אמר היה רבי יוסי
 11 הגלילי: מנחת חומא נסכים מנגלה במים, וכשרה –
 12 פירוש: וכיון דאיבא מים בהדי שמן יכולה היא
 13 להתמיצין. והיא דאמר רבי שמעון בן לקיש בפרק
 14 'כל עשה' (פסחים לה, א) ושם: עישה שנילושה
 15 כמי בשמן ורובש – אין ותיבול על חומרתה ברה,
 16 דמי פירות אן מתמיצין. ומשמע: רב – הוא
 17 דליבא, את לאו – איבא. דחמיצין נוקשה הוי.
 18 ואמרין: נוקשה בעיניה = בלאו צריך לאוקמא,
 19 דאיבא מים בהדיה. ודבא מים אן מתמיצין לרבי
 20 שמעון בן לקיש, מדרחוק לשניין לקמן מנגלה
 21 במים וכשרה. ואי מתמיצין ואפילו לא הוי אלא
 22 תמץ נוקשה חשיב תמץ לעינן מנחת, כדאמר
 23 לעיל 'מירקיע עליה תמץ הוא!' אלא דהאי
 24 בתערובת מים איירי, ואפילו רבי ליבא ברה,
 25 דנוקשה הוי מנמתה בתפוחים. והא דאמר בפרק
 26 'אלו עוברין' (שם, טו, א) חמיצין האירום – דרמו
 27 בהי שרי, צריך לומר שנתמחה ששדמה – דהיינו
 28 תחילה, דאי לא הכי הוה אן מתמיצין. ובירושלמי
 29 משמע דמי פירות אפילו בפני עצמן מתמיצין.
 30 דאמר בירושלמי בפרק 'כל עשה', רבי יוסי אמר:
 31 שהו שערות במים, אם נתבעק – הוי הלו
 32 אסורה, שריין בתומץ – מותר, מפני שהתומץ
 33 עובד ביהוה, רבי שמעון בר יצחק עתי לוי קוסס.
 34 בהיותו שערות שריין בן דתני. אתא לקמיא
 35 דרבי מנא, אמר ליה: צריך אתה לכער חד מן
 36 אילין דבתי ביירי. והוה ליה גרבא דמתסאזז
 37 אוצרא חסי. שאל לרבי, אמר לאייל גרף מה
 38 דתתוחתיה, עד כאן ולרבי, שמתא ליה רבי סברי
 39 כבאי דאמר מתמיצין אפילו בפני עצמן, דאסר
 40 חצבא דאבישואו. וקיימא לן ברביב דשיר.
 41 דלפרוש זה מותר ללוש עישה כביעה בפסח,
 42 ובלבד שלא יערב מים אבל שאל מלח – שרי כמו
 43 וקאמר דאיבא מישא ומלחא. ומי שרי לטנות
 44 והחמיצין דלעילם אפילו בלא מים נהי נוקשה מיהו ושרי הוא דהיינו
 45 חצבא דאבישואו משום דמי פירות אן מתמיצין. קמס: כיון דאן מתמיצין אפילו גמור,
 46 גזר להחמיר ולחוש דילמא נפקי מיא מרא ובלע אידך, משום המילתא דלא שכיחא הוא.
 47 דאם אן מתמיצין תמץ גמור, כיון שיש בו כרת הוה חוששין ליה רבא לבי שביחא. והא
 48 דדחיק רבי שמעון בן לקיש לשניין מנגלה במים אף על גב דרבא נמי גמיי הוי תוקשה – איצטריך לשנייה ביה משום רבי יהודה,
 49 תמץ לעינן מנחות. ואפשר דאפילו איסורא דאורייתא ליבא. כדנתן בפרק זאלו עוברין (שם מה. ג.) שאמר – שירף. והאכלו פטור,
 50 עישה שנילושה כיון ושמן ורובש אן חייבין על חומרתה ברה, אתא איסורא – איבא, כרבי מאיר כדאית ליה, ולרבי יהודה כדאית ליה.
 51 רב דלא שמרדו מתמיצין, מדרסר בגימא ומלחא. ושרי במשוא ומלחא. **תפוח** שריסקו ונתנו לעיסה חומצה הרי זו אסורה – משנה היא במסכת תרומות פרי ז (משנה ב) ואמרין עלה
 52 בגמרא בירושלמי: תני, רבי יוסי מתייר. רבי אבהו כמי רבי יוסי ורבי חנינא מה פליגא במשוח במימיו. אבל במתמץ גמור – מותר. רבי יוסי בפרותיה, כמחז דתמן אן ביטולא
 53 ברוז – כן אמר אן חמיצו חמיצין ברוז – פירוש: דשרי גבי שבת ביטול שאתו ברוז. דנתן רבן יכרד' (שבת לה, ב.) גבי ביצה. לא יפקיעה בסודרין, ורבי יוסי מתייר. וכולה סוגיא איתא
 54 נמי הותם בפרק 'יכרד' (הלכה א) ובפרק סכת חלה ובפסחים בפרק 'כל עשה' (הלכה ז) בסופו.
 55

אין לך שקשה לקמיצה יותר ממנחת חומא – קמת קשיא: דלעיל בפרק קמא (א. א.) הוה ליה למתניא גבי מחבת ומורשתו זו היא אתח מעבודת קשות שבמקדש! **ומר** סבר תרביה
 מכל דבר – ואפילו רבי שמעון בן לקיש דאמר בדיקומץ רבד' (מנחות זב. א.) הוא עצמו משכשכו בשירי הלוח – היינו, אתח קמיצה. אבל קודם קמיצה – אל. כדרדש הותם: שלא
 יקבע על שמן בעד שלא נקמטו. **תא** שמע בשר זקנה כו – הימה: מאי קשיא, את פלוגתא דאי במתניתין (מנחות נב, ב.) דרבי מאיר אמר אף (אם) ודאי היתה חסירה, כו. סבר, לכמות
 שח משערין, כדאמר רבי ריש לקיש (גו. ב.) ורבי יהודה סבר: כמות שהוא משערין ויש לומר: רבי יוחנן דרבי אבהו אמר אף (אם) רבי רומא אמר אף עשירן
 עשה, רבי יהודה סבר דרשיתו סולת' קריטא גיה. **דמעיקרא** לא הוה ביה והשתא אית ביה דרבנן – הימה: דרבי שמעון דמצימינ' (שם זא. א.) דרבי אבהו, הוציא יתו גזרות לרביה,
 ותפחה, ונמלך עליה לאבילה, מזה: – מאי קא מבעיא ליה, אתא כיון דאילו לא תפחה נעליך על לאבילה פטור דליבא שיעורא בשעת דנחא ממשום דתפחה לא מחייב טפי, דהא אפילו
 עבר קעריה ותפחה ברוא במשחא אפילו בכתר דתפחה פטור. דלכמות שחן משערין כדאורייתא.

מנחות. פרק חמישי – כל המנחות דף נד עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינדלץ)" תוספות

אלא הכא בתרומה מעשר עסקין – משום דקתי 'תורמין', מוקי לה הכי. אבל הוא הדין שנמנעו, דראשון דמקיש נמי אבא אלעזר בן גומל, כדאייתא בפרק 'מעשר בהמה' (בבברות נה, ב).

כשם שתרומה גדולה ניטלת באומדן – מדאורייתא אין שיק בה אומדן, ודרישה אחת פסרתא את גזריה, כדכתיב (דברים יט) 'ראשית רבגן', אלא לפי שנתנו בה הכומים שיעור שיקי בה אומדן. ותרומת מעשר יש לה שיעורא מדאורייתא. כדכתיב (במדבר יז) 'מעשר מן המעשר', ודלענין זה ודאי לא הוה שיעורא שחפסתי בה דישה אחת. אבל אם במתכוין מוסיק – לפיכך שפיר תרומה גדולה.

ניטלת באומדן – מנהל לעשות מאומדן, דמתוך שירא אלה לפחות – נטול בעין יפה. ובתוספתא פסוקין 'אלא מאומדן', וכן פירש רבינו אלעזר. והתן בפרק קמא דתרומות (משנה ז) 'אין תרומה לא מדה ולא במשקל אבל במנין', וכן בתרומה מעשר. ואמרין עלה בירושלמי: הני אבא אלעזר בן גומל, מנין שאין תורמין לא במדה כו'. ואם תאמר: בסוף 'כל הגט' (גיטין ל ב) נדפשר רב אשיה: בן שראל שאמר לבן לוי 'כך אמר לי אבא: מעשר יש לך בדיד, או מעשר לאבך בדיד' – אלא תשיק לרומת מעשר שבו. כיון דלא קייץ, לא חתקין ליה בעל הבית. כו'. מעשר יש לך בדיד, או 'כור מעשר לאבך בדיד' – אין תושקין לתרומת מעשר שבו. כיון דקייץ, תקיני תקינה. ככאב אלעזר בן גומל דמקיש תרומת מעשר לתרומת גדולה, ויש לבעל הבית רשות לתרום תרומת מעשר, כמו שיש לו לתרום תרומת גדולה. וחסתא, אם כן ברישא נמי, אף על גב דלא קייץ, (מאומדן) לא נהי תרומת מעשר שבו, דאמרין: באומדן תרום. דמנהל מאומדן: ויש לומר: דלא אורחיה דבעל הבית לעשות מאומדן תרומת מעשר, מפני תרעומת כולו, ואם אי עשה באומדן שלו. ואם תאמר: את הן במסכת תרומות פרק רביעי: המנהג – משובח, המודד – משובח ממנו, השוקל – משובח משלשון. וביירושלמי מקיש לה בפרק קמא דתרומות, ומשני: כן, לתרומה גדולה. כאן – לתרומת מעשר. והני, אבא אלעזר בן גומל אומדן מנין שאין תורמין לא

כי פליגי בו' – ריבשה העגל שנתפח" – אסיפיה קאי, שחור לכמות שדה, 'בשר זקנה שנמנעו' – אמריעה קאי. והכי קאמר: אף על גב שנתמנעו – כשיעור שיש בו מעשר משערין, והאיל ובה חרה בהן נמי דאי שיעורא ומייחב מדאורייתא, ולא אמרין: בשעה שצמקין נדרו מאסוריהו, ודהו ליה כמו שלא היה בו מתיחב. והשתא איתא, פסטר

מדאורייתא. ורבי שמעון ורשש שברי, ש' דרווין באיסורין, ובין אידרחו – לידע, ולא יקבל עד טומאה מדאורייתא אלא מדרבנן. וחרוין – קאי אאובלן ומת ונבילה ושרץ. ואין חיבין – קאי אעורר ופיגול והלב. התיח בנשימם – לאלו עצמן, לאחר שצמקו. תורמין – לאו תרומה מאומדן, אלא מעשר. תאנים – לידע, גרוגרות – תאנים ויבשים שצמקו וכוונן. כמנין – לידע, שהתאנים על שיעור גרוגרות, אבל במדה לא. משום דהוי ממשע במעשר לגבי מנין. דמי מניח לה לגרוגרות דחולין ותאנים דמעשה, לא התחבב בכל שני גרוגרות דחולין ורא תאנה דמעשה, דכלי דמחזיקי מאה גרוגרות לא מחזיקי טפי ממחשים תאנים. אי אמרת בשלמא לכמות שרוו – גרוגרות מעיקרא, כשדן לחוץ, משערין – שפיר תאנים מתאנים תריסר, אלא אי אמרת כמות שחן השתא משערין – דהיינו ליה תריסר מחשבת ממשע לגבי מדה, דהיינו עשרה תאנים תרומה מחזיקין כקא, ותשעים גרוגרות לא מחזיקי אפילו חמשה קבין, ודהו אחד מחמשה. הפרישה בנשימיה – תורם מן הכרי, מודד ארבעת קבין לחולין, והחמשיה למעשר. מעשריהו בקולקלן – טבל ומעשר מערבין, דחצי קב חמשיה הוי מעשר, והציו דהוי טבל שאר הבוהא שבריי. ויחיותי על תאנים במדה – ולא במנין, משום דממנע מעשר לגבי מדה. דאי מילי לתשעים תאנים – מחזיקין תשעה קבין, וכי יבילה עשרה גרוגרות – לא מחזיקי אלא אפא קבא. ואשתבח דלא מעשר אלא חד' זמן עשרים. אי אמרת בשלמא – כמות שהגרוגרות עכשיו משערין, ולא איכפת לך מנין דרוו מעיקרא. שפיר – דהא תרום קב על תשעה קבין. אלא אי אמרת לתרום שרוו – מרובה מעשרות הוא, דאי הוה לחים – דהוה בראי קב גרוגרות שני קבין. תרומה גדולה – ניטלת בעין יפה. לא נתנה תורה בה שיעורא, ומדאורייתא חידה אחת פסרתא הכרי, ורבנן אמרו: עין יפה – אהו מארביעין – שניעית – אחד מחמשים, עין רעה – אחד מששים. אלמא, ניטלת בעין יפה. רבי אלעזר בר רבי יוסי – אחא לאפילוני, דאפילו גרוגרות תרומין על תאנים במנין, דסבירא ליה: לכמות שרוו משערין, דלא ממנע במעשר. כקעוץ – כלי שנותנין בו גרוגרות, ועל כל כלי קרו ליה 'קעוץ', כמנה דכותין, שבכלכלה – תאנים לוחם. בשתי תרומות הכתוב מרבי – דהכי משמע האי קרא דכתיב בתרומת מעשר לוחים 'ונחשב לכם', כלומר, במחשבתה טעלו תרומת מעשר. 'כיון מן הנורין' – באותה תרומה שנטלת מן הנורין, דהיינה תרומה גדולה. אלמא, שתי תרומות כתיב בתראי קרא, ומתא קרא נפקא לן אתריוויהו דניטלות במחשבה ובאומדן, ד'ונחשב' אתריוויהו קאי. באומדן – שאם יש לו פירות דרבה – אין עריך למדוד, אלא באומדן יטול אחד ממחשים, ובאשתבח

גדולה – ניטלת לומר (במדבר יח) 'ונחשב לכם תרומתכם... הירומתם' – במחשבת אחת תורם, ואי אתה תרום במדה במשקל ובמנין. פירוש: הדיא ד'אין תורמין' – בתרומה גדולה, דלכולי עלמא מצוהה באומדן. והדיא ד'רומתה משובח' – בתרומת מעשר, ומרבנן, דהיינו ברייתא דאבא אלעזר – לאשמעונית דפליגי בתרומת מעשר, אם תאמר: בירושלמי אורחיהו ארומתה משובח: מניי הדיא משובח: מאר רב הוה: מן התרום מאומדן. משמע דאומדן דהו תרומה, אלא הדמנה משובח וקאמר נמי דהם, אמר רבי הלל, מתניתין אמרה בן 'השוקל משובח משלשון' – פירוש: מכלל דאיכא שלשה בר שיעורא, ובר רבי קאמר בר תנינא: ויחתי בשלשון, וליח משעו מניה כתיב. ודלוק, ואי לרבנן – לא אורחיהו מעשר מאומדן. ודיא אבא אלעזר בן גומל – דהא אמרין דמנהל לעשות מאומדן ונראה לפרש: דלאבא אלעזר בן גומל נמי לא ילפי אלא מודיעל מאומדן, ולא שרתא מנהל מאומדן. והשתא את דמשני שירושלמי 'כאן תרומה גדולה, כאן תרומת מעשר' – דהיינו ככאב אלעזר בן גומל. וניחא השתא עלה ברייתא דאבא אלעזר בן גומל, ואי נמי מודו רבנן לאבא אלעזר בן גומל: דהיינו כשמריה במתכוין, אבל כשמתכוין לאומדן יפה – לא חשיב מרובה. ומיהו, מדרשאי דבא לאבא אלעזר בן גומל תאנים על הגרוגרות במנין. אף על גב דהוה ליה מרובה מעשרות במתכוין, משמע דכל מה שיערה דהרבת מעשר עין יפה: ונראה: דלית ליה לאבא אלעזר בן גומל מנהל מעשרות, דהא מעשר ראשון נמי איקשף לתרומה, דבראמתיין בפרק בתרא דבבברות (נח, ב). ולא משכחת ליה אלא במעשר שני או במעשר שני דהנדט לא איקשף. ולא איירי אלא במעשר ראשון, ומעשר קרייה רומגן 'תרומה', ודכתיב (במדבר יח) 'וכי את מעשר בני ישראל אשר יזימו לה תרומה תתי לוחים לתולה'. כן תרומת מעשר ניטלת באומדן ובמחשבה – עיקש משעוהו בתרומת מעשר חובין, אלא נקט הכי, משום דפשיטי קראא משמע דמותרנהו גדולה ליה. דקרא בתרומת מעשר על לוחם כתיב. דהכי משמע, 'ונחשב לכם' – באותה תרומה שניטלת מן הנורין, ובתורה תרומה גדולה רבנן לא פליגי אמתחשה, ובאומדן קאי פליגי. אם מנצט לומר דפליגי, שמוא יש שום טעם ולא מוקמי מחשבה אחרות מעשר, אף על גב דכתיב בנפח, כראשכון לענין מוקף בפרק א' דתרומות, דאמר בירושלמי דכל התורה כולה למידה ומלמדו. חוץ תרומות מעשר ששלמדת ואינה למידה, דבתרומת מעשר כתיב 'ממנע' – מן המדוקף

גדולה – ניטלת בעין יפה. לא נתנה תורה בה שיעורא, ומדאורייתא חידה אחת פסרתא הכרי, ורבנן אמרו: עין יפה – אהו מארביעין – שניעית – אחד מחמשים, עין רעה – אחד מששים. אלמא, ניטלת בעין יפה. רבי אלעזר בר רבי יוסי – אחא לאפילוני, דאפילו גרוגרות תרומין על תאנים במנין, דסבירא ליה: לכמות שרוו משערין, דלא ממנע במעשר. כקעוץ – כלי שנותנין בו גרוגרות, ועל כל כלי קרו ליה 'קעוץ', כמנה דכותין, שבכלכלה – תאנים לוחם. בשתי תרומות הכתוב מרבי – דהכי משמע האי קרא דכתיב בתרומת מעשר לוחים 'ונחשב לכם', כלומר, במחשבתה טעלו תרומת מעשר. 'כיון מן הנורין' – באותה תרומה שנטלת מן הנורין, דהיינה תרומה גדולה. אלמא, שתי תרומות כתיב בתראי קרא, ומתא קרא נפקא לן אתריוויהו דניטלות במחשבה ובאומדן, ד'ונחשב' אתריוויהו קאי. באומדן – שאם יש לו פירות דרבה – אין עריך למדוד, אלא באומדן יטול אחד ממחשים, ובאשתבח

מנחות. פרק חמישי – כל המנחות דף נה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י
 תוספות

במחשבה – כדאמרן בעלמא שבת קמ"ב, א' נותן עינו בעד, והאכל מצד אחד. ומיהו
 – כלומר מהו דרבי אלעזר ושב מיתי פירכא. אלא אי כבוד שתי השתא שמעתינן –
 בעד להו מעשרות לענון מדה. אי יהו כיל להו לחך דחרם במנון, משתבח מעשר וזטא.
 תריטין תאניל על היתריות – במנון, פקום שריגיל לעשות ב' – שמעוין לאנשים עינשו
 גורגרותו שחמרה, ואי הוה עצמו עישה אותם

גורגרותו לאחד זמן עם תאנים שלו. מקום שאין
 רגיל לא – דבעינו שיהיה מן המתקיים, ותאנים
 לחץ – מרקובין ואין משתמרוין. אי איבא בתו –
 שנתן מיד. תורם מן היפה – שמתא בתו ואכלם
 מיד. תאנים – יפך ואין מתקיימן, גורגרות –
 מתקיימן ואין יפך. ולא גורגרות על התאנים –
 במנון, ואפילו במקום שריגיל – ולא אמרין: סופו
 של כנו בעי לשעונון גורגרות, ומצא שני
 מפקדין, אלא זיל בחר השתא, יהי הוה ממשע
 במעשר. דליבא בתו – ובעי למציעונון עד
 דלישבת כחן ולחובל ליה, והלך בתו מ' –
 המתקיים. בתרי עמי' – כען חבא, כדאמרין:
 רישא דליבא בתו, וסיפא רישא בתו, ולא
 מקמי בתרי תנאי – דלא אמרין: רישא וסיפא
 דליבא בתו, וסיפא רישא: התנן "תורם מן
 המתקיים? – תנאי הוא, דהא חרי תנאי פליגי
 בחכי. **משנה** שאמר "כל המנחה שאין
 תריטין" וכו' – ואי, מאיטא קאי, הקטין "משנה"
 שלא יתמיצו, מקודם קמיצה משתעו. עירכתה
 – תוניד.

מנא
 לעשות תאנים גורגרות". ואי דליבא בתו, אמאי לא? והתנן: מקום שאין בתו – תורם
 מן המתקיים! אלא פשיטא דליבא בתו, רישא – דליבא בתו, וסיפא – דליבא בתו?
 אי, רישא – דליבא בתו, וסיפא – דליבא בתו, אמר רב פהו, פשעו מיהו: דהקטין?
 ומוקמינן מתניתין בתרי עמי' ולא מוקמינן בתרי תנאי. **משנה** כל המנחות גורגרות
 בפשוטן ובמשמן שלא תמיצו, ואם תמיצו שריה – עובר בלא תעשה, שצאמר: "כל
 המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמין", והייב על היתיה ועל עירכתה ועל אפייתה.
גמרא מנא הני מילי? אמר ריש לקיש, דאמר קרא: "לא תאפה חמין חלקם" –
 אפילו חלקם לא תאפה חמין, והאי להכי הוא דאפתא? האי מיבעי ליה לברתניא: לא
 תאפה

המקור לו, ומתקנין בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר, כדתנן במסכת בכורים (פרק ב'
 משנה ה') תרומת מעשר נעלה של מן המוקף בכורים. והא רפ"ח פסוק "כל חגבי" (נטיח
 ל, ג) גבי תרומת מעשר – וכי נחשדו חברים לתרום של מן המוקף, מפרש רבינו תמו הדיוט
 מדרבנן, ומיהו נראה: דלענין מחשבה לא פליגי, מדרבין בריש דאיש מקדש" (קדושין
 ג, א) ג' דיליף שלוחות מתרומה: מה לתרומה

שכן נטלה במחשבה, משמע דלכולי עלמא פריך,
 והיו תרומת מעשר דבתיב (ה במדרב"ח) תאם
 גם תאם. ומתוך פירוש הקנטורס דברכות (נח, ב'
 ושם) משמע דבמחשבה פליגי, בני יהוי לו נמאה
 טלאים, ונטל עשרה עשרה, ונטל אחד. רבי יוסי
 בר רבי יודנה אומר: מעשר, ודבר לה באבא
 למעור בו נומל, ואיחקט מעשר בהמה למעור
 דגון, קרייה רבנא "תרומה". ופרש
 קנטורס: דמשום מחשבה מוקף חלה רבי יוסי
 ברבי יהודה כבאב אלוה, ומתוך פירושו מי
 (הכי) משמע דאפילו בתרומה גדולה ליה ליה
 מחשבה. דאי אית ליה – לא היה צריך למעור
 דאבא אלעור בן נומל הוא, דאפילו בתנאי
 מצוי למלף מחשבה במעשר, מדרשיה רבנא
 "תרומה", ומיהו מצוינו במשנת תרומת
 מעשר שבו קרייה רבנא "תרומה", ואם תאמה:
 למה ליה למעור דרבי יוסי ברבי יודנה סבר לה
 באבא אלעור בן נומל, דהא רבי יודנה מעשר
 בהמה למעור דגן – מה מעשר דגן, נטל אחד
 מעשרה. אף מעשר בהמה כן, ולא בעי הנהרה
 תרת השבט, אלא עיש עשרה לפני ונטל אחד
 מהו. ויש לפרש' דמיתו דאבא אלעור, וליפליג
 תרומת מעשר מתרומה גדולה לענון אומר, אף
 על גב שלא היה סברא למעורו או מהו לגבי שי
 דתרומה גדולה אין לה שיעור תרומת מעשר
 לו שיעור, אפילו הבי משקין לחו לענון הו, אף
 על גב דהוי כעין אפער משאי אפשר. הכי נמי
 יליף מעשר בהמה ממעור, אף על גב דמפקד
 קרא ממשנתיה, דבתיב נוקדא, א"כ "כל אשר
 יגבור". ומיהו אין מתיישב ללב פירוש זה, ונראה
 לפרש' דמשמע ליה דלרבי יוסי ברבי יהודה הוי
 מעשר, אף על גב שאינם שוין, כגון במבטלי לרוד
 לחתעה, דסתמן אין דרכם לחיות שוין, והלכך

צריך לאוקמי באבא אלעור בן נומל דשרי נאמור, ולא חיישין אף מרבה במעשר כדפרישית. ואי לכל הפחות שרי בעינן יפה, כדנאזא בשעתיה. ואי לא דאבא אלעור, הוה אמיתא דאף על
 גב דלא חיישין מעבר לשוין, כהאי גזונא שנטול אחד מעשרה דלפנין ממעשר, לסלקא דעתך אמיתא רגם בעינו שוין. **במחשבה** – פירש בקנטורס: כדאמר בעלמא "נותן עינו בעד
 זה והאכל בעד אחר", משמע שרעה לומר: משום דרבינו "ונחשב" שיר לאכול בלא הפשרה, ושרי נמי בשיטתו על ידי שנותן עינו בעד זה והאכל בעד אחר, ודכל זה נפקא מתרומתב". עוד
 פירש לשון אחר בפרק תרוא דברכות (נט, א) "במחשבה – משחשב האומר "שני לוגין שאני עתיד להפריש, אף על פי שעתה אינו מפריש כלום, ורעה לומר: דדיבור צריך, והא דשריא
 בלא התרתן "משחשב". ואשכחן אף ודכתא דרבי למחשבה "דבור", כמו "על כל בעד פשע", דאמרין בבא מציעא זח, א) דחייב על המחשבה במעשה. ונראה דבכל ידורו נמי היה
 תרומה דהרפת במסכת תרומות (פרק א' משנה א' א) ושהיא לא תרומה, ואם תרמו – אין תרומתן תרומה. ורש"י שרש וטוה וקטן. וקטני סיפא: הריש שדברו בתכנים – משמע שומע אומר מרבי.
 משמע: הא שומע ואינו מרבי – תרומתו תרומה. ומיהו וסתמחא דמסכת תרומות מצאנו: מפני מה אמרו אלה לא תרומה – מפני שאינו יכול לכרך, משמע: יארי מברך, אף על פי שלא
 ידבר בדרכה. שפיר דמי, ופך פליש' דשבתות (כו, ג) נמי משמע בדריה בשומר בלב, אף על פי שלא הוציא בשפתו. בני בל נרבי", דקאמר דהוה תרומה וקדושים שני בתוכו הבאין
 באחד, ולא לפי מצינו שבעיה. ובמה שאוכל בלא הפשרה, הוא אף על פד. דלכולי עלמא שרי בכל מקום, אף על פי שאינו מפרש עתה. כדבבחה הויה ודחייקו שני מנא ב"ח" –
 (שם וכו') ולא שרינו בעלמא, אי לא משום אחר בריהו ואם חושא דפירש' דלכולי עלמא שרי בכל מקום, אף על פי שאינו מפרש עתה. כדבבחה הויה ודחייקו שני מנא ב"ח" –
 ואם תאמר: וכיון דשרינן תרומה על ידי שנותן עינו בעד זה והאכל בעד אחר, אמאי אין מבידינן תרומות ומעשרות ביזם טוב, והא תנן במסכת שבת פרק "טע"ל (קמא, ב') רבי יודנה אומר:
 אף מעילין את המדומע באחד ומאה. ורפ"ח נגבדא (שם קמב, א) הא מתקן הוה ושני רבי אלעור בר' שמעון היא, דאמר "נותן עינו בעד זה והאכל בעד אחר", ולחכי לא תשיב ויתקן
 שבטת כשמעלהו, כיון שאפשר במחשבה. והבא נמי אפשר במחשבה ויש לומר: דשאני מדומע שכבר יתקן, אבל תחלת היקונו של טבל לא היה שרינן טעם דאפשר במחשבה, ואפילו
 דנאי אסור לתקן בשבה, כדמוכח ב"במה מרליקין (שבת לה, א) אף על גב דשרי ליתן עינו בעד זה והאכל בעד אחר, כדבבחה שרי קנא דחולין (ג, ב) גבי רבי נארי שאכל גלי שיר
 בבית שאן, ולא מוקמינן בתרי תנאי – דההא מצו לאוקמי בחד טעמא ובתרי תנאי: כדולה – דליבא בתו, ורישא – רבנן, וסיפא – כרבי יהודה ופליגי אורבנן בפרק שני ומסכת תרומות
 (משנה ו) וקאמי: לעילם תורם מן היפה. **כל** המנחות גורגרות בפשוטן – אף על גב דאמרין גורגרות "כל שעה" (פסחים לו, א), חייסן של מנחות אין לחותין, והא מפרש שתי מנחות
 דלחות ליתא לתקן במקום וריש, וכל בלישה, וכן דלרתיא בחוין, במקום וריש – כמו "אמר רבי בללה ז"ו, שרש, חתך לחותמך עורה – פסולה, ובכאן קשיא: משמע "כל המנחות", אפילו
 לחם הפנים, דהוי בכלל "כל המנחות", והדיא לאו במקום וריש וריש, דתנן לקמן בפרק "שתי הלחם" (ע"ה, ב') דלחם הפנים לישתן ועריכתן בתרין? ויש לומר: דהא דאמרין בפרק "כל שעה"
 (פסחים לו, א) "עובר שאני, ומיהו קשיא מנחתא נאמא, דיהי ולישתן ודקדקו" שתי הלחם" (שם וכו') פריך רש"י אסיפא, ומשני להו ר' אמי, מרש"י דברותא דהי, ורקאמר לתקן (שם, ע"ה) החלות
 כוללן, אם כן לא קרשה עריקן, והדיא לישתן בתרין? ויש לומר: דהדיא לישתן בפנים, ועריכתן בתרין? ויש לומר: דהדיא לישתן בכל המנחות, ויש לומר: דהדיא לישתן בכל המנחות, ויש
 שנה זו, למאן דאמר מדיה יבא נתקשה לפנים, ועריכתן בתרין? ויש לומר: דהדיא לישתן בכל המנחות, ויש לומר: דהדיא לישתן בכל המנחות, ויש לומר: דהדיא לישתן בכל המנחות, ויש
 קצה: דלא מסיק האי טעמא בפרק "כל שעה" (פסחים לו, א), ושמן נקט הויה טעמא דהוי בכל המנחות כגון מנחת סולת ומנחת ומנחת, אפילו למאן דאמר מדיה יבא נתקשה, ויש

מנחות. פרק חמישי – כל המנחות דף נו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רמז

1 תנה לרבי יהודה – דמריבי ליה לסמיכה, איצטרך למעטי מצפון. וכי תימא אי לא
2 מעשיה – מיאתו, אתי מבנין בא בשאר חטאות שטענין צפון – הא לא מצית אמרת.
3 דאן, כן דבכלל חטא היא, אמאי מריב ליה לסמיכה? לישתוק קרא מעל ראש השעיר?
4 דסמיכה. ותיי – שיעת נחשון מבנין אב, זמה מציעו בשאר חטאות דלשטען סמיכה –
5 אף הו אלא. וכן מפורש לו – ליפניו –

לרבות שעירי עבודה וזה לסמיכה. מתקוף לה
רבינא: תינה לרבי יהודה, לרבי שמעון מאי איפא
למיומיה? אמר ליה מר וזמרא בריה דרב מרי לרבינא:
לרבי יהודה נמי מאי דאיתרבי – איתרבי, מאי דלא
איתרבי – לא איתרבי! וכי תימא: אי לא מעשיה קרא
הוה אימינא תיתי בכנין אב, סמיכה גופה לישתוק
קרא מיומיה ותיי בכנין אב! אלא שעה מדורות לא
ילפניו, הקא נמי שעה מדורות לא ילפניו! אלא, אוהו
קען צפון ואין השוחט עומד בצפון. – מרבי, איתיה
נפקא! דתניא, רבי אחיה אומר: "שחט אתו על ירך
המזבח צפונה" – מה תלמוד לומר? לפי שצפונה
במקבל שעומד בצפון ומקבל בצפון, ואם עמד בדרום
וקיבל בצפון פסול, יכול אף זה בן? תלמוד לומר:
"אתו" – אותו בצפון, ולא השוחט צריך להיות עומד
בצפון! אלא, אותו בצפון, ואין בן עוף בצפון, סלקא
דעתך אימינא: ליתי בקל וחומר מן צאן. מיה בן צאן
שלא קבע לו בהו – קבע לו צפון, בן עוף שקבע לו
בהו – אינו דין שקבע לו צפון! – מה לרן צאן, שכן
קבע לו בלי! אלא, אותו בצפון ואין פסח בצפון. – רבי
פסח מרבי אילעור בן עקב נפקא! דתניא, רבי
אילעור בן עקב אומר: יכול יהא הפסח מעין צפון?
ודין הוא: ומה עולה, שלא קבע לה זמן לשחיטתה – אינו
– קבע לה צפון. פסח, שקבע לו זמן לשחיטתו – אינו
דין שקבע לו צפון! – מה לעולה, שכן בלי! –
המקטאת. – מה להקטאת, שכן מכפרת על חייבי
כירותו! – מאי שם. – מה לאשם, שכן קרשי קרשים!
מבולתו נמי, שכן קרשי קרשים! – אלא לעולם
כדקאמרין מעיקרא: אותו בצפון ואין השוחט בצפון.
ותקא קשיא לך: מדרבי אחיה נפקא! – דרבי אחיה
לאו למעוטי שחט בצפון הוא דאתא, אלא הכי
קאמר: אין השוחט בצפון, אבל מקבל בצפון. –
מקבל, ב"לקח" ו"לקח" נפקא! – "לקח" לא

1 תנה לרבי יהודה – דמריבי ליה לסמיכה, איצטרך למעטי מצפון. וכי תימא אי לא
2 מעשיה – מיאתו, אתי מבנין בא בשאר חטאות שטענין צפון – הא לא מצית אמרת.
3 דאן, כן דבכלל חטא היא, אמאי מריב ליה לסמיכה? לישתוק קרא מעל ראש השעיר?
4 דסמיכה. ותיי – שיעת נחשון מבנין אב, זמה מציעו בשאר חטאות דלשטען סמיכה –
5 אף הו אלא. וכן מפורש לו – ליפניו –
6 הלכך אמאי איצטרך למעטי מצפון? איתו –
7 הקיבן בצפון, אבל השוחט יכול לעמוד בדרום
8 ושחט בסבין ארובה. מקבל עומד בצפון –
9 מפורש בשחיטת קרשים בפרק "איזהו מקומן"
10 (מתא). דקאמר: חטאת מנול דבעי צפון –
11 דתיב "ישחט" את החטאת במקום העולה,
12 בקלה מנול – דתיב בתייה וילקח הבהו מרס
13 חטאות, ומקבל עצמו מנול – וילקח" –
14 יקח. בן צאן קבע לו בלי – סבין, דשחיטת כתיב
15 בה, ושחיטת כתיב יקח את המאכלת
16 לשחוט את בני" (שחיטת בנין אבל בן עוף
17 מליקחו בצפון. מהמאת – גמריין, דאין לו זמן
18 קבע וטען צפון, וכל שכן בסוף וקא פריך –
19 מה להחטאת שכן מכפרת על חייבי כירותו.
20 וקאמר – מאמס – מיתנין ליה, וקפרי: מה
21 לאשמ שכן קרשי קרשים, תאמר בפסח
22 דקרשים קרש הוא? אלא פסח מציאתו
23 דינא אימעיט. דרבי אחיה לאו למעוטי שחט
24 בצפון – דהאי מיאתו? דשעיר נפקא. אלא
25 למילף ומקבל עומד בצפון. דהכי קאמר רבי
26 אחיה אין השוחט בצפון, אבל מקבל בצפון.
27 ואי שקבע לרבי אחיה, אימינא אותו בצפון
28 ולא מקבל בצפון. אפאה לוקח שחים כו' –
29 דאפיה נמי עריכה היא, והאמרתי מעשה
30 חייו היא – ואנא מחייבת ליה תרתי. ערך
31 הוא ואפה הוא – לאיתווי תרתי איתווי.
32 ערך תיבתי ואפה הוא – מתיבב תיבתי דהא,
33 איתו תרתי אפיה איתו אשעיה, דגמר גמרת
34 ואף על גב דחייב אפיה איתיה – הוא ותיב
35 נמי עולה. כדאמר נמי לקמן (מנחות נ"א),
36 לדביא ממזין חור ממזין. במקום שאין עושה
37 מום – היינו כל הגוף, דהדר בריא. במקום
38 שעושה בו – אנו עובדי אל, חלה דרבי
39 וכלבר שלא ישחוט על אותו המום – עד
40 שיהא בו מום עומצמ, דבבר אינו נאכל בתוך
41 עד שיהא בו מום. אף על אותו המום
42 – רבי שמעון לטעמיה, דאמר: דבר שאין
43 מתכוין מותר (שבת ק"ג.א), וזה לא נתבון
44 להטיל בו מום על מנת לשחטו עליו.

33 משמע ליה. "והיבי על לישתה ועל עירכתה ועל אפיייתה". אמר רב פפא: אפאה – לוקח
34 שחימה, אחת על עירכתה ואחת על אפיייתה. ואל אפיייתה: מה אפיייתה מייחדת? שהיא מעשה
35 יחידי והיביב עליה בפני עצמה! – לא קשיא: הא – דעירך הוא ואפה הוא, הא – דעירך
36 חברה והיביב ליה ואפה. תנו רבנן: בכור שאחזו דם – מקוין אותו את הדם במקום שאין
37 עושין בו מום, ואין מקוין את הדם במקום שעושין בו מום, דרבי רבי מאיר. והכמים אומרים:
38 יקח אף במקום שעושין בו מום, ובלבר שלא ישחוט על אותו מום. רבי שמעון אומר:
שעשה האופה בשעת אפיה. ואינו נמוך עריכה. ופריך ממתיק חזירי, דמשמע שאין מלאכה אחרת עמה ואין חיביב עליה אלא אתה. ומשני: "דערך הוא ואפה הוא" – כלומר, שעשה נמוך
העריכה בשעת האפיה. הוא וקרי לה "מעשה יחידי" משמע דלא מייחב אלא אתה בשערך חבירו שעמר הכל, אפילו עריכה ביהדי אפיה. דלשאת אל שום ששייה בהדי אפיה אלא
מעשה יחידי הוא. וקע קשיא לפי זה, דרם נקט "הא דערך תיבתי" כו' – הדיי היה ליה למיחה: וזה דעביד נמי עירכו. וקשיא: דתנו בבסנת בבורות בפרק "לא פסולי ידוקין" (ל"ג.ב).
מום – פירש בקונטרס: רבי שמעון לטעמיה. דאמר רב שאין מתכוין מותר, וזה לא נתבון להטיל בו מום על מנת לשחטו עליו. וקשיא: דתנו בבסנת בבורות בפרק "לא פסולי ידוקין" (ל"ג.ב).
בכור שאחזו דם, אפילו מום אפילו מום אפילו מום אפילו מום. ורבי רבי יהודה. והבנים אומרים: יקח, וכלבר שלא ישעה לו מום. אמר רבי שמעון: ומה רבי שמעון אומר: יקח? (ל"ג.ב).
עושה בו מום. ומייחי בגמרא ברייתא דשמעתין, ומסקין בסוף הסוגיא. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי שמעון, ופריך: הרי ביש שמעון? אילמינא רבי שמעון דרמתינתן, עד השתא לא
שמענין שמואל דבר שאין מתכוין מותר אלא הלכה כרבי שמעון דברייתא. אלא לא שרי רבי שמעון ברייתא מטעם דבר שאין מתכוין, אלא אפילו במתכוין נמי שרי!
ותרע

1 ותרע, הוא מפרש שמעתין דרפגי במטיל מום בעל מום, דרבי מאיר אסר ורבנן שרו,
2 כדאמריהו; יקי אף על פי ששעה ב מום, דרמינס יהיה לרצון כתיב, ובלבד שלא ישחוט
3 עליו, דגורין דלמא אתי לאערומי ולהקי אפילו בלא אחור דם. ורבי שמעון מיקל טפי ולא
4 גור, וש"י אף לישחוט עליו, אף על פי ששעה ב מום במתוקן, והא דמפרשין טעמא דרבי
5 שמעון במנחתין משום דבר שאין מתוקן, הוה
6 טעמא משום דעל כרחוק מנחתין לא רצו רבינו
7 ברייתא. ובמנחתין תנן 'הדמינס אמריש; יקי:
8 ובלבד שלא יעשה בו מום', ובברייתא קתי
9 'הדמינס אמריש; יקי אף על פי ששעה ב מום',
10 אלא היינו טעמא משום דברייתא מיירי בשאין לו
11 הפואה אלא אם כן יקי במקום שיעשה בו מום.
12 כמו באחן או בנייה שפתיים, הלכך חשיב דין אחות
13 דם מום, וכן הוה במטיל מום בעל מום.
14 ואפילו במתוקן גמי שרי, מאחר דאין לו הפואה
15 אלא אם יעשה לו מום. אלא דגורין לישחוט עליו,
16 דלמא לא תישחוט בו מום כשש לו הפואה כענין
17 אחר, ורבי שמעון לא גור. אבל במנחתין כשש
18 לו הפואה ברוקח; הנהך שאין עושה מום, ואפילו
19 הדי אסר דרבי יהודה, דגור מקום שאין עושה בו
20 מום אטו מקום שיעשה בו מום. ורבנן שרו במקום
21 שאין עושה בו מום, דלא גור. רבי שמעון אמר:
22 יקי, אף על פי ששעה ב מום, כלומר, הוה
23 במקום שחילב לאו מום, ולא שראד פסק
24 רישיה, וש"י, דרבי שמעון לטעמיה דאמר: דבר
25 שאין מתוקן – מתור. והשתא נגידה הדיא דפרק
26 קמא דפסחים (ט"א). ומייתייה הום מנחתין,
27 דבברכות; ומפרש טעמא דרבי יהודה: מתוך
28 שאדם בחול על ממונו, אי שריית ליה במקום שאין
29 עושין בו מום – אתי עושיה במקום שיעשה בו
30 מום, ורבנן, כל שכן דאי לא שריית ליה – אתי
31 למעבד. והשתא נמי שריך לטעמא דרבנן, הוה
32 ליה למעבד דרבנן שרו משום דאפילו מטיל מום
33 במתוקן לכאן איסורא דאורייתא, כדרדשינן
34 'תמינס יהיה לרצון', ואלא היינו טעמא,
35 כדפרשית, והדום מיירי בשיש לו הפואה על ידי
36 הקות הנהך, שאין עושה בו מום. וקת"ש קשיא
37 מתורת כהנים, דדרשינן הום קרא; ומייתייה עלה
38 פלוניתא במנחתין, דהוה ליה לאיתיה פלוניתא
39 דברייתא; והכי איתא בפרשת "אמור אל

אף נקשט על אותו מום. רבי יהודה אומר: אפילו
מת – אין מקויון לו את תדם. אמר רבי חייא בר
אבא, אמר רבי יוחנן: תבל מודים במחמין אחר
מחמין שהוא חיבי, דכתיב: "לא תעשה חמין" ו"לא
תאפה חמין". במקסום אחר מקסום שהוא חיבי,
דכתיב: "ומעך וכתות ונתוק ורתות", אם על פורת
הוא חיבי, על נחק לא פל שפן! אלא להביא נחק
אחר פורת שהוא חיבי, לא נתחוק – אלא במטיל
מום בעל מום, רבי מאיר סבר: "פל מום לא יהיה
בו" ורבנן סברי: "תמינס יהיה לרצון". ורבי מאיר
גמי הכתיב: "תמינס יהיה לרצון" – ההוא למעטי
בעל מום מעיקרא. – בעל מום מעיקרא, ויפלא
בעלמא הוא! אלא למעטי פסולי המוקדשים לאחר
פריזנב, סלקא דעתך אמינא: הואיל ואסרי בגיזה
ועבודה, במקום גמי לתסרי, קא משמעין לו ורבנן
גמי הכתיב: "פל מום לא יהיה בו" – ההוא מיבעי
ליה לכתבנא; ויכל מום לא יהיה בו" – אין לו
אלא שלא יהא בו מום, מינן שלא ירדום לו על ידי
אחרים, שלא יניח צנק או דביקע על גבי האוץ פרי
שכאם תכלב וליעזב. תלמוד אומר: "הום חמין, אמר
"מום" ואמר "פל מום". אמר רבי אמי: "הום שאור
על גבי עופה, ותלך ותשבר בו ונתמקמה מאלה" –
חיבי עליה, כמעשה שבת. – ומעשה שבת פי האי
גוונא מי מיהיב? והאמר רבה בר בר חנה, אמר
רבי יוחנן: הניח פשר על גבי תהלים, היפך בו – חיבי, לא היפך בו – פטור! – אמר
רבא: מאי "חיבי" גמי דקאמר? כמעשה עלי של שבת. גופא, אמר רבה בר בר חנה,
אמר

אפילו ימות – אם לא יקונו, אין מקוין לו. בפרק קמא דפסחים (א.א.) ומפרש טעמא,
דרבי יהודה: מתוך שאדם בחול על ממונו, אי שריית ליה מקום שאין עושין בו מום,
אתי למעבד במקום מום. ובמקום מום סבירא ליה לרבי יהודה כרבי מאיר דאסר. הבל
מורים – אף על גב דרפגי במטיל מום אחר מום, נהן הבא דאחור דם, דאין רץ מום
גדול מזה שחורי ימות, בבבלי מום מודים
במחמין אחר מחמין במנחתין כלומר, כל
המסיעין בחימין, נהן שריך אחר הלש, ואופה
אחר עורך – סולן חיבי. כפסחים אחר פסחים
– אפילו בהבמת תולין, דכתיב (ויקרא כב)
"וכארכבם לא תעשו", ואם בא אחד וברת
הביצים, היתוין תליון ביבי, ובא אחר ונתקן
לגמרי – חיבי נהו גא. אם על כורת – שמניקין
תליון וצא – חיבי, בעל נחק בביבי, לא כל
שכן. כל מום – יכל ריבוא היא, ומשמט
דאפילו בעל מום לא יתי מום אחר. ורבנן
כמי תמינס יהיה לרצון – תמינס ברישיה קרא,
ומשמע דכי: אותו שהוא תמינס וראוי להיות
לרצון – בהוא מותרתן לך דכל מום לא יהיה
בו", אבל בעל מום – שרי. ויקלא בעלמא הוא
דלא קדוש, ומאי איצטרך קרא למשחי
להטיל בו מום? הואיל ואסרי גיזה –
בדמינס. ודאמרין בפרק ימי דברכות (ט"א): "תובח" –
ולא נהתי. קא משמעין לו, דהוא נפטר – שרי
להטיל בו מום, אבל קדם פדיון – אסור. לא
יהיה – קרי ביה ללא תקנה" – שלא יטיל בו מום.
מום – לרבות כולם. הניח שאור על גבי עופת
– מנחות. וישנן לו ותחמצה מאלה חיבי –
בתבחה בעלמא. כמעשה שבת – כי הדיכי
דמחייבי מניח בשר על גביהם שבת ונעלה
מאלו – חיבי. כמעשה צלי מום, כלומר,
דכא חיבי בהנחה בעלמא. כי חיבי דמחייבי
שבת הם איה עושה בו מעשה צלי גמור,
שדוקין בו, והדום

איכא
אמר
אמר

הביתים: "תמינס יהיה לרצון" – אף לא יעשה, לכל מום לא יעשה, ורבי אומר: אמר: "לא יהיה בו מום" – אל
תתן בו מום. מכאן אמרו: בביי שאחור דם בו, כדאיכא בברכות (ל"א). הכל מורים במחמין אחר מחמין שהוא חיבי – הקשה הרב רבינו יעקב מאורליינש לומר: אמרין פרק קמא דעבודה
זה (ג.ג.) (מגרא: עיי שר בה עבודה וזה) גבי מדין בומן הוה, דקאמרין: נועל דלה בניה. והיא מזה מאלה. ופרקי: וישישיה גיסטרא! ומשני רבא: שנראה במטיל מום בקדשים. ופרקי:
לנפיה. למה חוה למקחי רבא, ואלא חוה לא לנפיה ולא לדמייה. והשתא חרי מחמין אחר מחמין, דלא חוה לא לנפיה ולא לדמייה. וחיבי ויש למור: רבי אומר: חוה ליש לפטור יתור. ועוד:
במחמין מחייבי טפי, כדאמר רבא, דאפילו נאמן דפטר מילין מום בעל מום. מורה במחמין אחר מחמין חיבי. הכל האורח בישראל ישבו פסכות" – מלמד שכל ישראל ישבין פסכות אחת.
הניחם תלויים ביבי, ובא אחר ונתקן לגמרי. ואי אפשר למרן. כן, דבברכות פרק "על אלו ממוין" (ל"ט). אמרין דנתוק וברת לא חוה מומין – פירוש: משום דאיתנהו ביבי. ונראה דברות"
– היינו שכרותו במקום חיבור, ולא שנברתו לגמרי. אלא למעטי פסולי המוקדשין לאחר פריזום – הוה גמי למעטי: למעטי בומן הוה, דחשיב ליה פקא דעבודה זה (ג.ג.) נראה
בעלמא. ושמא לא צריך קא לכי.

אמר מום ואמר כל מום – השתא דרשי כולוה תנאי כלי. ותימה דבריש "אלו עוברין" (פסחים ג.ג.) דפרקי: ורבי אליעזר אימא כלי" – לרבות את הנשים, כי כלי" – לרבות עיובו! וכי
תימא: רבי אליעזר לא דרשי "כל כלי", והתניא בו נאמן שמעת ליה דרשי "כלי" – רבי אליעזר. מאי קשיא? הא איכא תנאי טובא דרשי "כלי", וכן רבי עקיבא בפרק "העורבות"
(ובחים פ"א), גבי "כל חטאת! ויש לומר: תוכל מקום קשיא ליה הום, דלא משמתינא את בשום דוכתא ושיסבור) דהעורבות חמין כרות. ועוד: אף על גב דלא דרשי רבי הום "כלי", שח
מקושת דרדשינן, כגון ב"מטרה" (כבא קמא א"א). דאמר: "כלי" – רביא הוא; ובפרק שני דסוכה (כ"ב): "כל האורח בישראל ישבו פסכות" – מלמד שכל ישראל ישבין פסכות אחת.
ורבי יהודה דרשי הום "כל מום" – למטיל מום בעל מום, לא דרשי הום "כלי" בריש "אלו עוברין" (פסחים ג.ג.). ובפרק קמא דבריות (ה"ג) נמי דרשי רבי יהודה "כל דם", לכך נראה
הדום כולה דברב רבא אסרא לרבות. נהן עירוב, ואלא כשיש מום הדק, נהן מקצתו ד"כל תקטיר", וכן ודאי קשיא לדמות. ועל זה קאמר: נאמן כרבי אליעזר דרשי "כלי" לרבות לא
שאין סבירא לרבות. ועל זה קאמר: ורבנן כלי" לא דרשי רבא דבר שאין מתוקן, וכן בני לא תעשה ויתקון. וכן בני לא תעשה ויתקון היה. ו"מעשה" שבת פי היא גוונא מי מחייב בו – אף על גב דהדוכיק פת בתור
מחייב – הום משום דרובו לאפות כולו, אבל נאן כשאדם מניח תפ שאור שלם על גבי עשה – אין רכה להתחמין כולה, אלא אחור צד לחודיה שנוגע בשאור. ואותו צד עמנו אן
דרכו להתחמין חמין גמור. (וכי האי גוונא לא בעינא חמין נוקשה). דמי למאכל כן דרוסאי; לפיכך מרמי לא מעשה עלי של שבת היפך בו – חיבי, לא היפך בו – פטור. דכל באר אחר,
מבאבל כן דרוסאי – לאו כלום הוא.

ומי פירות אין מתמיצין - פירשתי בריש פירוקן (נגב דבור המתחיל אין).
ושמעין ליה לרבי עקיבא דאמר מדה יבש לא נתקדשה - לקמן בפרק "שתי מדות"
(א.ב.ז.) ואם תאמר: ולמאן סבירא ליה תנור מקדש - ודיעתי: משקטמו פניה,
ועדיין יכול לבא ליד חומצו? ופירא לדקודק מתוך כך דמשקטמו פניו - וזו לא אית ליה ליד
חומצו. ונפקא מינה: למוצת של פתח. ויבסוק פרק

קמא רשבת (ט.ט.) משמע דההיא שעתא חשיב
אפיה ומגדה. דאמר רבא: ותבא: ואל תחרה על גבי
תהלים, אלא כדי שירדמו פניה. ושמן זו היא
שיש עורה בגמבלא כן דרדסא. ולפנתא היא בקרימת
פנים התם, אי יהי בתחתון או בעליו. ועריך עוקן
דמעטע אבא דאי מדה יבש נתקדשה - קדשי
ולתם הפנים משמדרין בן סולת בעשרתו. ולא
משמטתו בשום דוכתא דליקדוש אלא או בתנור
או על השולחן, לקמן בפרק "שתי תולעים" (מ.ב.)
דאקמור: ושניהם מקרא אתר חדש. והוא דרך חזק
כו. ובפרק שני דמעטלה (ט.ט.) קמז נגבי לאם הפנים
קרננו בתנור - והכשרו ליפסל, ונגבי מנחות קתני:
קדשו בבלי, רבי יאשיהו סבר אותם למעטת מדה
יבש נמבוחין: ולחבי משמע מותא מדה יבש ספי
מדות לח אבא רבי דרמישום? וכן כלי המזבח מדה יבש ספי
מדה לח. כך פירש בקטנורס. ומשעטע שיהי בתוך
רבי משיחיה ויהי ממדת יבש. ואם תאמר: והוא
סוגיא דברייתא שיש דשמינת (מ.ט.) דאקמור
"אותם" - במשיחה, ולא לדורות במשיחה אלא
בעבודה, כמאן לא רבי יונתן ולא רבי יאשיהו
ויש לומר: דאיתא רבי עקיבא דאית לח מדה לח
במשיחה פנתא ונחוק, כדומבח בעשרתו ולקמן
בפרק "שתי מדות" (א.ב.ז.) וסבירא ליה מדה יבש
הזל אהו, אם כן לא קמאקמור אותם אלא במימרא
הלדורות בעבודה.

אין לא אלא מוחב כבש מנין - חבא מעריכין
קרא לרביי כבש מוחבב וכן בסוף "ומחוב"
מקדש (ובדיח פ.א.) דתניא: "כל תרגע מוחבב
יקדש" - אין לי אלא מוחבב, כבש מנין תלמוד
לומר "את המוחבב". והא דריש במוכס בשילהו
"קדשי ששים" (סו.ב.) ע"ק ע"ק המבד" - ולא
ע"ק ע"ק הבכש, ולא דמיוחן קרא למעטת, אלא
כיון דכתיב "מוחבב" - דחוקא משמע, כדקאמר
נמי: ולא ע"ק הדליל ולא ע"ק האלמס. ותימה נתון
בפרק בני חודים (מ.א.) נתן על הבכש - פסול:
ואמרינן בגמרא: כבש שמואל: פסול - בשך, אבל
בעלים - נתכפרו. דאמר קרא "ואני נתתיו לכם
למחבה" - כיון שחגיתו על למחבה, נתכפרו
בעלים. ומוחבב אלא יתורא דקרא חשיבנא כבש
כמוחבב ותיאה לרשי: שמואל לא קאי א"מינתו
על גבי הבכש", ואלאו איינין קאי. דנתן ההם
שלא כנגד היסוד, נתן את היתניגן למעלה למטה
ואת היתניגן למטה למעלה, ועל זה קאמר: אבל
קסבר שפלא במקומן במקומן דמי. ועל כרחין
שמואל לאו איתולמו מוחבינין קאי, דיתניגן בפנים
שנתן בחוץ - לכוילי עלמא לאו במקומן סמי.
כדמוכח בפרק "כל השולחין" (ובדיח לו, א.) בסופו,
דפריך: וליפלו: וכי יהודה ביתניגן בחוץ בפנים
ובפנים בחוץ - פירוש: דדיני לא במקומן לו?
ובפרק פני דבדיחם (מ.ב.) דבור המתחיל אמרו
הארכיני: כבש מנין - לרבי יהודה דאמר
במנחות בפרק "קדשי ששים" (ט.ט.) דרפצא ערה
ושנתן מוחבב, הוא מיה מינתו לקדוק ערד
מניין? אלא משום דארייני נמי חבא ונאכלו עורה
השלה ונב ונבעק, אי נמי אפילו לרבי יהודה, הא
דקדשי שלמנו רפצא - לכשרין קידש ולא
לפסולין, תרע. ויהא און עליון לכתחילה.
ורבי

ומי פירות אין מתמיצין? אמר ריש לקיש, אומר
היה רבי יוסי הגלילי: מנחת נכסים מנבלה במים
וקדשה. לחם הפנים מדה יבש היא, ושמעין לה
לרבי עקיבא דאמר: מדה יבש לא נתקדשה! שלא
רבי ראובן משמיחה דרבי יוחנן: קד היא הנצקה
של משנה, ואופדי: "אשר תקריבו" - לרבות לחם
הפנים לחומצו, דכרי רבי יוסי הגלילי. לא עקיבא
אומר: לרבות מנחת ארז הדור. והוא דרך חזק
למעמיה, דאמר רבי יוחנן: רבי יוסי הגלילי ואמר
מתלמודי רבי ישמעאל אמרו דבר אחר, ומוני? רבי
יאשיהו. דתניא: "וישמעם וקדש אתם" - רבי יאשיהו
אומר: מדה הלח נמשח בין מנפנים בין מבחוץ,
מדה יבש נמשחו מנפנים ואין נמשחו מבחוץ. רבי
יונתן אומר: מדה הלח נמשחו מנפנים ואין נמשחו
מבחוץ, מדות יבש לא נמשחו כל עיקר. תרע קד,
שחרי אין מקדשות, דכתיב: "מומלשבתכם תביאו
לחם הנפחה שמים שני עשרנים סלת תהינה חמין
באפנה בפנורים לה", איתיה הן "לה"? לא אחר
שאפא. במאי קא מופלגי? ב"אתם", רבי יאשיהו
סבר: "אתם" - משה מדה יבש בחוץ, ורבי
יונתן סבר: מדה יבש חלו הוא. ולא איתמר קרא
למעוטי. כי איתמר קרא למעוטי - מדה לח
מבחוץ. - לימא נמי: רבי עקיבא ואמר מתלמודי
רבי ישמעאל אמרו דבר אחר, ומוני? רבי יוחנן!
משום דלא שוו במדה לח להדדי. אמר ליה רב
פפא לאבי: והא איפא ביסא, דלח הוא! אמר ליה:
בגו שלש על גבי קטבליא. - אי הכי, דקאמר ליה:
רבי יוחנן: תרע קד שחרי אינה מקדשת, לימא ליה:
בגו דכילא בעשרון דחלו! - הכי השתא, בשלמא
ביסא, אלא פתח דרמנא דלעביד ביסא למילי ביה,
כי ליש לה על גבי קטבליא - לית לן בה. אלא
עשרון, כיון דאמר רחמנא: עביד עשרון וכיל ביה
שבוק עשרון דקדוש? וכיל בעשרון דחלו! תנו
רבנן: מנין למעלה מבשר התמא ומבשר אשם,
ומבשר קדשי הקדשים ומקדשים קלים, ומזוזה
העומר ומזוזה שתי הלחם, ומלחם הפנים ומשירי
מנחות שהוא בלא תעשה? תלמוד לומר "כי לא
שאר וכל דבש לא תקמרו ממונא אשה לה" -
כל שהוא ממונא לאישים, הרי הוא ככל תקמרו.

ומי פירות אין מתמיצין - ומנחת בנים וכן משח
נמי איתרביא מניה, תני - משום פלגיתיהו נקט. וקפייך מנחת נכסים מי הוא חמיון
הא מי פירות הן - דבשמן נבלה, ודאי של לה שלשה לזנין לעשרן, דבשלמא שאר
חמיון מנחות, שאין שגמן מוחבב, בו - דבשמן שגמן מוחבב, אבל
נבלה, נמי חמיון איבא: מנבלה במים. והלכת
אית בהו חמיון. מדה יבש היא - דלא הו
ותנין בבסא שחרי בלי שרה, אלא בשערין
כשמורדין, ועשרון - מדה יבש הוא. ושעטין
לרבי עקיבא בו - פשוט "שתי מדות" (מנחות
א.ב.ז.) וכיון דלאו קדושה היא עד שסודרה
שלחן, אמאי עבר עליה? ולקמן פריך: הא
מדה לח דאי (נמו. שולחן גרנו) בבסא כשלשה!
ומשני ליה לקמן. שלח רבי ודאי כר הצעת
המשנה - כדאמרן, אבל אפך לה - משום
דאי פירש. ואורא רבי יוחנן למעשה - דמק
הדי ולחם כרבי יוסי, שאמר לרבי יוסי מדה יבש
נתקדשה. לשעמיה בו. ויפשהו ויקדש אותם
אבלי מוחבב קאי, הלוחם הם. מדה הלח -
הזו חוצה היה, וכולדה איך דמפרש בפרק "שתי
מדות" (מנחות פ.א.) תיע קד - דלא נמשחה,
שחרי אינה מקדשת מה שבחנה עד לאור
שנאו, דתנור משקו, דתנור היה בעורה. אבל
מעיקרא - לא קדשינו עשרן בעבורה זו. ורבי
יאשיהו דריש "בבדדים לה" - אקדם אפיה
קאי. אותם פנפים - על גבי משעטע וימא
נמי רבי יוחנן רבי עקיבא רבי יוחנן אפיה
רבי יוחנן - דהא תירווייה אית ליה מדה יבש
ולא נתקדשה. משום דלא שוו - רבי עקיבא
ורבי יוחנן במדה לח כי הדדי, דרבי יוחנן אמר
מדה לח - בפנים ולא בחוץ, ורבי עקיבא סבב
בין מבפנים ובין מבחוץ נתקדשה. בפרק "שתי
מדות" (מנחות א.ב.ז.) והאיבא ביסא - בלי שרה.
כדבילא - עור. לימא ליה - רבי יאשיהו הכי
דלא נתקדשה עד אפיה. כנו דכילא בעשרון
דחול - כי הדכי דשנתנו גבי לשה. עישיהו
כתיב ויתורה "עשרון סלת". קדשי עישיהו
כתיב ויתרע שלמו צבור, ורבי עקיבא ערצת.
מותר העוטי - שריים שנתרו מן הקומץ. כל
שפנטו לאישים - כל שעלה כבר ממנו למכות,
ומשך קרבנות - כבר עלו חלב וכילתו,
ומן המנחות - כבר עלה הקומץ, ומשתי
הלחם - כבר עלו חלבי כבשי ערצת הבאין
עמון וכגופו דהו, ומלחם הפנים - בויכי
לכותה. יצאו - שתי הלחם ולחם הפנים.
מין הנה - לקמן ביאי פירוקן (מנחות
א.ב.ז.) אין משפא לאישים - הלכת לענן
הגשה לא דמו לשאר מנחות שמשפא לאישים,
אבל לענן הקטרה - שריים גמליהם דבכש
ובויכין מתניין אותן. מבילים - מאחד מאלה.
חיבי - כאילו העלוה על המזבח (מביח)
ואל המזבח לא יעלו - דסמיך לילא
תקטירו ממנו אשה. אותם - שתי הלחם מן
שאר

ושתי תלחם ולחם הפנים ושתי תלחם ולחם הפנים
שאין מהם לאישים אמר רב ששת: אין מנפנו לאישים. איתמר: הפעולה מופלגת על
גבי הכבש - רבי יוחנן אמר: חיבי, רבי אילעור אמר: פפור. רבי יוחנן אמר: חיבי,
דתניא: "ומחובב" - אין לי אלא מוחבב, כבש מנין? תלמוד לומר: "ואל המזבח לא
יעלו לרצון?" ורבי אלעור אמר מפור, מאי מנפנא? דאמר קרא: "שאר ודבש... קרבן
ראשית תקריבו אתם", אמרם הוא דרבי לך קבש כמזבח, אבל מיד אחרניא - לא.
ורבי

פֶּרֶק שְׁמִינִי

אָלוּ דְבָרִים שְׁבִין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל בְּפִעֻדָּה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְכַרְךָ עַל הַיּוֹם, וְאַחַר כֶּף מְכַרְךָ עַל הַיּוֹם. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְכַרְךָ עַל הַיּוֹם, וְאַחַר כֶּף מְכַרְךָ עַל הַיּוֹם.

גמרא מַה טַּעְמָהוֹן דְּבֵית שְׁמַאי? שֶׁהַקְדוּשַׁת הַיּוֹם גְּרָמָה לֵינּוּ שְׁיִבּוּא, וְכִבְר נְתַחֲיִיב בְּקְדוּשַׁת הַיּוֹם עַד שְׁלֹא בָּא הַיּוֹם. מַה טַּעְמָהוֹן דְּבֵית הַלֵּל? שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם לְקְדוּשַׁת הַיּוֹם שְׁתַּאֲמַר. דְּכָר אַחַר: הַיּוֹם – תְּדִיר, וְקְדוּשָׁה – אֵינָה תְּדִירָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִדְּבָרֵי שְׁנִיחָו, יִזְן וְהַבְּדֵלָה – הַיּוֹם קוֹדֵם. כְּלוּם טַעְמָהוֹן דְּבֵית שְׁמַאי, אֶלָּא שֶׁקְדוּשַׁת הַיּוֹם גְּרָמָה לֵינּוּ שְׁיִבּוּא, וְכֵאֵן הוֹאִיל וְלֹא אֲבָדְלָה גְּרָמָה לֵינּוּ שְׁיִבּוּא – הַיּוֹם קוֹדֵם.

כְּלוּם טַעְמָהוֹן דְּבֵית הַלֵּל, אֶלָּא שֶׁהַיּוֹם תְּדִיר וְקְדוּשָׁה אֵינָה תְּדִירָה, וְכֵן הוֹאִיל וְהַיּוֹם תְּדִיר, וְאֲבָדְלָה אֵינָה תְּדִירָה – הַיּוֹם קוֹדֵם.

אָמַר רַבִּי מִנָּא: מִדְּבָרֵי שְׁנִיחָו, יִזְן וְאֲבָדְלָה – אֲבָדְלָה קוֹדֶמֶת. כְּלוּם טַעְמָהוֹן דְּבֵית שְׁמַאי, אֶלָּא שֶׁכִּבְר נְתַחֲיִיב בְּקְדוּשַׁת הַיּוֹם עַד שְׁלֹא בָּא הַיּוֹם. וְכֵאֵן הוֹאִיל וְנְתַחֲיִיב בְּהַבְּדֵלָה עַד שְׁלֹא בָּא הַיּוֹם – אֲבָדְלָה קוֹדֶמֶת.

כְּלוּם טַעְמָהוֹן דְּבֵית הַלֵּל, אֶלָּא שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם לְקְדוּשַׁת הַיּוֹם שְׁתַּאֲמַר, וְכֵאֵן הוֹאִיל וְאֵינּוּ הַיּוֹם גּוֹרֵם לְאֲבָדְלָה שְׁתַּאֲמַר – אֲבָדְלָה קוֹדֶמֶת!

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: מִדְּבָרֵי שְׁנִיחָו מְבַדְּלִין בְּלֹא יִזְן וְאֵינּוּ מְקַדְּשִׁין אֶלָּא בְּיִזְן. הִיא דְעֵמִיחָ דְּרַבִּי זְעִירָא. דְּרַבִּי זְעִירָא אָמַר: מְבַדְּלִין עַל הַשֶּׁכֶר, וְאֶזְלִין מִן אַתְרַּ לְאַתְרַּ מִשּׁוּם קְדוּשָׁה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי: נְהִיגִין תַּמּוּן, בְּמָקוֹם שְׂאִין יִזְן – שְׁלִיחַ צִיּוּר עוֹזֵב לְפָנֵי הַמִּיבָּה וְאוֹמַר בְּרַכָּה אַחַת מֵעֵין שֶׁבַע וְחוֹתֵם בְּמִקְדָּשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֵת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְקִשְׂיָא עַל דְּבֵית שְׁמַאי, בְּלִילֵי שַׁבָּת,

[דף נ"ז ע"א]

הִיךְ עֵבִידָה? הִיךְ יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּעֶרְב שַׁבָּת וְחֻשְׁכָּה לִילֵי שַׁבָּת וְאֵינּוּ שֵׁם אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס, אֵת אָמַר מַנִּיחוּ לְאַחַר הַמּוֹזֵן, וּמִשְׁלֵשֶׁל בְּלֵם עָלָיו.

מַה נִּפְשָׁה, יְכַרְךָ עַל הַיּוֹם – הַמּוֹזֵן קוֹדֵם. יְכַרְךָ עַל הַמּוֹזֵן – הַיּוֹם קוֹדֵם. יְכַרְךָ עַל הַיּוֹם – הַיּוֹם קוֹדֵם! נִשְׁמַעֲינָה מִן הַדָּא: בָּא לְהֵן יִזְן אַחַר הַמּוֹזֵן וְאֵינּוּ שֵׁם אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס, אָמַר רַבִּי בָּא: עַל יְדֵי שֶׁהוּא בְּרַכָּה קְטַנָּה, שְׁמַא יִשְׁבַּח וְיִשְׁתַּחֲוֶה. בְּרַם הַכָּא, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא מְשַׁלְּשָׁה עַל יְדֵי הַכּוֹס – אֵינּוּ שְׂכַח. בִּיצַד יַעֲשֶׂוּ עַל דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי? יְכַרְךָ עַל הַמּוֹזֵן תַּחֲיִלָּה, וְאַחַר כֶּף מְכַרְךָ עַל הַיּוֹם, וְאַחַר כֶּף עַל הַיּוֹם.

וְקִשְׂיָא עַל דְּבָרֵי בֵּית הַלֵּל, בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הִיךְ עֵבִידָה? הִיךְ יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּשַׁבָּת, וְחֻשְׁכָּה מוֹצְאֵי שַׁבָּת וְאֵינּוּ שֵׁם אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס, אֵת אָמַר מַנִּיחוּ לְאַחַר הַמּוֹזֵן, וּמִשְׁלֵשֶׁל כּוֹזֵן עָלָיו, מַה נִּפְשָׁה, יְכַרְךָ עַל הַמּוֹזֵן – הַנֶּגֶר קוֹדֵם. יְכַרְךָ עַל הַנֶּגֶר – יִזְן קוֹדֵם. יְכַרְךָ עַל הַיּוֹם – הַמּוֹזֵן קוֹדֵם!

נשמענה מן הדא: אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון – שהיא בתחילה, ולא על הבדלה – שהוא בפוף. על מה נחלקו? על הנר ועל המשמים. שבית שמאי אומרים: בשמים ואחר כך נר. ובית הלל אומרים: מאור ואחר כך בשמים.

רבא ורב יהודה: הלכה כמי שהוא אומר: בשמים ואחר כך נר. כיצד יעשה על דברי בית הלל? יברך על

[דף נ"ז ע"ב]

המזון תחילה, ואחר כך יברך על המזון, ואחר כך על הנר.

יום טוב שחל להיות במוצאי שבת, רבי יוחנן אומר: יקנ"ה, יין, קידוש, נר, הבדלה.

הנין בר בא אמר בשם רב: יין, קידוש, נר, הבדלה, סוכה וזמן. רבי חנינא אומר: ינה"ק. שמואל אומר פהדא דרבי חנינא. דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי: מלך יוצא ושלטון נכנס – מלזין את המלך, ואחר כך מכניסין את השלטון.

לוי אומר: נה"ק. מסתברא דלוי אומר מעין שניהם.

אמר רבי יעירא, בעיא קומי רבי יוסי: היך עבדין עובדא? אמר ליה: פרב וברבי יוחנן. וכן נפק עובדא פרב וברבי יוחנן. ורבי אבהו פד הוה אזיל לדרומה – הוה עבד פרבי חנינא. וכד הוה נחית לטבריא – הוה עבד פרבי יוחנן. דלא מפלג על בר נש באתריה.

על דעתיה דרבי חנינא ניהא. וקשיא על דרבי יוחנן, אילו בשאר ימות השנה – אינו מברך על הנר שלא יכבה? וכא מברך על הנר שלא יכבה!

מה עבד ליה רבי יוחנן? מפנין שיש לו יין – אין נרו כובה, ויברך על הנר בפוף! שלא לעקור זמן השבתות הבאות.

הלכה ב'

מתני' בית שמאי אומרים: נוטלין לידים, ואחר כך מוזגין את הכוס. ובית הלל אומרים: מוזגין את הכוס תחילה, ואחר כך נוטלין לידים.

[דף נ"ח ע"א]

מה טעמהון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידי, ויהזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דבית הלל? לעולם אחורי הכוס טמאין. דבר אחר: אין גמילת ידים אלא סמוך לברכה.

רבי ביבן בשם רבי יוחנן: אתיא דבית שמאי – פרבי יוסי, ודבית הלל – פרבי מאיר. דתנינן תמן: רבי מאיר אומר: לידים טמאות וטהורות. אמר רבי יוסי, לא אמרן אלא לידים טהורות בלבד.

רבי יוסי בשם רבי שבתאי, ורבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש: לחלה ולגמילת ידים – אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: הדא דאמר לפניו, אכל לאתריו – אין מטריהין עליו.

שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון? בלפניהן בלאחריהן? נשמעינה מן הדא: האשה

[דף נ"ח ע"ב]

יושבת וקוצה חלתה ערומה, מפני שהיא יכולה לכפות את עצמה. אבל לא האישה. והדא אשה לא בתודף הבית היא יושבת? ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו.

תני: מים שלפני המזון – רשות, ושל אחר המזון – חובה. אלא שבראשונים – נוטל ומפסיק, ובשניים – נוטל ואינו מפסיק.

מה הוא נוטל ומפסיק? רבי יעקב בר אחא אמר: נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק אמר, בעי: נוטל ושונה, ואת אמרת רשות! אמר רבי יעקב בר אידי: על הראשונים – נאכל בשר חזיר. על השניים – יצאה אשה מביתה. ויש אומרים: שנהרגו עליה שלשה נפשות.

שמואל סלק לגבי רב, חמא יתיה אבל פהתם. אמר ליה: מהו בן? אמר ליה: איסתגניס אני.

רבי זעירא פד סליק להבא, חמא פהניא אכלין פהתם. אמר להון: הא אזילא תהיא, דרב ושמואל! אתא רבי יוסי בר בר פהנא בשם שמואל: נטילת ידים לחולין, ואין נטילת ידים לתרומה. רבי יוסי אומר: לתרומה ולחולין.

רבי יוסה בשם רבי הויה בר אשי, ורבי יונה ורבי הויה בר אשי בשם רב: נטילת ידים לתרומה – עד הפרק. ולחולין – עד קשרי אצבעותיו.

מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר: מן דהוא אכל עם סבי, ולא משטף ידיו עד הפרק – לא תהו אכל עימיה. רב הונא אמר: אין נטילת ידים אלא לפת בלבד.

תני רבי הושעאי: פל דבר שיש בו לכלוף משקה. רבי זעירא אמר: אפילו מקצין תורמוסין – תהו נטל ידיה. רב אמר: נטל ידיו בשחרית – אין מטריחין עליו בין הערבום. רבי אבינא מפמד להפריה:

הן דאתון משבחי

[דף נ"ט ע"א]

מיסתהון נסבין ידיכון, ומתני על כל יומא.

רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקיסרין. אשכחיה, אמר אזל למיכול. והב ליה עגולה דקצי. אמר ליה: סב בריד! אמר ליה: בעל הבית יודע כהו של כפרו! מן דאכלון, אמר ליה: סב בריד! אמר ליה: חכים רבי לרב הונא אנשא רבא, והוא תהו אמר: הפותח – הוא הותם.

מתניתא פליגא על רב הונא! דתני: סדר נטילת ידים, עד חמשא – מתחילין מן הגדול. יותר מיפן – מתחילין מן הקטן. באמצע המזון – מתחילין מן הגדול. לאחר המזון – מתחילין מן הפקד. לא שיתקין עצמו לברכה! אין תימר: הפותח הוא הותם – כבר מתקין הוא! אמר רבי יצחק: תיפתר, באילין דתהו עליו מיטעין מיטעין, ולא ידעין מה מכרכה.

מתני' בית שמאי אומרים: מקננת ידיו במפה ומניחה על השלחן. ובית הלל אומרים: על הכסת.

גמרא מתניתא – בשלחן של שיש ושל פרחים שאינו מקבל טומאה.

מה טעמון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת, ויהוירו ויטמאו את ידיו.

ומה טעמון דבית הלל? לעולם ספק משקין לידים – טהור.

[דף נ"ט ע"ב]

דבר אחר: אין ידים להולין.

ובבית שמאי יש ידים להולין? תיפתר או פרבי שמעון בן אלעזר, או פרבי אלעזר בי רבי צדוק. פרבי שמעון בן אלעזר, דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: ה'ידים' – תחילה להולין, ושניות לתרומה.

או פרבי אלעזר בי רבי צדוק, דתנינן תמן: הולין שנעשו על גבי הקודש – הרי אילו להולין. רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר: הרי אילו בתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

תמן תנינן: הפך שמן טהור, גטמא, וירד וטבל – בית שמאי אומרים: אף על פי מנפח – טהור. ובית הלל אומרים: כדי סיכת אבר קטן.

ואם היה שמן טמא מתחילתו – בית שמאי אומרים: כדי סיכת אבר קטן. ובית הלל אומרים: משקה מופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל: מופח ומטפח.

מחלפא שיטהוון דבית הלל! תמן אמרין: טמא. והכא אמרין: טהור! תמן – בעינו הוא, והכא – בלוע במפה הוא.

הלכה ד'

מתני' בית שמאי אומרים: מכבדין את הבית.

[דף ס' ע"א]

ואחר כך נזמלין לידים. ובית הלל אומרים: נזמלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית. מה טעמהוון דבית שמאי? מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהוון דבית הלל? אם השמש פיקח – הרי זה מעביר פירוורין פחות מפניות, ונזמלין לידים, ואחר כך מכבדין את הבית.

הלכה ה'

מתני' בית שמאי אומרים: גר ומזון, בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים: גר ובשמים ומזון והבדלה. בית שמאי אומרים: "שפרא מאור האש". ובית הלל אומרים: "בורא מאורי האש".

גמרא תני: אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון – שהיא בתחילה, ועל הבדלה – שהיא בפוף. ועל מה נחלקו? על המאור ועל הבשמים. שבית שמאי אומרים: בשמים

ומאור. ובית הלל אומרים: מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודה בשם רב: הלכה כדברי מי שאומר: בשמים ואחר כך מאור.

בית שמאי אומרים: כוס בימינו, ושמן ערב בשמאלו. ואמר על הכוס, ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים: שמן ערב בימינו, וכוס בשמאלו. ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם – טחו בכותל, שאין שכהו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם.

אבא בר בר חנה ורב הונא הוון יתבין אבליה, והיה רבי ועירא קאים משמש קומיהון. עלה [עלו] ומעין תרוניהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנה: מה, ידיך הוריתא קמעין? וכעם עילוי אבוי. אמר ליה: לא מיסתד דאת רביע והוא קאים משמש. ועוד, דהוא פתח, ואמר שמואל: המשתמש בכהונה – מעלו את מיכל ליה? גזירה, דהוא רבע ואת קאים ומשמש תחתוי.

מניין המשתמש בכהונה מעל? רבי אחא בשם שמואל אמר: (עורא ח) **ואמרה אלהם אתם קדש לה' והכלים קדש**. מה כלים – המשתמש בהן מעל, אף המשתמש בכהנים – מעל.

פיסקא, בית שמאי אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי "אשר ברא פרי הגפן". על דעתיהון דבית הלל "בורא פרי הגפן" וין – מתחדש בכל שנה ושנה. האש – אינו מתחדש בכל שנה.

האש והכלאים, אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית, אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית. הכלאים, ובני צבעון איה וענה, הוא ענה אשר מצא את הימים במדבר (בראשית לו, כד). מהו ימים? רבי יהודה בן סימון אומר: המינים. ורבנן אמרין: הימים – חציו סוס וחציו חמור.

[דף ס' ע"ב]

ואילו הן המינין? אמר רבי יהודה: כל שאנניו קטנות – אמו סוס, ואביו חמור. גדולות – אמו חמורה, ואביו סוס.

רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה: אין בעיתון מיןבון מוליון, תהון זבנין אילין דאודניהון דסקיון שאמו סוסה ואביו חמור.

מה עשה צבעון וענה? זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר, ויצא מהן פרדה. אמר הקדוש ברוך הוא להם, אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מוזקו, אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מוזקו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? זימן חכינה והעלה עליה חרדון ויצא מפנה חכרבר. מימיו לא יאמר לך אדם, שעקצו חכרבר והיה נשכו בלב שוטף והיהו שבועתו פרדה והיה! ובלבד פרדה לבנה.

האש, רבי לוי בשם רבי בזירה [גזירה]: שלשים וישש שעות שימשה אותה האורה שנגברת ביום הראשון. שתיים עשרה בערב שבת, ושתיים עשרה בלילי שבת, ושתיים עשרה בשבת. והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו. פיון שלא פסקה האורה – התחיל כל העולם כולו משורר, שנאמר (איוב לו, ג): **תחת כל השמים ישרהו, למי שאורו על בנפות הארץ**. פיון שיצאת שבת – התחיל משמש החושך וכו', ונתירא אדם ואמר: אלו הוא שכתב בו (בראשית ג): **הוא ישוף ראש**

ואתה תשופנו עקב, שמוא בא לנשכני, ואמר אך חשך ישופני (תהילים קלט). אמר רבי לוי: באותה שעה זימן לו הקדוש ברוך הוא שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור. הדיא הוא דכתיב (שם): ולילה אור בעדני. ובירד עליה "בורא מאורי האש". שמואל אמר: לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה.

רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אף במוצאי יום הכיפורים – מברך עליה, שפכר שבת האור כל אותו היום.

הלכה ו'

מתני' אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים, ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים, ועל הנר ועל הבשמים שלפני עבודה זרה. ואין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו.

גמרא תנא רבי יעקב קומי רבי ירמיה: מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליגי? קיומונה במעשיו לפני הנותן.

עשית, אף על פי שלא בכתה – מברכין עליה. נר בתוך חיקו או בתוך פנס, או בתוך ספקלריא, רואה את השלחבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלחבת – לעולם אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלחבת ומשתמש לאורה.

המשה דברים נאמרו בנחלת, והמשה בשלחבת. נחלת של הקדוש – מועלין

[דף ס"א ע"א]

בה. והשלחבת – לא נהנין ולא מועלין. נחלת של עבודה זרה – אסורה, ושלחבת – מותרת. המודר הנאה מחבירו – אסור בגחלתו, ומותר בשלחבתו. המוציא את הנחלת לרשות הרבים – חייב, והשלחבת – פטור. מברכים על השלחבת, ואין מברכין על הנחלת. רבי חייא בר אשי בשם רב: אם היו גחלים לוחשות – מברכין. רבי יוחנן דקריציון בשם רבי נחום בר סימאי: בלבד הנקמפת.

תני: גוי שהדליק מישראל, וישראל שהדליק מגוי. ניהא גוי שהדליק מישראל. מעתה, אפילו גוי מגוי! אשפח תני: גוי מגוי – אין מברכין!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מבוי שכולו גוים, וישראל אחד דר בתוכו, ויצא משם האור – מברכין עליה בשביל אותו ישראל ששם.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת במכריא, ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין, ולא על הנר ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין, שאינן עשויין אלא לדבר אחר.

ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ורבי יעקב בר אהא בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: הדיא דאת אמר – בנתונים למעלה מימטתו של מת. אכל אם היו נתונים לפני מטתו של מת – מברכין. אני אמר: לכבוד החיים הן עשויין.

ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא, היא של גוים, היא של עבודה זרה? תיפתר: בעבודה זרה של ישראל.

אין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו: (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ואחר כך, ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. אמר רבי ברכיה: כך דרשו שני גדולי עולם, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ויבדל אלהים, אבדלה ודאי.

רבי יהודה בי רבי סימון אמר: הבדילו לו. ורבנן אמרין: הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו, משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני איסטריטיגין, זה אמר: אני משמש ביום, וזה אמר: אני משמש ביום. קרא לראשון, ואמר לו: פלוני היום יהא תחומך. קרא לשני, ואמר לו: פלוני הלילה יהא תחומך. הדיא הוא דכתיב: ויקרא אלהים לאור יום וגו'. לאור אמר לו, היום יהא תחומך. ולחשך אמר לו, הלילה יהא תחומך.

אמר רבי יוחנן: הוא שאמר הקדוש ברוך הוא לאיוב (איוב לח): המימיה צוית בקר ידעתה השחר מקמו. ידעת אי זה מקומו של אור ששנת ימי בראשית איכן נגנו.

אמר רבי תנחומא: אנא אמרית טעמא, (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשך עשה שלום. משניצא – עושה שלום ביניהן.

אין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. רב אמר: יאותו, ושמואל אמר: יעותו. מאן דמר יאותו, (בראשית לד) אף בזאת נאותה לכם. מאן דמר יעותו, לדעת לעות את יעף דבר (ישעיה ג, ד).

תמן תנינן: כיצד מעברין את הערים? רב אמר: מאברין, ושמואל אמר: מעברין. מאן דמר מאברין, מוסיפין לה אכר. מאן דאמר מעברין, באשה עוברת.

תמן תנינן: לפני אידיהן של גוים. רב אמר: עידיהן, ושמואל אמר: אידיהן. מאן דמר אידיהן – פי קרוב יום אידם (דברים לב). ומאן דמר עידיהן – ועדיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבשו (ישעיה מד). מאן מקיים שמואל טעמא דרב? ועידיהם המה, שהן עתידין לביש את עובדיהן ליום הדין.

אין

[דף ס"א ע"ב]

מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. רב יהודה בשם שמואל: כדי שיהו נשים מזות לאורו. אמר רבי יוחנן: כדי שתהא עינו רואה מה בכוס ומה בפערה. אמר רב חיננא: כדי שיהא יודע להכהין בין מטבע למטבע.

תני רבי אושעיא: אפילו טריקלין עשר על עשר – מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא. אמרין ליה תלמידיו: רבין מה אתה מחמיר עלינו? והתני רבי אושעיא: אפילו טריקלין עשר על עשר – מברכין!

מתני' מי שאכל, ושכח ולא בירך – בית שמאי אומר: יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים: יברך במקום שזנבר. ועד מתי מברך? עד כדי שיתאכל המזון שבמיעו.

גמרא רבי יוסטא בר שונם אומר: תריין אמורין, חד אמר טעמון דבית שמאי, וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי, אילו שכח שם כים אכנים טובות ומרקליות, שפא לא היה חוזר ונמטל פיסו? אף הכא, יחזור למקומו ויברך! מאן דמר טעמון דבית הלל, אלין פועל עושה בראש תדקל או בתוף תבור, שפא מטריהין שייחזור למקומו ויברך? אלא מברך במקום שזנבר. אף הכא – מברך במקום שזנבר.

עד מתי הוא מברך? רבי הוויא בשם שמואל: עד שיתעפל המזון במעיו. וחקמים אומרים: כל זמן שהוא צמא מחמת אותו סעודה. רבי יוחנן אומר: עד שיירעב.

הלכה ח'

מתני' בא להן זין אחר המזון, ואין שם אלא אותו הפוס – בית שמאי אומרים: מברך על הזין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים: מברך על המזון ואחר כך מברך על הזין.

עונין "אמן" אחר ישראל המברך, ואין עונין "אמן" אחר פותי מברך עד שישמע כל המברך.

גמרא אומר רבי בא: על ידי שהיא ברכה קטנה, שפא ישכח וישתה. ברם הכא שהיא משולשה על ידי הפוס – אינו שוכח. הא אחר ישראל – עונין אמן אף על פי שלא שמע! לא כן תני: שמע ולא ענה – יצא, ענה ולא שמע – לא יצא! הייה בריה דרב אומר: בשלא אכל עמוק פזית הכא מתניתא.

תני: שמע ולא ענה – יצא. ענה ולא שמע – לא יצא. רב בשם אבא בר חנה, ואית דאמרי לה: אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי: הי אינין ראשי פרקים? הללו יה הללו עבדי ה', הללו את שם ה'.

בעון קומי רבי הוויא בר אבא: מנין שאם שמע ולא ענה – יצא? אומר: מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדון בן, אינן קיימין בציבורא, דאילין אמרין דין: ברוך הבא, ואילין אמרין: בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן.

תנא רב אושעיא: עונה הוא אדם "אמן" אפילו לא אכל, ואינו אומר "נברך שאכלנו משלו" אלא אם כן אכל.

תני: אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן המופה. בן עזאי אומר: העונה אמן יתומה – יהיו בנתי יתומים. קטופה – יתחטפו שנותיו. קטופה –

[דף ס"ב ע"א]

תקטף נשמתו. ארוכה – מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. אי זו היא אמן יתומה? אומר רב הונא: דין דיתבי [דתייב] למיברכה והוא ענה, ולא ידע למה הוא ענה.

תנא: גוי שבירך את השם – עזנין אחריו "אמן". בותי המברך בשם – איז עזנין אחריו "אמן".

אמר רבי תנחום: אם בירכך גוי – ענה אחריו "אמן", דכתיב (דברים ט): ברוך תהיה מפל העמים. גוי אהך פגע את רבי ישמעאל ובירכו, אמר ליה: פבר מילתך אמירה. פגע אחרניא וקיללו, אמר ליה: פבר מילתך אמירה. אמרו לו תלמידיו: רבי! כמה דאמרת להדין אמרת להדין? אמר לו: בן כתיב: ארריך ארוך ומברכיך ברוך.

הדרן עלה אלו דברים

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל – אומר: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה". מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה – אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו".

גמרא מתניתין – בנפי ישראל. אכל בנפי יהודי שנעשו לו – אינו צריך לברך. מהו שיברך אדם על נפי אביו ועל נפי רבו? ואם היה אדם מסויים, בגזן יואב בן צרויה ותבירוי, ואדם שנקדש בו שם שמים, בגזן הנביא מישאל ועזריה, ונפי שבטים, מהו שיברך? מאן דאמר: כל שבט ושבט איקרי "קהל" – צריך לברך. מאן דאמר: כל השבטים קרויין "קהל" – אינו צריך לברך.

הרואה בכל – צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת – אומר: "ברוך עושה בראשית". ראה

[דף ס"ב ע"ב]

מרקולים – אומר: "ברוך ארץ אפוס". ראה ביתו של נבוכדנצר – אומר: "ברוך שהקריב ביתו של אותו רשע". ראה מקום בכשן האש וגזב אריות – אומר: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה". ראה מקום שנוטלין ממנו עפר – אומר: "ברוך אומר ועושה, ברוך גוזר ומקיים". ראה בכל – אומר: "וטאטאתיה במטאטא השמד".

רבי זעירא ורבי יהודה בשם רב: כל ברכה שאין עמה "מלכות" – אינה ברכה. אמר רבי תנחומא: אנה אמר טעמא, (תהלים קמה) **ארוממוך אלוהי המלך**. רב אמר: צריך לומר "אתה". ושמואל אמר: אינו צריך לומר "אתה".

רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קרייתא דדרומה. עלון לחד אתר ואשכחון לחונא דאמר: "האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמין", ושיתקו אותו. אמרו לו: אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות.

רב הונא בשם רב: (איוב לו, כג) **שדי לא מצאנהו שגיא כח** – לא מציינו פהו וגבורתו של הקדוש ברוך הוא. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: (שם, ט) **היספר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבלע, אם בא אדם לספר גבורותיו של הקדוש ברוך הוא – מתבלע מן העולם**.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: (תהילים קלו) **מִי יַמְלֵל גְּבוּרוֹת ה', כַּגֹּזֵן אֲנִי וְחִבְרִי**. אָמַר רַבִּי אֲבוּן: **מִי יַמְלֵל גְּבוּרוֹת ה', תַּרְגָּם יַעֲקֹב כִּפְר נְכוּרְיָא בְּצוּר:** (תהילים סו) **לֵךְ דְּמִיָּה תַהֲלֵה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן, כְּמָא דְכוּלָּא – מִשְׁתַּוְקָא.** לְמַרְגְּלִית דְּלִית לֵהּ מִימֵי, כֹּל שְׁמִשְׁבַּת בָּהּ – פְּגַמָּה.

תַּנְי: הַפּוֹתַח בְּי״ד ה״א, וְהוֹתַם בְּי״ד ה״א – הָרִי זֶה חֲכָם. בְּאַלְף לַמּוֹד, וְהוֹתַם בְּאַלְף לַמּוֹד – הָרִי זֶה בּוּר. בְּאַלְף לַמּוֹד, וְהוֹתַם בְּי״ד ה״א – הָרִי זֶה פִּינוּנִי. בְּי״ד ה״א, וְהוֹתַם בְּאַלְף לַמּוֹד – הָרִי זֶה דֶּרֶךְ אַחֲרֵת.

הַמִּינִין שְׂאֵלוּ אֶת רַבִּי שְׁמַלְאִי: כִּמָּה אֵלוֹהוֹת בְּרָאוּ אֶת הָעוֹלָם? אָמַר לֵהֶן: וְלִי אַתֶּם שׁוֹאֲלִין? לָכוּ וְשְׂאֵלוּ אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׁנַאמַר (דברים ד): **כִּי שָׂאֵל נָא לְיָמִים רֵאשֵׁנִים וְגו'.** אֲשֶׁר בְּרָאוּ אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא: **לִמֵּן הַיּוֹם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ.** אָמְרוּ לִיה: וְהַכְּתִיב (בראשית א, א): **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים: אָמַר לֵהֶן: וְכִי בְרָאוּ כְּתִיב? אִין כְּתִיב אֱלֹא: בְּרָא.**

אָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי: כֹּל מְקוֹם שֶׁפָּרְקוּ הַמִּינִין – תְּשׁוּבְתֵן בְּצִדְקָן.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַה אֶהֱוֶן כְּתִיב: **נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵינוּ כְּדַמוֹתֵינוּ?** אָמַר לֵהֶן: וַיִּבְרָאוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמֵם – אִין כְּתִיב כְּאֵן. אֱלֹא: **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.**

אָמְרוּ לוֹ תְּלַמְדִּי: לָאֵלוּ דְהִיתָה בְּקַנְהָ, לָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לֵהֶן: לְשַׁעֲבַר – אָדָם נִבְרָא מִן הָעֵפֶר, וְהוּא נִבְרָא מִן הָאָדָם. מֵאָדָם וְאֵילֵךְ – **בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ** אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנְיָהוּן בְּלֹא שְׂכִינָה.

וְהָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַה הָהֵן דְּכְתִיב (יהושע כב, כב): **אֵל אֱלֹהִים ה' אֵל אֱלֹהִים ה' הוּא יוֹדֵעַ.** אָמַר לֵהֶן: הֵם יוֹדְעִים – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא: **הוּא יוֹדֵעַ כְּתִיב.**

אָמְרוּ לוֹ תְּלַמְדִּי: רַבִּי לָאֵלוּ דְהִיתָ בְּקַנְהָ, לָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לֵהֶן: שְׁלִשְׁתָּן – שֵׁם אֶחָד! כְּאִינֵשׁ דְּאָמַר: בְּסִילִיּוֹם קִיסַר אַנְשִׁתּוֹם.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַהוּ דְכְתִיב (תהילים ג): **אֵל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא אָרֶץ?** אָמַר לֵהֶן: וְכִי דִיבְרוּ, וַיִּקְרָאוּ, כְּתִיב כְּאֵן? אִין כְּתִיב אֱלֹא: **דְּבַר, וַיִּקְרָא אָרֶץ.** אָמְרוּ לוֹ תְּלַמְדִּי: רַבִּי לָאֵלוּ דְהִיתָ בְּקַנְהָ, וְלָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לֵהֶן: שְׁלִשְׁתָּן – שֵׁם אֶחָד! כְּאִינֵשׁ דְּאָמַר: אוּמְנָן, בְּנִי, אַרְבִּיטְמָנָן.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַהוּ דְכְתִיב (יהושע כד) **כִּי אֱלֹהִים קָדוּשִׁים הוּא?** אָמַר לֵהֶן: קְדוּשִׁים הָמָּה – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא, הוּא, אֵל קְנוֹא הוּא. אָמְרוּ לוֹ תְּלַמְדִּי: רַבִּי לָאֵלוּ דְהִיתָ בְּקַנְהָ, וְלָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: קְדוּשׁ כְּכֹל מִינֵי קְדוּשׁוֹת.

דְּאָמַר רַב יוֹזָן בְּשֵׁם רַבִּי אֶחָא: הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – דְרַבּוּ בְּקְדוּשָׁה, דִּיבּוּרוּ בְּקְדוּשָׁה, וַיִּשׁוּבוּ בְּקְדוּשָׁה, חֲשִׁיפַת זְרוּעוֹ בְּקְדוּשָׁה. אֱלֹהִים נוֹרָא וְאֲדִיר בְּקְדוּשָׁה.

דְרַבּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים עז) **אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרַבְּדָּ.** הִילִיכּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים סו) **הִלִּיכּוֹת אֵלֵי מַלְכֵי בְּקֹדֶשׁ.** מוֹשְׁבּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים מו) **אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא קְדוּשׁוֹ.** דִּיבּוּרוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים סו)

אלהים דבר. השיפת זרעו בקדושה – (ישעיה נב) **חשף ה' את זרוע קדשו.** נזרא ואדיר בקדושה – (שמות טו) **מי במכה נאדר בקדש.**

חזרו ושאלו אותו: מה אהן דכתיב (דברים ד) **מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו?** אמר להן: פה' אלהינו בכל קראינו אליהם – אין פתיב פאן, אלא: **בכל קראנו אליו.**

אמרו לו תלמידיו: רבנו! לאלו דהית בקנה, לנו מה אתה משיב? אמר להן: קרוב בכל מיני קריבות! דאמר רבי פנחס בשם רב יהודה בר סימון: עבודה זרה – נראית קרובה, ואינה אלא רחוקה. מה מעמא? (ישעיה מז) **ישאחו על פתח יסבלהו וגו'.** סוף דבר, אלוהו עמו בפות, והוא צועק

[דף ס"ג ע"א]

עד שימות, ולא ישמע ולא ישיע מצרתו. אכל הקדוש ברוך הוא – נראה רחוק ואין קרוב ממנו! דאמר לוי: מהארץ ועד לקייע – מהלך חמש מאות שנה, ומרקיע לקייע – מהלך ת"ק שנה, ועביו של רקיע – ת"ק שנה, וכן לכל רקיע ורקיע, ואמר רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי אבא סמוקה: אף טלפי החיות – מהלך חמש מאות שנה וחמש עשרה – מנין **ישרה.**

ראה כמה הוא גבוה מעולמו! ואדם נכנס לבית הנקסט, ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלהישה, ותקדוש ברוך הוא מאזין את תפלתו שנאמר (שמואל א, א): **והנה היא מדברת על לבה, רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע.** והאזין תקדוש ברוך הוא את תפילתה.

וכן כל בריותיו, שנאמר (תהילים קב) **תפלה לעני כי יעטף,** כאדם המשיח באזון חבירו והוא שומע. וכי יש לה אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאזון?

רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שימין: בשר ודם יש לו פטרון. אמרו לו: "נתפס בן ביתך!" אמר להן: "אני מקיים עליו". אמרו לו: "הרי יוצא לידון!" אמר להן: "אני מקיים עליו". אמרו לו: "הרי הוא יוצא ליתלות!" היכן הוא ואיכן פטרונו? אכל תקדוש ברוך הוא הציל את משה מהרב פרעה, הדיא הוא דכתיב (שמות יז): **ויצלני מחרב פרעה.**

אמר רבי ינאי: כתיב (שמות ב) **ויברח משה מפני פרעה.** ואיפשר לכשר ודם לברוח מן המלכות? אלא בשעה שתפס פרעה את משה, הייבו להתיו את ראשו, וקחת החרב מעל צוארו של משה, ונשברה. הדיא הוא דכתיב (שיר השירים ו): **צוארך כמגדל השן,** זה צוארו של משה.

רבי אמר רבי אביתר, ולא עוד, אלא שנתנו החרב מעל צוארו של משה על צוארו של קוסנתירו והרגתו! הדיא הוא דכתיב (שמות יח): **ויצלני מחרב פרעה.** לי – הציל, וקוסנתר – נהרג.

רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא): **כפר לצדיק רשע.** רבי אבון קרא עליו (משלי יא): **צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו.**

תני בר קפרא: מלאך ירד ונדמה להן כדמות משה, ותפסו את המלאך וברח משה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: בְּשַׁעַר שֶׁבֶרַח מִשָּׁה מִפְּנֵי פְרַעְיָה – נִעְשָׂו כָּל אוֹכְלוֹסִין שְׁלוֹ אֵילְמוּן, וּמִהֶן הִרְשִׁיק, וּמִהֶן סוּמִיּוֹ. אָמַר לְאֵילְמוּן: "הֵיכָן הוּא מִשָּׁה?" וְלֹא הָיוּ מְדַבְּרִים. אָמַר לְהִרְשִׁים, וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִין. אָמַר לְסוּמִיּוֹ, וְלֹא הָיוּ רוֹאִין. הוּא שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ לְמִשָּׁה (שְׁמוֹת ד'): **מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֶלֶם יִגּוֹ.** תַּמּוֹן קָמַת לָךְ, וְהִכָּא לִית אֲנָא קְאָיִם? הֲדָא הוּא דְכַתְיב (דברים ד'): **מִי בָהּ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֱלֹוִי.**

רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק, שִׁיטָה אוֹחֲרֵי: בְּשַׁר וְדָם יֵשׁ לוֹ פִטְרוּן. אָמְרוּ לוֹ: "הֲרֵי נִתְפַס בֶּן בֵּיתֶךָ!" אָמַר: "הֲרֵי אֲנִי מִתְקַיֵּים עָלְיוֹ." אָמְרוּ לוֹ: "הֲרֵי יוֹצֵא לִידוּן!" אָמַר לָהֶן: "הֲרֵי אֲנִי מִתְקַיֵּים עָלְיוֹ." אָמְרוּ לוֹ: "הֲרֵי הוּא מוֹשֵׁלֶךְ לַמּוֹיִם!" הֵיכָן הוּא וְהֵיכָן פִטְרוּנוֹ? אֲכָל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּיל אֶת יוֹנָה מִמְּוִעֵי הַדְּגָה. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (יונה ג'): **וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקַּח אֶת יוֹנָה.**

רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשִׁיטָה אוֹחֲרֵי: הֲרֵי בְּשַׁר וְדָם יֵשׁ לוֹ פִטְרוּן. אָמְרוּ לוֹ: "נִתְפַס בֶּן בֵּיתֶךָ!" אָמַר לָהֶן: "הֲרֵינִי מִתְקַיֵּים תַּהֲמִיּוֹ." אָמְרוּ לוֹ: "הֲרֵי הוּא יוֹצֵא לִידוּן!" אָמַר: "הֲרֵינִי מִתְקַיֵּים עָלְיוֹ." אָמְרוּ לוֹ: "הֲרֵי הוּא מוֹשֵׁלֶךְ לְאִשׁ!" הֵיכָן הוּא וְהֵיכָן פִטְרוּנוֹ? אֲכָל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינּוּ בֶן, הִצִּיל לְחַנְנִיָּה מִיַּשְׁבָּל וְעוֹרְרָה מִכַּבְּשָׁן הָאִשׁ. הֲדָא הוּא דְכַתְיב (דניאל ג'): **עֲנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלֹהֵינוּ דִּי שְׁדַרְךָ מִיַּשָּׁד וְעַבְדְּךָ נִגּוּ וְגוֹמַר.**

רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק אָמַר בָּהּ שִׁיטָה אוֹחֲרֵי: הֲרֵי בְּשַׁר וְדָם יֵשׁ לוֹ פִטְרוּן כּוּי. עַד "הֲרֵי הוּא מוֹשֵׁלֶךְ לְחַיִּיתוֹ!" אֲכָל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּיל אֶת דְּנִיָּאל מִגּוֹב אַרְיֹות, הֲדָא הוּא דְכַתְיב (דניאל ג'): **אֱלֹהֵי שְׁלַח מַלְאָכָה וּסְגַר פּוּם אַרְיֹותָא וְגוֹמַר.**

רַבִּי יוֹדֵן אָמַר מִשְׁמִיָּה דִּידֵיהּ: בְּשַׁר וְדָם יֵשׁ לוֹ פִטְרוּן. אִם בָּאת לוֹ עַת צָרָה – אֵינּוּ נִכְנָס אֲצִלוֹ פְתָאוּם, אֲלֵא בָּא וְעַמֵּד לוֹ עַל פְתָחוֹ שֶׁל פִטְרוּנוֹ וְקוֹרָא לְעַבְדּוֹ אוֹ לְבֶן בֵּיתוֹ, וְהוּא אוֹמֵר: "אִישׁ פְלוֹנִי עוֹמֵד עַל פְתַח חֲצִירֶךָ!" שְׁמָא מַכְנִיסוֹ וְשְׁמָא מַנִּיחוֹ. אֲכָל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינּוּ בֶן. אִם בָּאת עַל אָדָם צָרָה, לֹא יִצְוּוּ לֹא לְמִיכָאֵל וְלֹא לְגַבְרִיאֵל, אֲלֵא לִי יִצְוּוּ, וְאֲנִי עוֹנֶה לוֹ מִיָּד! הֲדָא הוּא דְכַתְיב (יואל ג'): **כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְשֵׁם ה' – יִמְלֹט.**

אָמַר רַבִּי פִינְחָס: עוֹבְדָא תְּוָה בְּרַב דְתוּה עֵייל מִחֲפַתָּה דְמִיבְרִיא. פְּגַעִין בֵּיהּ רוּמְאֵי, אָמְרוּן לֵיהּ: מִן דְּמַאן אַתָּה? אָמַר לוֹן: מִן דְּסוּפְיִינוּם וּפְנִינָה. בְּרַמְשָׁא אֶתוּ לְגַבִּיָּהּ, אָמְרוּן לֵיהּ: עַד אִימְתִי אַתָּה מְקַיֵּים עִם אֵילִין יְהוּדָאִי? אָמַר לוֹן: לְמָה? אָמְרוּן לֵיהּ: פְּגַעִין בְּהַד, אָמְרוּן לֵיהּ יְהוּדָאִי, וְאָמְרוּן לֵיהּ: מִן דְּמַאן אַתָּה? אָמַר לוֹן: דְּסוּפְיִינוּם. אָמַר לוֹן: וּמָה עַבְדְּתוֹן לֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: דִּין לֵיהּ פְּנִינָן יְתִיָּה. אָמַר לוֹן: יָאוּת עַבְדִּיתוֹן! וּמָה מִי שְׁהוּא נְתִלָּה בְּבְשַׁר וְדָם – נִיצוּל, מִי שְׁהוּא נְתִלָּה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – לֹא כָּל שְׁכָן! הֲדָא הוּא דְכַתְיב: **כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְשֵׁם ה' – יִמְלֹט.**

אָמַר רַבִּי אֱלֶפְסֵנְדְרוּס: עוֹבְדָא בְּהַד אַרְכוּן דְתוּה שְׁמִיָּה אֱלֶפְסֵנְדְרוּס, וְתוּה קָיִים דִּיין חַד לִיסְמִים. אָמַר לֵיהּ: מָה שְׁמָךְ? אֱלֶפְסֵנְדְרוּס. אָמַר לֵיהּ אֱלֶפְסֵנְדְרוּס: פְּנָה אֱלֶפְסֵנְדְרִיאָה! וּמָה אִם מִי שְׁשָׁמוֹ כְּשֵׁם שֶׁל בְּשַׁר וְדָם – הוּא נִיצוּל, מִי שְׁשָׁמוֹ כְּשָׁמוֹ שֶׁל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – עַל אַחַת בְּמָה וּכְפֹהוּ! הֲדָא הוּא דְכַתְיב: **כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְשֵׁם ה' – יִמְלֹט.**

רבי פינחס אמר בה תרמי, תדא בשם רבי זעירא, וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי. רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר: בשך ודם יש לו פטרוז. אם הטריח עליו ביותר – הוא אומר: אשכח פלן דקא מטרהא לי! אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא כל מה שאת מטריח עליו – הוא מקבלך. תדא הוא דכתיב (תהילים נח): **הַשֶּׁלֶךְ עַל ה' יִהְיֶה וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ.**

רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי: בשך ודם יש לו פטרוז, וכאו שזנאים ותפשו אותו על פתח חצירו של פטרוזו. עד דצווה ליה עד דהוא נפק, עברת חרבא על קדליה וקטלית יתיה. אבל הקדוש ברוך הוא הציל את יהושפט מהרב ארם, דכתיב: **וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט וְה' עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ.** מלמד שלא היה חסר אלא חיתוף הראש, ויסיתם אלהים ממנו.

רבי זעירא בריה דרבי אבהו, רבי אבהו בשם רבי אלעזר: (תהילים קמ) **אֲשֶׁרִי שָׂאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ** וגומר. מה כתיב בתריה? **עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ** וגומר. וכי מה ענין זה לזה? אלא מלך בשך ודם יש לו פטרוז, שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת. אפילו תימר קוזמוקלטור, שולט ביבשה, שפא שולט בים? אבל הקדוש ברוך הוא – שולט בים ושולט ביבשה! מציל בים מן המים,

[דף ס"ג ע"ב]

וכיבשה מן האש. הוא שהציל את משה – מהרב פרעה. הציל את יונה – ממעי הדגה. הנניח מישאל ועזריה – מכבשן האש. לדניאל – מבור אריות. תדא הוא דכתיב (תהילים קמ): **עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֵת הַיָּם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בָּם** וגומר.

אמר רבי תנחומאי: מעשה בספינה אחת של גוים שהותה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אהד יהודי. עמד עליהם סער גדול בים, ועמד כל אהד ואהד מהם והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום. בין שראו שלא הועילו כלום, אמרו לאותו יהודי: בני, קום קרא אל אלהיך! ששמענו שהוא עונה אתכם בשאתם צועקים אליו, והוא גבור! מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק, וקיבל ממנו הקדוש ברוך הוא תפילתו, ושתק הים.

בין שיירדו ליבשה, ירדו כל אהד ואהד לקנות צרכיו. אמרו לו לאותו תינוק: לית את בעי מזבין לך כלום? אמר להון: מה אתון בעי מן ההון אכסניא עלובה? אמרו לו: את אכסניא עלובה? אינון אכסניא עלובה! אינון הכא, ומעוותהון בכבל, ואינון הכא ומעוותהון ברומי, ואינון הכא ומעוותהון עמהון ולא מהנון להון כלום. אבל את, כל אהון דאת אזיל – אלקה עמו! תדא הוא דכתיב: **בַּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵינוּ אֱלֹוֹ.**

רבי שמעון בן לקיש אמר: בשך ודם יש לו קרוב. אם היה עשיר – הוא מודה בו. ואם היה עני – כופר בו. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה – הוא קורא אותם **אחי ורעי**. ומה טעם? **למען אחי ורעי** (תהילים קכב).

רבי אבון ורבי אחא ורבי שמעון בן לקיש: בשך ודם יש לו קרוב, אם היה פילוסופוס – הוא אומר: ההון פלן מתקרב לן. אבל הקדוש ברוך הוא קורא לכל ישראל קרובים, תדא הוא דכתיב (תהילים קמח): **וַיִּים קָרַן לַעֲמוֹ.**

פיסקא, מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו" כו'. מתניתא – בשנעקרה מכל מקומות ארץ ישראל, אבל אם נעקרה ממקום אחד – אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה".

נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר, מקום שניתנה בו – אומר: "ברוך ארץ אפים". ומקום שנעקרה ממנו – אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה". ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, בשם שעקרתי אתה מן המקום הזה, בך תעקור אותה מן המקומות כולם, ותהויר לב עובדיה לעובדי.

ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה? תני, רבי ישמעאל בן גמליאל אומר: אף בחוזה לארץ צריך לומר בן? אמר רבי יוחנן: (קהלת ט) **כי מי אשר יחבר. יבחר בתיב. אל כל החיים יש בטחון.** שכל זמן שאדם חי – יש לו תקות. מת – אבדה תקנתו. מה מעמא? במות אדם רשע – תאבד תקוה (משלי יא).

תני, רבי יהודה אומר: שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום. "ברוך שלא עשאני גוי". "ברוך שלא עשאני בור". "ברוך שלא עשאני אשה". ברוך שלא עשאני גוי – שאין הגוים בלום, כל הגוים כאין נגדו (ישעיה טו). ברוך שלא עשאני בור – שאין בור ירא הטא. ברוך שלא עשאני אשה – שאין האשה מצווה על המצוות.

אמר רבי אחא: (קהלת ט) **כי מי יחבר וגו'.** אפילו אותם שפשטו ידיהן בזבול – יש להם בטחון. לקרבן אי אפשר – שפכר פשטו ידיהן בזבול, לרחקן אי אפשר – שעשו תשובה. עליהן הוא אומר (ירמיה נא): **וישנו שנת עולם ולא יקיצו.**

רבנן דקיסרין אמרי: קטני גוים וחילותי של נבוכדנצר – אין חיון ואין נידונין. עליהן הפתוב אומר: **וישנו שנת עולם וגו'.**

העובר לפני בתי עבודה זרה – אומר (משלי טו): **בית גאים יסח ה'.** רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי: ראה אותם מוזבלין לעבודה זרה – אומר: **זבח לאלהים יחרם.**

הרוצה את הפושי, ואת הגיחור, ואת הלוקון ואת הכפיח ואת הננס – אומר: "ברוך משנה את הבריות". את הקטועי, ואת הפוקא, את מוכי שהיו – אומר: "ברוך דיין האמת". מתניתין – בשחיו שלמים ונשתנו, אבל אם היה בן ממעי אמו – אומר: "ברוך משנה את הבריות".

הרוצה אילנות נאים, ובני אדם נאים – אומר: "ברוך שבן ברא בריות נאות בעולמו". מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירד עליה. לא בן אומר רבי זעירא בשם רבי יוסי בר הנניא, רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: (דברים ו) **לא תחנם** – לא תתן עליהן חן! מה אמר? אבכקטא לא אמר, אלא שפך ברא בריות נאות בעולמו! שבן אפילו ראה גמל נאה, סוס נאה, חמור נאה – אומר: "ברוך שבברא בריות נאות בעולמו". זו דרכו של רבן גמליאל להקטבל בגושים? אלא דרך עקמומיתה היתה, בגון שהן פופסדם, והביט בה שלא בטובתו.

קרא הגבר – אומר: "ברוך חכם הרזים. (איוב לח) מי שת בשחות חכמה וגו'. אומר רבי לוי: בערבתי קורין לאימרא – יובלא. (יהושע ו) והיה במשך בקרן היובל. באפריקא קורין לנידה – גלמודה. (ישעיה טט) ואני שכולה וגלמודה. ברומי צוהוין לתרנגולא – שקוי. (איוב לח) או מי נתן לשכוי בינה.

הרואה אוכלוסין – אומר: "ברוך חכם הרזים". כשם שאין פרצופיהן דומין זה לזה – כך אין דעתן דומה זה לזה. בן זומא כשהיה רואה אוכלוסין בירושלים – אומר: "ברוך שברא כל אלו לשמיני". כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה? חרש, זרע, ניבש, עידר, קצר, עימר, דש, זרה, בירר, טחן, הרקיד, לש, וקיטף, ואפה, ואחר כך

[דף ס"ד ע"א]

אכל פרוסה. ואני עומד בשחרית ומוציא כל אלו לפני.

ראה כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא חלוק ללבוש. גזו וליבו, וניפס, וצבע, וטווה, וארג, כבס, ותפר, ואחר כך מוצא חלוק ללבוש. ואני עומד בשחרית ומוציא כל אלו מתוקן לפני. כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים! ואני עומד בשחרית ומוציא כל אלו לפני.

וכן היה בן זומא אומר: אורח רע מהו אומר? וכי מה אכלתי משל בעל הבית, וכי מה שתיתי משל בעל הבית? התיבה אחת אכלתי לו, כוס יין שתיתי לו, וכל טורח שטרח – לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו! אכל אורח טוב אומר: ברוך בעל הבית, וזכור בעל הבית לטובה. כמה יין הכיח לפני, כמה התיבות הכיח לפני, כמה טורח טרח לפני! כל מה שטרח – לא טרח אלא בשבילי! וכן הוא אומר (איוב לח): זכר בי תשגיא פעלו אשר שדרו אנשים.

הלכה ב'

מתני' על הויקים, ועל הזועות, ועל הנרקים, ועל הרעמים, ועל הרוחות – הוא אומר: "ברוך שכחו מלא עולם". על התרים, ועל הנקעות, ועל הפנים, ועל הנקרות, ועל המדברות – הוא אומר: "ברוך עושה כראשית".

רבי יהודה אומר: הרואה את הים הגדול – אומר: "ברוך שעשה את הים הגדול". בזמן שהוא רואה לפרכים.

על השמים ועל בשורות טובות – הוא אומר: "ברוך הטוב והמטיב". ועל שמועות הרעות – הוא אומר: "ברוך דיין האמת".

גמרא תני בר קפרא: מתריעין על הזועות. שמואל אמר: אין עבר ההן זיקא בכסיל – מהריב העולם. מתיבון לשמואל: ואנן חמיין ליה עבר! אמר להון: לית איפשר! או לעיל מינה, או לרע מינה.

שמואל אמר: הכים אנא בשקמי שמיא בשקמי נהרדעי קרתי, בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא. וכי שמואל עלה לשמים? אלא על שם (איוב לח): מי יספר שחקים בחכמה.

מִסְכַּת מְנַחֲוֹת פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר עשרון
 עשרון? אחד נגדש ואחד שאינו נגדש, זה
 שהיה נגדש בו היה מודד לכל המנחות, זה
 שלא היה נגדש בו היה מודד לחביתי כהן
 משיח. וכלן היה שם, לא מדת שלשה דפר
 ולא מדת שנים לאיל, אלא אפלו ששים
 פרים וששים אילים, עשרון אחד היה מודד
 לכלן, שנאמר (ויקרא יד, כא): "למנחה ולג
 שמן", שמן לכל מנחה ולג שמן. שבעה
 מדות של לח היו במקדש, רביעית חצי לוג,
 ולוג רביע הין, ושליש הין והין. רבי יהודה
 אומר: הין, וחצי הין, ושלישית הין,
 ורביעית הין לוג, וחצי לוג ורביעית.
 רביעית מה היתה משמשת? בה היה מודד
 לחביתי כהן משיח. חצי לוג מה היה
 משמש? בו היה מודד שלשת לוגין ומחצה
 למגורה, וחצי לוג לכל נר. לוג, בו היה
 מודד לכל המנחות, רביע הין מה היה
 משמש? כל מין צאן, גדולים וקטנים,
 זכרים ונקבות, מפני שכלן שוין בנסכים,
 נבללים זה בזה. שלישי הין, הוא היה אומר:
 עני שכלן לא היה משמש אלא בנסכי
 אילים, בן שתים ומהן למעלה. חצי הין מה
 היה משמש? כל מין בקר גדולים וקטנים,
 זכרים ונקבות, מפני שכלן שוין בנסכים,
 ונבללין זה בזה. רבי שמעון אומר: לא
 היתה מדת שבעה במקדש הין, שאין נותנין
 מדה אחת לשני פרים, מדה אחת לשני
 אילים, מה היה מביא תחתייהם? לוג
 ומחצה. אמר רבי יהודה: וכי היה שם חצי
 לוג ולוג? אמר לו רבי שמעון: אם כן, יכול
 לפרנס כלן ברביעית אלא שאין מדה
 במקדש משמשת תחת חביתה. רבי אלעזר
 בר רבי צדוק אומר: ארבע מדות של לח היו
 במקדש: - רביעית, וחצי לוג, ולוג, והין,
 היה שם, ושנתות היו בהין: - עד כאן לפר,
 עד כאן לאיל, עד כאן לכבש, חצי לוג
 לתודה, ורביעית לנזיר.

ב. אין מקדישין בפנים אלא בחוץ. אין
 מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים.

במה דברים אמורים? במנחות, בסלת,
 ובשמן. אבל ביין מערבים נסכי יחיד בנסכי
 יחיד, ונסכי צבור בנסכי צבור, של יחיד
 בשל צבור, ושל יום בשל אמש, ושל היום
 בשל מחר. במה דברים אמורים? שלא
 קדשו בכלי, אבל בזמן שקדשו בכלי - אין
 מערבים של יום בשל מחר, מפני שנפסלים
 בלינה. כל ברוצי מדות הלח בלח - קדש.
 וביבש - חול. מפני מה בלח קדש? מפני
 שנמשחות מבפנים. מפני מה ביבש חול?
 מפני שאין נמשחות. כל ברוצי מדות הללו,
 אם יש שם זבח אחר - יקרבו עמו. ואם לאו
 - יפסלו בלינה. ואם לאו - תעבר צורתן ויצא
 לבית השרפה. ואם לאו - ימכרו לחיבי זבח
 אחר, יבוא מהן קיץ המזבח, מה הן לוקחין
 בהן? עלות! ומקיצים בהן את המזבח.

ג. כל קרבנות צבור אין בהם סמיכה, חוץ
 מפר הבא על כל המצות ושעירי עבודת
 כוכבים שהן טעונים סמיכה; דברי רבי
 יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי עבודת
 כוכבים אין טעונין סמיכה. מה היה מביא
 תחתייהן? שעיר המשתלח. אמר לו רבי
 שמעון: והלא אין סמיכה אלא בפעלים.
 שעיר המשתלח סומכין עליו אהרן ובניו
 כאחד. אמר לו רבי יהודה: אף הן מתכפרין
 בו. כלל אמר רבי שמעון: כל הבא על
 עברות מצוה ידועה ודמו נכנס לפנים -
 טעון סמיכה, כל שאין בא על עברות מצוה
 ידועה ואין דמו נכנס לפנים - אין טעון
 סמיכה. הירוש ואחד עשר שבמעשר - הרי
 אלו ממירין, טעונין סמיכה ונסכים; דברי
 רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הירוש אינו
 ממיר ואחד עשר שבמעשר אינו ממיר,
 מפני שהיא תמורה ואין תמורה עושה
 תמורה. אמר לו רבי יהודה: אלו היה
 תמורה היה קרב, אלא זבח היה ונסכים היו
 בפני עצמן, כיצד סומך? זבח עומד בצפון
 ופניו במערב, סומך במערב ופניו במערב,
 מניח שתי ידיו על גבי קרניו של זבח, ולא
 היה מניח ידיו על גבי זבח, ולא היה מניח
 ידיו זו על גבי זו, ולא היה דבר חוצץ בין
 ידים לקרנות, מתודה עליו עון עברה על

חטאת, עון חטאת על אשם, עון אשמה על עולה, עון לקט שכחה ופאה שאין להם ודוי; דברי רבי יוסי הגלילי. אמר לו רבי עקיבה: על מה עולה מכפרת? על דברים שיש בהן ענש? הרי זה ענש אמור, על לא תעשה שלהן אמורה, על מה עולה מכפרת? על מצות עשה, ועל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה. סמיכה נוהגת בכהנים, ולויים, וישראלים, וגרים, ועבדים משחררין, חללין, נתינין, ומזרין, סריס אדם, סריס חמה, פצוע דכה, וכרות שפכה. אין נוהגת לא בעובדי כוכבים, ולא בנשים, ולא בעבדים ולא בקטנים.

ד. חמשה שהביאו זבח אחד - בלן סומכין עליו. ולא בלן כאחד סומכין עליו, אלא כל אחד ואחד סומך ומסתלק. סמיכה בשלשה. סמיכת זקנים בשלשה. רבי יהודה אומר: בחמשה. לא בלן כאחד סומכין עליו, אלא אחד ואחד סומך ומסתלק. איל המלואים אהרן ובניו כאחד, כשם שהסמיכה בטהורין, כף שחיטה בטהורין, תכף לסמיכה שחיטה, במקום שסומכין שוחטין. תנופה נוהגת בכהנים, בלויים וישראלים, בגרים ועבדים משחררים, חללים נתינין ממזרין, וסריס אדם וסריס חמה, פצוע דכה וכרות שפכה - אין נוהגת, לא בעובדי כוכבים, ולא בנשים, ולא בעבדים, ולא בקטנים. חמשה שהביאו זבח אחד - אחד מניף על ידי בלן. המשלח זבחו ביד אחר - כהן מניף על ידו, והאשה - כהן מניף על ידיה.

ה. רבי ישמעאל אומר: העמר היה בא בשבת - משלש סאין. ובחול - מחמש סאין. וחכמים אומרים: אחד בשבת ואחד בחול - משלש היה. אבא שאול אומר: בשבת - היה נקצר ביחיד, במגל אחת ובקפה אחת. בחול - בשלשה, ובשלש קפות ובשלש מגלות. וחכמים אומרים: אחד שבת ואחד חול - בשלשה, בשלש קפות ובשלש מגלות. עמר היה בא מבקעת בית מקלה של נחל קדרון, מקדמת היתה, וישנה, כבת שלש סאין

היתה, וחמה זורחת מתוכה ושוקעת לתוכה, היה ניר לחציה וזרע חציה. שומרי ספיחין בשמיטין ויובלות להביא מהן עמר ושתי הלחם - נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. ומשם היו מביאין, בין מרבה ובין מדבר מועט, הן היו דמים. הרוצה להתנדב - אין שומעין לו. רבי יוסי אומר: הרוצה להתנדב - ינדב, ובלבד שימסרם לצבור.

ו. יום הנף שחל להיות בשבת - דוחה את השבת בקצירת העמר. כיצד היו עושין? שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב, נוטלין את הקפות ואת המגלות, ומסרגין שם בעומד שלש סאין, ומניחין את הקפות ואת המגלות, ובאין. יום טוב סמוך לחשכה היו יוצאין, ואוכלוס גדול היה יוצא עמהן, כיון שחשכה. אמר להן: בשבת זו? בשבת זו? בשבת זו? בקפה זו? בקפה זו? בקפה זו? רבי אלעזר ברבי צדוק מוסיף: אף, במגל זו? במגל זו? במגל זו? - שלש פעמים על כל דבר ודבר, והן אומרין לו: הן! הן! הן! אקצר? אומרים לו: קצור! וכל כף למה? מפני ביתוסין, שהיו אומרין: "אין קצירת העמר במוצאי יום טוב".

קצרוהו ונתנוהו לקפות והביאו לעזרה, היו מהבהבין אותו באור, כדי לקים בו מצות קלי; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין לשון הוא זה, אלא אבוב של נחשת היה מנקב נקבים, כדי שתהא האור יוצא בכלו בעזרה, והרוח מנשבת בו, ונתנוהו לרחים של גרוסות, להוציא ממנו עשורן שמנופה בשלש עשרה נפה. והשאר נפדה ונאכל לכל אדם, ותיב בחלה, ופטור מן המעשרות. רבי עקיבא מתיב בחלה ובמעשרות. בא לו לעשורן, נתן שמנו ולבונתו, צק, ובלל, והניף והגיש. קמץ והקטיר, והשאר נאכל לכהנים, משקרב העמר - יוצאין ומוצאין את שוקי ירושלים, שמלא קמח וקלי, שלא ברצון חכמים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: ברצון חכמים הן עושין. משקרב העמר - התר החדש מיד. הרחוקין מתרין מחצות היום ולהלן. משתרב הבית, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהא יום הנף - בלוי

מַסַּכַת מְנַחוֹת פְּרָק אַחַד עָשָׂר

א. אחת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים, לִישְׁתֹּן וְעִרְכָתָן בַּחוּץ וְאַפִּיתָן בַּפְּנִים, וְאִין דּוּחוֹת אֶת הַשֶּׁבֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיהֶן בַּפְּנִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיהֶן בַּחוּץ, שֶׁהִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵל תִּמְנַע לּוֹמֵר אַחַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים, כְּדָרְךָ שְׁכֵשְׁרוֹת בַּעֲזָרָה כִּף כְּשֵׁרוֹת בְּבֵית פֶּאגִי.

כְּדָרְךָ שְׁנַפְסְלוֹת בַּעֲזָרָה כִּף נַפְסְלוֹת בְּבֵית פֶּאגִי, וְלִשְׁכָּה הֵיחָה לָהּ בַּפְּנֵי עֲצָמָה, וְהִיָּה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בַּתּוֹכָה. תַּנּוּר הִיָּה לָהּ כַּמִּין מִזּוֹת מְרַבֵּעַ, שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הִיָּה מִחֻזֵּיק אֶחָד וְשֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים הִיָּה מִחֻזֵּיק שְׁתַּיִם. שְׁלֹשָׁה דְפוּסִים הָיוּ שֵׁם: הָאֶחָד לַתַּנּוּר וְהָאֶחָד לְבִצְקָה, וְהָאֶחָד שֶׁהוּא רוּדָה וְנוֹתְנוּ לְאַלְפֶס כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְלָקְלוּ אֶת הַלֶּחֶם. מְנַחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כָּלִי בַּפְּנִים, טַחֲנָן וְהִרְקִידָן בַּחוּץ, לִישְׁתֹּן וְעִרְכָתָן וְאַפִּיתָן בַּפְּנִים, וּבָזָר - כְּשֵׁרוֹת, עַד שֶׁיִּבְיָאוּ לְבֵית הַקְּמִיצָה.

ב. כָּל הַמְנַחוֹת, אִין דּוּחוֹת, לֹא אֶת הַשֶּׁבֶת וְלֹא אֶת הַטְּמֵאָה, חוּץ מִחֲבַתֵּי כֹהֵן מִשִּׁיחַ, מִפְּנֵי שִׁישׁ לוֹ זְמַן קְבוּעַ. זֶה הַכֹּלֵל, כָּל שִׁישׁ לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְאִין יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת מִעֲרַב שֶׁבֶת דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְכָל שֶׁאִין לוֹ זְמַן קְבוּעַ מִן הַתּוֹרָה וְיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת מִעֲרַב שֶׁבֶת - אִין דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

ג. אַרְבַּע סְנִיפִין שֶׁל זֶהָב דּוּמָה לְדִקְרָנִין הָיוּ שֵׁם, שֶׁבִּהֶן הָיוּ סוּמְכִין אֶת הַחֲלָה, מִפְּנֵי שְׁדוּמָה לְסַפִּינָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה רוֹקְדָת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיוּ שֵׁם סְנִיפִין, אֲלָא גִבְהָה הִיָּה לְשִׁלְחָן טַפַּח, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כה, כה): "וַעֲשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טַפַּח סָבִיב"; אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא אִין מִסְגֶּרֶת אֲלָא מִן הַרְגָלִים.

ד. עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנֶה קִנִּים שֶׁל זֶהָב חֲלוּלִין, מְפַצְלִין, מְקַבְּלִין טְמֵאָה - הָיוּ שֵׁם.

ה. כָּל הַכֹּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ אֲרָכָן לְאַרְכּוֹ שֶׁל בֵּית, חוּץ מִן הָאֲרוֹן, שֶׁהִיָּה אֲרָכּוֹ נִתּוֹן כְּנֹגֵד רְחִבּוֹ שֶׁל בֵּית, כִּף הָיוּ כְּדֵי נִתּוֹנִין כְּנֹגֵד רְחִבּוֹ, וְכִף הִיָּה נָטֵל.

אָסוּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְהִלָּא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר! שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא כג, יד): "עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה"; מִפְּנֵי מָה הִרְחוּקִין מִתְּרִין מִחֻצוֹת הַיּוֹם וְלִהְיוֹן? מִפְּנֵי שִׁידוּעֵין שֶׁאִין בֵּית דִּין מִתְעַצְלִין בּוֹ. הָעֵמֶר - הִיָּה מִתִּיר בַּמִּדְיָנָה. וְשְׁתֵּי הַלֶּחֶם - בַּמִּקְדָּשׁ. כִּיּוֹן שֶׁקָּרְבוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, הַתַּחֲלִילוּ מִבִּיָּאִין מְנַחוֹת וְנִסְכִּים מִכָּל מְקוֹם, אִין נִמְנָעֵין וְאִין מִבִּיָּאִין מְנַחוֹת בְּטוֹבְלָן.

ז. הַמִּקְדָּשׁ קָמָה לְמְנַחוֹת - פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְקַטְפִין לַפְּנֵי הָעֵמֶר, וּמוֹכְרִין לְאַחַר הָעֵמֶר, וּמִבִּיָּאִין מְנַחוֹת בְּטוֹבְלָן. הַמִּקְדָּשׁ קָמָה לְמְנַחוֹת - פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וְאִף עַל פִּי שְׁאֲמְרוּ: אָסוּר בְּחֹדֶשׁ לַפְּנֵי הַפֶּסַח - מִתֵּר לְרְפוּאָה, לְאִכִּילַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לְאִכִּילַת כְּלָבִים. לֹא אָסוּר, אֲלָא יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּד. יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲכַל מִן הַחֹדֶשׁ קִדְּם לַפֶּסַח - הָרִי זֶה לּוֹקָה אֶת הָאֲרָבַעִים. הִיָּה מְכַנִּים בְּשִׁלְשָׁה עֲשָׂר, וְנִעְקָרָה בִּידוֹ - שׁוֹחֲלָה בְּמִקוֹם הַטִּינָא, אֲבָל לֹא בְּמִקוֹם הַגְּרִיד, שְׁמַקְצֵת הַיּוֹם כְּכֹלֵו. אִף עַל פִּי שְׁאֲמְרוּ אָסוּר לְקַצֵּר בֵּית הַשְּׁלֶחֶן שֶׁבְּהָרִים, בֵּית הַבַּעַל שְׁבַעֲמֻקִּים, קוֹצְרִין מִפְּנֵי הַנְּטִיעוֹת וּמִפְּנֵי הָאֵבֶל וּמִפְּנֵי בְטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. לֹא יִהְיֶה קוֹצֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָם כְּרִיכוֹת, אֲלָא קוֹצֵר וּמְנִיחַ כְּדָרְכּוֹ. מִתֵּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁבִיל, קוֹצֵר לְשַׁחַת, עַד שֶׁלֹּא הִבִּיא שְׁלִישׁ - יִתְחִיל. יִתְחִיל - מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ - לֹא יִתְחִיל. וְאִם הַתְּחִיל - יִגְמַר. עַד שֶׁלֹּא הִבִּיא שְׁלִישׁ - פְּטוּר בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּבַפֶּאָה, מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ - חָיִב בְּלֶקֶט בְּשִׁכְחָה וּבַפֶּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ - פְּטוּר בְּלֶקֶט וְשִׁכְחָה, וְחָיִב בַּמַּעֲשְׂרוֹת. מִצּוֹת הָעֵמֶר, לְהִבִּיא מִן הַקְּמָה, אִין לוֹ - יִבִּיא מִן הָעֵמֶרִים. אִין לוֹ - יִבִּיא מִן הָאוֹצֵר. וּמִן הָאוֹצֵר, אִין לוֹ - יִבִּיא מִן הַלֶּחֶם. אִין לוֹ - יִבִּיא מִן הַיֵּבֶשׁ. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - מִצּוּרָה לְהִבִּיא מִן הַחֹדֶשׁ. אִין לָהֶן - יִבִּיאוּ מִן הָעֲלִיָּה.

אותה על גבי המזבח עם אברי תמיד, כיון שהקטרו שני בזיכין - נותנין חציה חלה לכל משמר ומשמר, והן חולקין ביניהן. רבי יהודה אומר: זה שהיה מחלק לחם הפנים היה עומד על הרבד שבאולם, מפריס ומניח, וכל אחד ואחד בא ונוטל חלקו, ולבעלי מומין שבכהונה מוציאין להן חלקן לחוץ, שאין יכולין לכנס בין האולם למזבח.

ח. כיצד מסדרין לחם פנים? נותן שש חלות לסדר זה, ושש חלות לסדר זה, ואם נתן שמונה חלות לסדר זה וארבע חלות לסדר זה, או שעשה שלשה סדרים של ארבעה ארבעה - לא עשה כלום. עשה שני סדרין של ארבע עשרה. רבי אומר: רואין את העליונות כאלו אינן והתחתונות כשרות.

ט. כיצד מסדרין את הבזיכין? נותן בוך אחד על גבי סדר זה, ובוך אחד על גבי סדר זה, אם נתן בזיכין של לבונה, או לבונה של בזיכין, או שהיה דבר חוצץ בין הבזיכין ללחם, או בין הלחם לשלחן - הרי אלו פסולין. אבא שאול אומר: בתוך שני טפחים שבין הסדר לחברו היה נותן, מה אני מקים (ויקרא כד, ז) "ונתת על המערכת לבונה זכה?" - שתהא כלה סמוכה למערכת.

י. כיצד מסדרין את הקנים? אחר שבת היה נכנס מגביה ראשה של חלה, ונותן קנה תחתיה, ומגביה ראשה של שניה, ונותן קנה תחתיה, ואזור באמצע, ושלישה תחת כל חלה וחלה, ושנים תחת העליונה שאין עליה משוי, התחתונה נתונה על טהרו של שלחן. הקטרו ואחר כך נפרס הלחם - כשר. נטמא לחמה, בין משפרקה ובין עד שלא פרקה - הלחם פסול, ולא הקטרו בזיכין. סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת, והקטיר את הבזיכין בשבת - פסולה. ואין חיבין עליה משום פגול נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין בשבת, והקטיר את הבזיכין אחר שבת - פסולה, וחיבין עליהן משום פגול נותר וטמא. סדר

ו. עשרה שלחנות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב ד, ח): "ויעש שלחנות זהב עשר", ואף על פי כן לא היו מסדרין אלא על של משה, שנאמר (מלכים א ז, מט): "ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים עשה מגורות זהב עשה שלמה", שנאמר (דברי הימים ב ד, ח): "ויעש מגורות זהב עשה", אף על פי כן לא היו מדליקין אלא בשל משה, שנאמר (דברי הימים ב יג, יא): "את המגורה ואת גרותיה לבער בערב בערב"; מה מגורה שעשה משה לא היתה צריכה שמן המשחה, מפני שקדשה ראשונה קדשה לשענה וקדשה לעתיד לבא. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: על כל השלחנות היו מסדרין, שנאמר (מלכים א ז, מח): "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב". ובכל מגורות היו מדליקין, שנאמר (דברי הימים ב ד, כ): "ואת המגורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור". משום רבי אלעזר בן שמוע אמרו: מה תלמוד לומר "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב" - זה שלחן גדול של זהב שהיה לפני מביהל, ושלחן שהיה באולם על פתחו של בית, שעליו היו נותנין לחם הפנים ושנה.

ז. כיצד מכניסין לחם הפנים? ערב שבת היה פורקה מדפוס ונותנה על גבי השלחן שהיה באולם על פתחו של בית. בשחרית, כיון שנוזק דם התמיד נטלו שני כהנים שתי בזיכין, ונותנין לתוכן שני קומצין של לבונה. כל בזיכין שבמקדש לא היו להן שולים חוץ מאלו שהיו להן שולים, אלו מושכין טפח ואלו מניחין טפח, טפחו של זה בתוך טפחו של זה, כדי שלא ילין שלחן בלא לחם, שנאמר (שמות כה, ל): "לפני תמיד". רבי יוסי אומר: אפלו פרקו ושנה בבקר והכניסו חדשה בין הערבים, אפלו בשאר ימות השנה מוציאין אותו חוץ לעזרה אין בכך כלום. ומה תלמוד לומר "לפני תמיד" - כדי שלא ילין שלחן בלא לחם, אלו שני כהנים שבידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ושנה, היו נותנין

אֶת הַלְחָם וְאֶת הַבְּזִיכִין אַחַר שֶׁבֶת, וְהִקְטִיר
אֶת הַבְּזִיכִין בַּשֶּׁבֶת - פְּסוּלָה. אִם יֵשׁ שָׁם
לְחֶמֶה מִן הַמְּבַחֵר - יִבְיֵאוּ, וְאִם לֹא, יִמְתִּין
לְשֶׁבֶת הַבָּאָה. הַלְחָם מֵתָר בְּאֲכִילָהּ, וְחִיבִין
עָלֶיהָ מִשּׁוֹם פְּגוּל גּוֹתֵר וְטָמֵא.

מִסְכַּת מְנַחֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עֶשֶׂר

א. הַמְקַדִּישׁ אֶת הָעוֹף וְנוֹלֵד בּוֹ מוֹם - יֵשׁ לוֹ
פְּדִיּוֹן. הַקְּדִישׁוֹ בְּעַל מוֹם - אֵין לוֹ פְּדִיּוֹן, אֵין
לָךְ שְׁטַעוֹן פְּדִיּוֹן אֲלֵא בְּהֵמָה בְּלֶכֶד. בְּכֹחַ
נֶאֱמַר: "לֹא תִפְדֶּה", בַּמַּעֲשֵׂר נֶאֱמַר: "לֹא
יִגְאֹל". 'הָרִי עָלֶי חַלּוֹת' וְהִבִּיא רְקִיקִין,
'רְקִיקִין' וְהִבִּיא חַלּוֹת - מֵה שֶׁהִבִּיא הִבִּיא,
וְיָדִי חוֹבְתוֹ לֹא יִצָּא. 'אֵלוֹ שְׁנַיִ עֶשְׂרוֹנוֹת
לְהִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד' וְהִבִּיאָם בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם - לֹא
קִדְשָׁם בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם. 'בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם' וְהִבִּיאָם
בְּכָלִי אֶחָד - לֹא קִדְשָׁם בְּכָלִי אֶחָד. 'בְּכָלִי
אֶחָד' - הִבִּיאָם בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם. אֲמָרוּ לוֹ: 'בְּכָלִי
אֶחָד נִדְרָתִי' - הָרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאִם הִחְזִיר
הָרִי הוּא כְּשִׁתִּי מְנַחֹת שֶׁנִּתְעַרְבּוּ. 'בְּשְׁנַיִ
כְּלַיִם' וְהִבִּיאָם בְּכָלִי אֶחָד, וְאֲמָרוּ לוֹ: 'בְּשְׁנַיִ
כְּלַיִם נִדְרָתִי' - הָרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאִם הִחְזִיר
- הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלִין.

ב. 'הָרִי עָלֶי תוֹדָה בְּלֹא לְחֶם וְעוֹלָה בְּלֹא
נִכְסִים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא תוֹדָה וְלְחֶמֶה
עִמָּה, וְעוֹלָה וְנִסְכֵיהָ עִמָּה. כֵּהֵן שֶׁאָמַר: 'הָרִי
עָלֶי מְנַחָה שֶׁתִּקְמָץ וְתֹאכַל'. יִשְׂרָאֵל אָמַר:
'הָרִי עָלֶי מְנַחָה שֶׁתַּעֲלֶה כְּלֵה לְאִישִׁים' -
כּוֹפִין אוֹתָם, וּמִבִּיא מְנַחָה כִּתְּקוּנָה; דְּבָרֵי
רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב
כְּדָרְךָ הַמְתַּנְדֵּבִין.

ג. 'הָרִי עָלֶי מִן הַמְּנַחָה מִן שְׁעוּרֵינִי' - כּוֹפִין
אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַחֲטִיִן; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדָרְךָ
הַמְתַּנְדֵּבִים. 'הָרִי עָלֶי מִן הַחֲטִיִם' - כּוֹפִין
אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַקֶּמַח; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדָרְךָ
הַמְתַּנְדֵּבִין. 'הָרִי עָלֶי חֲצִי עֶשְׂרוֹן' - כּוֹפִין
אוֹתוֹ וְיִבְיֵא עֶשְׂרוֹן שְׁלֹם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדָרְךָ
הַמְתַּנְדֵּבִין. 'הָרִי עָלֶי עֶשְׂרוֹן אֶחָד לְהִבִּיא

בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וְיִבְיֵא שְׁנַיִ
עֶשְׂרוֹנִים בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדָרְךָ
הַמְתַּנְדֵּבִין. 'הָרִי עָלֶי עֶשְׂרוֹן וּמְחֻצָּה' - כּוֹפִין
אוֹתוֹ וּמִבִּיא שְׁנַיִ עֶשְׂרוֹנִים שְׁלָמִים, שֶׁאֵין
עֶשְׂרוֹנֵינִי כְּדָרְךָ חֲצִיאִי. 'הָרִי עָלֶי מֵאָה
עֶשְׂרוֹנוֹת לְהִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד' - כּוֹפִין אוֹתוֹ
וּמִבִּיא שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד, וְאַרְבָּעִים בְּכָלִי
אֶחָד, וְאִם הִבִּיא מְחֻצָּה בְּכָלִי אֶחָד וּמְחֻצָּה
בְּכָלִי אֶחָד - לֹא יִצָּא. 'בְּשְׁנַיִ כְּלַיִם' - מִבִּיא
מְחֻצָּה בְּכָלִי אֶחָד וּמְחֻצָּה בְּכָלִי אֶחָד, וְאִם
הִבִּיא שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד וְאַרְבָּעִים בְּכָלִי אֶחָד
- יִצָּא. אֲמָר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲמָרוּ לִי חֲבֵרֵי,
מִפְּנֵי מֵה הָאוֹמֵר 'עָלֶי שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן' מִבִּיא
בְּכָלִי אֶחָד. שְׁשִׁים שְׁשִׁים וְאֶחָד - מִבִּיא
שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד, וְאֶחָד בְּכָלִי אֶחָד?
וְאֲמַרְתִּי לָהֶן: אֲמָרוּ אִתָּם! אֲמָרוּ: שֶׁכֵּן
הַצְּבוּר מִבִּיא בְּיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג
שֶׁחָל לְהִיּוֹת בַּשֶּׁבֶת שְׁשִׁים. אֲמַרְתִּי לָהֶן:
וְהֵלֵא שְׁשִׁים וְאֶחָד מְקַרְבִּין? אֲמָרוּ לִי:
מַעֲט יִחִיד מִן הַצְּבוּר אֶחָד. אֲמַרְתִּי לָהֶן:
וְהֵלֵא אֵלוֹ קְרִבִין בְּבֶקֶר, וְאֵלוֹ קְרִבִין בֵּין
הַעֲרֻבִים. דְּבַר אַחַר: וְהֵלֵא יֵשׁ שָׁם מְנַחָת
פְּרִים אֵילִים וּכְבָשִׁים, וְאֵין מְעַרְבִין מְנַחָת
פְּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׁים זֶה בְּזֶה. אֲמָרוּ לִי: אִם
לֹא, אֲמָר אִתָּה! אֲמַרְתִּי לָהֶן: תִּלְמוּד לּוֹמֵר
(בַּמְדַּבָּר כַּח, יג): "סִלַּת מְנַחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן" - מְנַחָה שֶׁשׁוּלֵט בָּהּ לְבוּלָלָה. אֲמָרוּ
לִי: בְּשִׁשִׁים - שׁוּלֵט, בְּשִׁשִׁים וְאֶחָד - אֵינוֹ
שׁוּלֵט? אֲמַרְתִּי לָהֶן: כָּל הַשְּׁעוּרִים שֶׁבַתוּרָה
קְצוּבִין הֵן, בְּאַרְבָּעִים סָאָה - הוּא טוֹבֵל,
בְּאַרְבָּעִים סָאָה חֶסֶר קְרוֹטוֹב - אֵינוֹ יִכּוֹל
לְטַבֵּל בָּהֶן. כִּבְיָצָה מְטָמֵא טְמֵאת אוֹכְלִין
חֶסֶר אֶפְלוֹ שׁוּמְשׁוּם - אֵין מְטָמֵא טְמֵאת
אוֹכְלִין. שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה טְמֵא מְדָרְס,
שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה חֶסֶר גִּימָא אַחַת - אֵין
מְטָמֵא טְמֵאת מְדָרְס. הֵוֹי כָּל הַשְּׁעוּרִין
שֶׁבַתוּרָה קְצוּבִין הֵן.

ד. הַמְתַּנְדֵּב יֵין כְּדָבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא - נוֹתְנִין
לְסַפְלִים שְׁמֹן, כְּדָבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן, קָרֵב עַל
גְּבֵי הָאִשִׁים. הַמְתַּנְדֵּב יֵין כְּדָבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא,
אֵינוֹ מִבִּיא, לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם וְלֹא חֲמִשָּׁה,

אָלָא מביא שלשה כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הַכֶּבֶשׂ.
אֲרַבְעָה - כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הָאָשִׁים. שְׁשֶׁה -
כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הַפָּר. שִׁבְעָה - כְּדִי שִׁיקְרָבוּ
עִם הָאֵיל וְעִם הַכֶּבֶשׂ, מִכָּאן וְאֵילָף, אִתָּהּ
יְכוּל לְחַוְלָקוּ.

ה. 'פּרשתי מנחה ואיני יודע מה פרשתי' -
הרי זה מביא חמש מנחות לחמשה מינים.
'הרי עלי מין מנחות' - מביא שתי מנחות
ממין אחד. 'שני מיני מנחות' - מביא שתי
מנחות משני מינין. 'הרי עלי מין עשרונות'
- מביא שני עשרונות ממין אחד. 'מיני
עשרונות' - מביא שני עשרונות משני מינין.
'פרשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע
מאיזו מהן פרשתי' - הרי זה מביא חמש
מנחות מחמשה מינים של ששים עשרונות,
שהן שלש מאות עשרונות. 'פרשתי מנחה
של עשרונות ואיני יודע של כמה עשרונות
פרשתי' - הרי זה מביא מנחות של
עשרונות, מאחד ועד ששים, שהן אָלָף
ושמונה ושלשים עשרונות; דְּבָרֵי רַבִּי.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן. פּרשתי
מנחה של עשרונות, ואיני יודע מאיזה מין
פרשתי, וכמה עשרונות פרשתי - הרי זה
מביא חמש מנחות מחמשה מינין, של
ששים ששים עשרון, מאחד ועד שהן
תשעה אֲלָפִים וּמֵאָה וְחֻמְשִׁים עֶשְׂרוֹנוֹת;
דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: חֲמֵשׁ מִנְחוֹת
מִחֻמְשַׁת הַמִּינִין, שְׁלֹשִׁים עֶשְׂרוֹן שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת עֶשְׂרוֹנִים. הַרִי עֲלֵי לְבוֹנָה - לֹא יִפְחוֹת
מִן הַקֶּמֶץ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כִּהֵן
מְקַדְּשָׁה בְּכָלֵי שָׂרָה, וּמְקַטְרֶיהָ. אַחֲרֵים
אוֹמְרִים: 'הָאִמֵּר הַרִי עֲלֵי בְּרוּל' - לֹא
יִפְחוֹת מִכְּלֵיא עוֹרֵב שְׁבַחֵיכֶל.

מִסְכַּת מִנְחוֹת פָּרָק שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר

יג, א. 'הרי עלי עולה מן הבקר' - יביא עגל.
'מן הצאן' - יביא כֶּבֶשׂ. 'הרי עלי תודה
ושלמים מן הבקר' - יביא עגל. 'מן הצאן' -
יביא כֶּבֶשׂ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִם יֵאמֵר לָךְ
אָדָם כְּדָבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא עֲגֹל - קָבַל הֵימְנוּ.
אֵיל - קָבַל הֵימְנוּ. כֶּבֶשׂ - קָבַל הֵימְנוּ, שְׁבַכְלָן

הִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא נוֹתֵן אֶת הַטֵּעַם, עֲגֹל - שֵׁיִד
הַגְּבוּהָ עַל הָעֲלִיוֹנָה, אֵיל - לֹא גְדוֹל וְלֹא קָטָן
אֲלָא בִּינוּנִי. כֶּבֶשׂ - הַמוֹצֵיא מִחֻבְרוֹ עֲלִיו
הָרֹאשִׁי, כָּשֶׁם שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ סֹתֵם הַרִי זֶה מְבִיא
אֶת הַגְּדוֹל שְׁבֵהָן, כִּךְ הָאִמֵּר 'הַרִי עֲלֵי סֹתֵם'
- הַרִי זֶה מְבִיא אֶת הַגְּדוֹל שְׁבֵהָן. 'הַרִי עֲלֵי
לְמוֹזְבַח' - יְבִיא לְבוֹנָה, שֶׁסֹּתֵם הַקֶּדֶשׁ לְמוֹזְבַח
- לְבוֹנָה. 'הַפּרשתי למוזבח ואיני יודע על
מה הפרשתי' - הַרִי זֶה מְפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ, עַד
שִׁפְרִישׁ, שִׁבִּיא מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב
לְמוֹזְבַח. 'סִלַּע זֹו לְמוֹזְבַח' - יְבִיא בָּהּ עֲגֹל.
'הַפּרשתי למוזבח ואיני יודע למי הפרשתי'
- הַרִי זֶה מְפָרֵשׁ כִּנְגֵדָה וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁבִּיא
מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב לְמוֹזְבַח. 'עֲגֹל זֶה
לְמוֹזְבַח, עֲגֹל זֶה לְמוֹזְבַח' - יְבִיאָנוּ עוֹלָה.
'הַפּרשתי למוזבח, ואיני יודע למי
הפרשתי' - יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְיִמְכֹּר
וְיִפְרִישׁ כִּנְגֵדוֹ וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁבִּיא מִכָּל מִין
וּמִין הַקָּרֵב לְמוֹזְבַח.

ב. 'הרי עלי קרון' והביא נימוס, 'נימוס'
והביא קרון - מה שהביא הביא וידי חובתו
לֹא יֵצֵא. 'הַרִי עֲלֵי שׁוֹר בְּמֵאֵתִים' וְהֵלֵךְ
וְהִבִּיא שְׁנֵי שׁוֹרִים בְּמֵנָה מֵנָה - לֹא יֵצֵא. 'הַרִי
עֲלֵי שׁוֹר בְּמֵנָה' וְהֵלֵךְ וְהִבִּיא שׁוֹר בְּמֵאֵתִים
- יֵצֵא, שְׁבַכְלָל מֵאֵתִים מֵנָה. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא
יֵצֵא. 'שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יְבִיא
בְּדָמֵי אֵיל, אֲבָל מְבִיא בְּדָמֵי שְׁנֵי אֵילִים,
וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׁאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'אֵיל זֶה
עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יְבִיא בְּדָמֵי כֶּבֶשׂ, אֲבָל
מְבִיא בְּדָמֵי שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר,
שְׁאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'
וְנִסְתָּאב, אִם רָצָה - יְבִיא בְּדָמֵי אֵיל. 'אֵיל
זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - רָצָה יְבִיא בְּדָמֵי כֶּבֶשׂ,
אֲבָל מְבִיא בְּדָמֵי שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר,
שְׁאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'!
וְנִסְתָּאב, אִם רוּצָה - יְבִיא בְּדָמֵי אֵיל. 'אֵיל
זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יְבִיא בְּדָמֵי עֲגֹל.
'עֲגֹל זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יְבִיא בְּדָמֵי
שׁוֹר. 'שׁוֹר מִן שׁוֹרֵי עוֹלָה', וְכֵן שׁוֹר שֶׁל
עוֹלָה שֶׁנִּתְעַרַב בְּשׁוֹרָיו - הַרִי זֶה מְבִיא אֶת
הַגְּדוֹל שְׁבֵהָן עוֹלָה. וְהַשָּׂאָר - יִמְכְּרוּ לְחִיבֵי
עוֹלוֹת, וְדָמֵי חֲלִין.

ג. 'הרי עלי עולה' - יקריבנה במקדש, ואם הקריבה בבית חוניו - לא יצא, וחיבין עליה פרת. 'הריני נזיר' - יגלח במקדש, ואם גלח בבית חוניו - לא יצא, וחיבין על זבחו פרת. הכהנים ששמשו בבית חוניו, או במקומות אחרים, בשעת אסור הבמה - אסור. בשעת החר הבמה - מתר, שנאמר (מלכים-ב כג, ט): "אך לא יעלו כהני הבמות על מזבח ה' בירושלם כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם"; יכול אם אכלו מצות בתוך אחיהן - יהיו אסורין, אם לאו - יהיו מתרים? אמור מעתה: כשרין לחלק ופסולין לקרב, בבצלי מומין. הרי שהיה טהור בשעת שחיטה, ובשעת זריקת דמים, ובשעת הקטר חלבים, נטמא - הרי זה חולק בבשר. רבי נהוראי אומר: אפלו טהור בשעת זריקה ובשעת הקטר חלבים, נטמא, אין חולק בבשר. לעולם אין חולק בבשר, עד שהיה טהור בשעת שחיטה ובשעת זריקת דמים ובשעת הקטר חלבים. כהן בא ומקריב קדשו במשמר שאינו שלו - עורן ועבודתן שלו, ואם היה זקן או חולה - נותנן לכל כהן שירצה, עורן ובשרן שלו. ואם היה בעל מום - נותנן לאנשי משמר, עורן ועבודתן שלו. וגזל הגר - נותן לכל כהן שירצה, ושדה אחוזה - נתנת לאנשי משמר שבראש השנה, שהיובל נכנס לתוכה.

ד. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים ללשכת בית הפרה, והיו מחלקין אותו בערבית לכל בית אב שבאותו היום, והיו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן בזרוע, התקינו, שיהו מחלקין אותו בערבי שבת לכל משמר ומשמר, ועדין היו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן בזרוע, עמדו בעלים והקדישו לשמים. אמרו, לא היו ימים מועטין עד שחפו כהנים פני כל האולם בטבלאות של זהב, מאה על מאה, ועל עבי דינר זהב, מה שמחפין עד הרגל, וברגל, מקפלין אותן ומניחין אותן על גבי מעלות בהר הבית, כדי שיראו העם את מלאכתו שהיא נאה. ושלא נטה בה כלום אחר הרגל - חוזרין וקובעין אותם במקומם. אבא

שאול אומר: קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי אגרוף באין ונוטלין אותן בזרוע, עמדו בעלים, והקדישו לשמים. אמרו, לא הקדישו בעלים לשמים אלא קורות שקמה בלבד, על אלו, ועל כיוצא בהן, ועל דומה להן, ועל העושים כמעשיהן, היה אבא שאול בן בטנית, ואבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: אוי לי מבית ביתוס! - אוי לי מאלתן! אוי לי מבית קתרוס! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית אלחנן! - אוי לי מבית לחישתן! אוי לי מבית אלישע! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית ישמעאל בן פאבי! שהם כהנים גדולים, וכניהם גזברים, וחתניהן אמרפלין, ועבדיהן באין וחובטין עלינו במקלות. אמר רבי יוחנן בן תורתא: מפני מה חרבה שילה? - מפני בזיון קדשים שבתוכה. ירושלים, בנין הראשון, מפני מה חרבה? - מפני עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים שהיו בתוכה. אבל באחרונה, מפירין אנו בהן, שהן עמלים בתורה וזהירין במעשרות, מפני מה גלו? - מפני שאוהבין את הממון, ושונאין איש את רעהו, ללמדך, שקשה שנאת איש את רעהו לפני המקום, ושקלה הכתוב כנגד עבודת כוכבים, וגלוי עריות, ושפיכות דמים. אבל בפנין האחרון, שעמידה לבנות בחיינו ובימינו, מה נאמר בו? 'והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו', והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב' וגו' (ישעיה ב, ג). ואומר (ירמיה לא, ה): "כי יש יום קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו".

מסכת חלין פרק ראשון

א. הכל כשרין לשחוט, אפלו כותי, אפלו ישראל ערל, ואפלו ישראל שהמיר דתו לעבודת כוכבים. שחיטת עובד כוכבים - הרי זו פסולה. ושחיטת הקוף - הרי זו פסולה; שנאמר (דברים יב, כא): "וזבחת ואכלת" - לא שזבח העובד כוכבים, ולא שזבח הקוף, ולא שנזבחה מאליה. ישראל

שְׁשַׁחַט וּמֵרַק עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ רֶבֶעַ שְׁנַיִם - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁשַׁחַט וּמֵרַק יִשְׂרָאֵל שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. שְׁחַט בָּהּ דָּבָר שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ טְרֵפָה, וְיִשְׂרָאֵל כָּאֵל גּוֹמְרָה - מִתְּרַתּוֹ בְּאֵכִילָה. יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁהִיוּ אוֹחֲזִין בְּסַכִּין וְשׁוֹחֲטִין, אֶפְלוּ אֶחָד מִלְּמַעְלָה וְאֶחָד מִלְּמַטָּה - שְׁחִיטַתָּן כְּשֶׁרָה.

ב. וְכֵן סוּמָא שְׂיֻדַּע לְשַׁחוּט - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. קָטָן שְׂיֻדַּע לְשַׁחוּט - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, בֵּין בְּסַפִּינָה בֵּין בְּרֹאשׁ הַגֵּג. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: אֶפְלוּ בְּצוּר, אֶפְלוּ בְּזִכּוּכִית, אֶפְלוּ בְּקְרוּמִית שֶׁל קְנֵה. בְּכָל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בְּדָבָר הַמְּחַבֵּר בְּקַרְקַע, וּבֵין בְּתֵלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, בֵּין שְׁהַעֲבִיר סַכִּין עַל גְּבִי צְוָאר, וּבֵין שְׁהַעֲבִיר צְוָאר עַל גְּבִי סַכִּין וְשַׁחַט - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה.

ג. הַמְרַגֵּיל לְעוֹר וְשַׁחַט - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. שֶׁן תְּלוּשָׁה אוֹ צֶפְרָן תְּלוּשָׁה - שׁוֹחֲטִין בָּהּ. מְגַל קְצִיר כְּדָרְךְ הַלִּיכְתָּה: בֵּית שְׂמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הַלֵּל מְכַשְׂרִין. אִם הִחְלִיקוּ שְׁנֵיהֶם - הָרִי זֶה כְּסַכִּין. תַּחֲב סַכִּין בְּאַרְצֵי, בְּאַטְלָס, וְשַׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטתוֹ פְּסוּלָה. סַכִּין שִׁישׁ בָּהּ פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת - הָרִי זֶה כְּמַגְרָה. אִם יֵשׁ בֵּין פְּגִימָה לַחֲבֵרְתָּה, כְּמֵלֵא שְׁנַיִם בְּצְוָאר - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. אִין בָּהּ אֵלָא פְּגִימָה אַחַת, אִם הִיתָה מְסַכְסַכַת וְשׁוֹחֲטָת - כְּשֶׁרָה. אִם חוֹנֶקֶת - פְּסוּלָה.

ד. זֶרֶק אֵת הַסַּכִּין וְאֵת הַפְּגִיזוֹן, וְשַׁחַט - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. מְשׁוּם רַבִּי נִתָּן אִמְרוּ: כְּדָרְךְ הַלִּיכְתָּה - כְּשֶׁרָה. וְשֵׁלָא כְּדָרְךְ הַלִּיכְתָּה - פְּסוּלָה.

ה. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מוֹלִיךְ וּמְבִיא. הוֹלִיךְ וְלֹא הִבִּיא, אוֹ הִבִּיא וְלֹא הוֹלִיךְ - כְּשֶׁרָה. וּבִלְבָד שְׂיֵהָא בְּסַכִּין כְּדֵי הוֹלְכָה וְהוֹבֵאָה. אִם הוֹלִיךְ וְהִבִּיא, אִף עַל פִּי שְׂאִין בְּסַכִּין מֵלֵא שְׁנַיִם בְּצְוָאר - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה.

ו. מִצּוֹת שְׁחִיטָה: מִן הַטְּבַעַת וְעַד הַרְּאָה. מְגַרְמַת - פְּסוּלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בֵּן אֲנְטִיגְנוֹס מְכַשֵּׁר. שִׁיר בָּהּ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה סְמוּךְ לְרֹאשׁוֹ, מְקַף אֵת כְּלָה - כְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹסִי בֵּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיא רַבָּה מְקַף כְּלַבְנָה' - כְּשֶׁרָה. כָּל הַצְּוָאר כְּשֶׁר לְשַׁחֲטָה.

ז. שְׁחִטָּה מִלְּמַעְלָה - שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְּמַטָּה וּמִן הַצְּדָדִין - שְׁחִיטתוֹ פְּסוּלָה. וּמִן הָעֶרְף - כְּשֶׁר לְמַלְיָקָה. מְלַק מִלְּמַעְלָה - מְלִיקָתוֹ כְּשֶׁרָה. מִלְּמַטָּה מִן הַצְּדָדִין - מְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחִיטָה בְּכָלִי, מְלִיקָה בְּיָד. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בְּשַׁחֲטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. כְּשֶׁר בְּמַלְיָקָה - פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה. שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּפָנָיִם - פְּסוּלָה, וּמְלִיקָה - כְּשֶׁרָה. מְלִיקַת הָעוֹף בַּחוּץ - פְּסוּלָה, וְשַׁחֲטָה - כְּשֶׁרָה. נִמְצְאָת אוֹמֵר: מְקוֹם כְּשֶׁר בְּשַׁחֲטָה - פְּסוּל בְּמַלְיָקָה. מְקוֹם כְּשֶׁר בְּמַלְיָקָה - פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה.

ח. דָּם חֲטָאת בְּהֵמָה לְמַעְלָה, וְדָם כָּל הַזְּבָחִים לְמַטָּה. נִמְצְאָת אוֹמֵר: כְּשֶׁר בַּחֲטָאת - פְּסוּל בְּכָל הַזְּבָחִים. כְּשֶׁר בְּכָל הַזְּבָחִים - פְּסוּל בַּחֲטָאת. כְּשֶׁר בְּמִזְבַּח הַחִיצוֹן - פְּסוּל בְּמִזְבַּח פְּנִימִי. כְּשֶׁר בְּמִזְבַּח פְּנִימִי - פְּסוּל בְּמִזְבַּח חִיצוֹן. כְּשֶׁר בְּאֵילִים - פְּסוּל בְּכַבְּשִׁים. כְּשֶׁר בְּכַבְּשִׁים - פְּסוּל בְּאֵילִים. הַפְּלִגִּיס² - בְּזָה וּבְזָה פְּסוּל.

ט. כְּשֶׁר בַּפָּרָה - פְּסוּל בְּעַגְלָה. פְּסוּל בַּפָּרָה - כְּשֶׁר בְּעַגְלָה. עֲבוּדָה - פּוֹסְלַת בְּזָה וּבְזָה. בְּנִי

הַנִּשְׁחַט בְּתוֹךְ הַטְּבַעַת יִהְיֶה בְּמְקוֹם אֶחָד כִּהְיָה הַלְּבָנָה שְׁהוּא כְּאֶחָד.

² בֵּן י"ג חֲדָשׁ.

¹ הַלְּבָנָה קָדָם שְׁהִיא מְלֵאָה, נִרְאִית כְּמוֹ שְׁהִיא מְקַפָּת אִיזָה שְׁטַח. וְאוֹמֵר הַהֲלָכָה בְּתוֹסֶפֶתָא: שְׁצָרִיךְ שְׂרַב

יונה - מְשַׁעֲלֵעְלוּ או עד שִׁיעֵהיכו. תּוֹרִין - מְשַׁפְּרִיחו. אָפְלו הֵן זְקֵנִים. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: כָּשֶׁר בְּתוֹרִין - פְּסוּל בְּבִנֵי יוֹנָה. כָּשֶׁר בְּבִנֵי יוֹנָה - פְּסוּל בְּתוֹרִין.

י. כְּהֵנִים, מְשַׁבְּיֵאוּ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, וְאָפְלו הֵן זְקֵנִים - כְּשָׂרִים, וְהַמוֹם פּוֹסֵל בְּהֵם. הַלּוּיִם, מִבֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה - כְּשָׂרִים, וְאִין הַמוֹם פּוֹסֵל בְּהֵם. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: כָּשֶׁר בְּכֹהֲנִים - פְּסוּל בְּלוּיִם. כָּשֶׁר בְּלוּיִם - פְּסוּל בְּכֹהֲנִים. בְּמָה דְכָרִים אָמוּרִים? בְּאֵהֵל מוֹעֵד שְׁבַמְדָּבָר! אָבֵל בְּבֵית עוֹלָמִים - אִין הַלּוּיִם נִפְסְלִין, אֲלֵא בְּקוּל. כָּשֶׁר בְּכֹהֵן גְּדוּל - פְּסוּל בְּכֹהֵן הַדְּיוּט. כָּשֶׁר בְּכֹהֵן הַדְּיוּט - פְּסוּל בְּכֹהֵן גְּדוּל. כָּשֶׁר בְּבִגְדֵי זָהָב - פְּסוּל בְּבִגְדֵי לָבָן. כָּשֶׁר בְּבִגְדֵי לָבָן - פְּסוּל בְּבִגְדֵי זָהָב.

יא. מְנוּרָה, אִין כְּשָׂרָה אֲלֵא מִן הָעֵשֶׂת. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְׁאָר מִיְּנֵי מִתְּכוֹת - כְּשָׂרָה. חֲצוּצְרוֹת, אִינָה כְּשָׂרָה אֲלֵא מִן הַכֶּסֶף. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - כְּשָׂרָה. מִשְׁאָר מִיְּנֵי מִתְּכוֹת - פְּסוּלָה. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: פְּסוּל בְּמְנוּרָה - כָּשֶׁר בְּחֲצוּצְרוֹת. פְּסוּל בְּחֲצוּצְרוֹת - כָּשֶׁר בְּמְנוּרָה.

יב. אוֹיֵר כְּלֵי חֶרֶס - טָמֵא, וְגִבּוֹ טְהוֹר. אוֹיֵר כָּל הַכְּלִים - טְהוֹר, וְגִבּוֹ טָמֵא. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: טְהוֹר בְּכֵלֵי חֶרֶס - טָמֵא בְּכָל הַכְּלִים. טָמֵא בְּכָל הַכְּלִים - טְהוֹר בְּכֵלֵי חֶרֶס. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ טְהוֹרִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טָמֵאִין. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי מִתְּכוֹת טָמֵאִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טְהוֹרִין. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: טְהוֹר בְּכֵלֵי עֵץ - טָמֵא בְּכֵלֵי מִתְּכוֹת. טְהוֹר בְּכֵלֵי מִתְּכוֹת - טָמֵא בְּכֵלֵי עֵץ. וְהַמְּבִיא אַרְוֹנוֹת וְתַנּוּרִין, סִפְלִין וְכֵלֵי חֶרֶס, מִחֻצָּה לְאֶרֶץ עַד שְׁלֵא הוֹסְקו - טָמֵאִין

מִשׁוֹם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְטְהוֹרִין מִשׁוֹם כְּלֵי חֶרֶס. מְשֻׁהוּסְקו - טָמֵאִין מִשׁוֹם כְּלֵי חֶרֶס וְטְהוֹרִין מִשׁוֹם אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: בְּשַׁעֲה שְׁטָמָאִין מִשׁוֹם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִין מִשׁוֹם כְּלֵי חֶרֶס. וּמִשַּׁעֲה שְׁטָמָאִין מִשׁוֹם כְּלֵי חֶרֶס - טְהוֹרִין מִשׁוֹם אֶרֶץ הָעַמִּים. הַחוֹתָם⁴, טָמֵא בִּיבֶשֶׁה - טְהוֹר בְּרֻטָב. גְּרַעֲיָן⁵ - טָמֵא בְּרֻטָב וְטְהוֹרָה בִּיבֶשֶׁה. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: טְהוֹר בִּיבֶשֶׁה - טָמֵא בְּרֻטָב, טְהוֹר בְּרֻטָב - טָמֵא בִּיבֶשֶׁה. שְׁקָדִים הַמְּרִים, קִטְנִים - חֵיבִין. גְּדוּלִין - פְּטוּרִין. וּמְתוּקִין, גְּדוּלִים - חֵיבִין. קִטְנִים - פְּטוּרִין. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: חֵיב בְּשְׁקָדִים הַמְּרִים - פְּטוּר בְּמְתוּקִין. חֵיב בְּמְתוּקִין - פְּטוּר בְּמְרִים.

יג. כָּשֶׁר בְּגַט - פְּסוּל בְּפְרוּזָבוּל. כָּשֶׁר בְּפְרוּזָבוּל - פְּסוּל בְּגַט. כָּשֶׁר בְּאֶשָׁה - פְּסוּל בִּיבְמָה. כָּשֶׁר בִּיבְמָה - פְּסוּל בְּאֶשָׁה. כָּשֶׁר בְּגְרוּשָׁה - פְּסוּל בְּחֻלּוּצָה. כָּשֶׁר בְּחֻלּוּצָה - פְּסוּל בְּגְרוּשָׁה.

יד. בְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ תְּקִיעָה - אִין הַבְּדֵלָה. וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ הַבְּדֵלָה - אִין תְּקִיעָה. בְּיוֹם טוֹב שֶׁחַל לְהִיּוֹת עֶרֶב שַׁבָּת - תּוֹקְעִין וְלֹא מְבַדְּלִין. אַחַר שַׁבָּת - מְבַדְּלִין וְלֹא תּוֹקְעִין. כִּיצַד תּוֹקַע? תּוֹקַע פְּשׁוּטָה אַחַת וְלֹא מְרִיעַ.

מִסְכַּת חֲלִין פְּרָק שְׁנִי

א. הַשׁוּחֵט שְׁנֵי חֲצָאִין בְּעוֹף - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, וְאִין צְרִיף לֹא שְׁנֵי חֲצָאִין בְּפִהְמָה. רְבִי יְהוּדָה פּוֹסֵל לְעוֹלָם, עַד שִׁישַׁח אֶת הַזֶּשֶׁט וְשְׁנֵי הַרִידִין. שְׁחַט חֲצֵי גְרָגְרַת בְּעוֹף, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כֵּךְ שְׁחַט אֶת כְּלָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשָׂרָה. אֶחָד אוֹ רוֹב אֶחָד בְּעוֹף, אֵף עַל פִּי שְׁהִיא לְזִמְן מְרַבָּה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשָׂרָה. הִיָּה שׁוּחֵט וְחָתַף אֶת הָרֵאשׁ

⁵ גְּרַעֲיָן שֶׁל תְּמָרָה לַחָה רְאוּי לְמוֹץ אוֹתָהּ, וּמִצְטָרֵף עִם הָאֵחָל וְהוּא טָמֵא.

³ כִּשְׁשׁוּמִטִּים מְמַנּוּ נוֹצָה בָּא דָם.

⁴ בְּגוֹגִיר שֶׁל עֲנָבִים וְתְמָרִים יֵשׁ "חוֹתָם" שְׁחוֹתָם אֵת נֶקֶב הַפֶּרִי וּבְרֵאשׁ הַחוֹתָם - עֵקֶץ. וְכִשְׁהוּא יִבֵּשׁ הוּא מִצְטָרֵף, דְּחֻשִׁיב נִגְמֵר, וְחֻזֵי לְאֲכִילָה עִם הַתְּמָרָה.

ג. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: השוחט בלילה, ובשחר עמד ומצא כתלים מלאים דם - כשרה, בידוע שזקקה! רבי יוסי אומר: רבי מאיר היה אומר - אם הגיעה בשעת שחיטה - כשרה. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר משמו: הרופפת בעיניה, והמוציאה רעי בשעת שחיטה - כשרה. פשטה ידיה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא כהוצאת נפש. וברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בדקה! אבל בגסה, בין ביד ובין ברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בבמה, אבל בעוף, אפלו לא כשקשה אלא בראש גפה, ובראש זנבה - כשרה.

ד. השוחט את הבהמה לזרק את דמה לעבודת כוכבים, ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי זה בשר זבחי מתים. אם מששחטה, וזרק את דמה לעבודת כוכבים, והקטיר חלבה לעבודת כוכבים - זה היה מעשה בקסרי, ובאו ושאלו את חכמים, ולא אמרו לא אסור ולא התר. השוחט בעזרה בהמה חיה ועופות טמאין - אסורין בהנאה. ואין צריך לומר באכילה. בהמה חיה ועופות טהורין - מתרין בהנאה. השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אוסר בהנאה, ורבי שמעון מתיר בהנאה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - אסור בהנאה. השוחט ונתנבלה בידו, והנותר והמעקר, שחיטת עובד כוכבים - מתר בהנאה. השוחט בעזרת נשים בהמה חיה ועופות טהורין - מתרין באכילה, ואין צריך לומר בהנאה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהלת ח, ה) - טוב מזה ומזה שלא תדור כל עקר. רבי יהודה אומר: טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם. טוב מזה ומזה - מביא כבשתו לעזרה, וסומך עליה ושוחט.

בכת אחת, אם נחכו לכן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו כשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמטה הגרגרת - שחיטתו כשרה. נשמטה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משנשחטה, זה היה מעשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגלתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמצאה בתוך הבית. ודברי רבי יהודה בשמצאה באשפה. המוצא תרנגלת שחוטה בשוק, וכן מי שנתן תרנגלת לאחד מן השוק לשחוט, ואינו יודע מה טיבו - הולכין אחר הרב. נפלה סכין ושחטה, או שדרס עליה ושחטה, או שטבחה מאליה - נבלה ומטמאה במשא. היה שוחט והרתית, או שעף, או שדחה חברו, או שדחתו הרוח, או שנפלה סכין מידו והגביהה, או שנפלה קרן טליתו והגביהה, ושהה כדי שחיטה אחרת - פסולה. רבי שמעון אומר: כדי בקור בהמה אחרת. שחט את הושט, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך פסק את הושט, או שהחליד את הסכין תחת הושט ופסקו, או שהחליד את הסכין תחת הגרגרת ופסקו, או שהחליד את הסכין תחת שתיהן ופסקו. רבי ישבב אומר: נבלה ומטמאה במשא. רבי עקיבא אומר: טרפה ושחיטתה מותרתה. אמר לו רבי ישבב: אי אתה זכור, שהיה רבי יהושע שונה - כל שנתנבלה בשחיטתה - נבלה ומטמאה במשא; קדם לשחיטתה - טרפה ושחיטתה מותרתה! חזר רבי עקיבא להיות שונה בדברי רבי ישבב. שחט מעוטו של ושת, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את שניהם, או שנקב הושט ואחר כך שחט את שניהם - טרפה, ושחיטתה מותרתה.

ו. הַשׁוּחַט לְשֵׁם חֲמָה, לְשֵׁם לְבָנָה, לְשֵׁם כּוֹכְבִים, לְשֵׁם מְזֻלוֹת, לְשֵׁם מִיכָאֵל שׁוֹר צָבָא הַגְּדוֹל, וְלִשְׁוֹם שֶׁלְשׁוּל קֶטֶן - הֲרִי זֶה בֶּשֶׁר זָכָחִי מֵתִים. אֵין שׁוּחֲטִין: לֹא לְתוֹךְ יָמִים, וְלֹא לְתוֹךְ נְהוּרוֹת, וְלֹא לְתוֹךְ מַיִם עֲכוּרִין. אָבֵל שׁוּחַט לְתוֹךְ אֲגֵן שֶׁל מַיִם. וּבִסְפִינָה, עַל גְּבֵי כְּלָיִם. וְאִם אֵין לוֹ מְקוֹם בְּסִפִּינָה - שׁוּחַט לְתוֹךְ הַיָּם. וְאִם אֵין רוּצָה לְטַנֵּף אֶת בֵּיתוֹ - שׁוּחַט לְתוֹךְ כְּלִי, אוֹ לְתוֹךְ גּוּמָא. וּבִשְׁוֹק לֹא יַעֲשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי שְׁעוֹשָׂה אֶת חֻקֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. אִם עָשָׂה כֵן - צָרִיךְ בְּדִיקָה. בֶּשֶׁר שֶׁנִּמְצָא בְּיַד עוֹבֵד כּוֹכְבִים - מֵתָר בְּהִנָּאָה. בְּיַד הַמִּין - אֲסוּר בְּהִנָּאָה. הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמִּין - הֲרִי זֶה בֶּשֶׁר זָכָחִי מֵתִים, מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוּ: שְׁחִיטַת הַמִּין לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים! וּפְתֵן - פֶּת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. וַיִּינֶם - יֵין נֶסֶף. וּפִירוּתֵיהֶן - טְבָלִים. וְסִפְרֵיהֶן - סִפְרֵי קוֹסְמִין. וּבְנֵיהֶם - מְמֻזְרִים. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶם, וְאֵין לוֹקְחִים מֵהֶם, וְאֵין נוֹשְׂאִין מֵהֶם, וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶם, אֵין מְלַמְדִין אֶת בְּנֵיהֶם אֲמֻנוֹת, וְאֵין מִתְרַפְּאִין מֵהֶן, לֹא רְפוּי מִמֶּנּוּ וְלֹא רְפוּי נַפְשׁוֹת. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דָּמָא בֶּן אַחוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שֶׁהִכִּישׁוּ נַחֲשׁ, וּבָא יַעֲקֹב אִישׁ כֹּפֵר סִכְנִיא לְרַפְּאוּתוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, אָמַר לוֹ: אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי בֶּן דָּמָא. אָמַר לוֹ: אֲנִי אָבִיא לָךְ רְאִיָּה שִׁירְפָאֲנִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְהֵבִיא רְאִיָּה עַד שִׁמַּת. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: אֲשֶׁרִיךְ בֶּן דָּמָא שִׁיְצָאָתָּ בְּשָׁלוֹם (מִן) הָעוֹלָם, וְלֹא פִרְצֵת גְּדָרְךָ שֶׁל חֻקִּים, שְׁפָל הַפּוֹרֵץ גְּדָרְךָ שֶׁל חֻקִּים - סוּף פִּרְעוֹנוֹת בָּא עֲלָיו. שְׁנָאֲמַר (קִהְלֵת י, ח): "וּפּוֹרֵץ גְּדָר יִשְׁכְּנוּ נַחֲשׁ". מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁנִּתְפַּסַּע עַל דְּבָרֵי מִינוּת, וְהֶעֱלוּ אוֹתוֹ לְבַמָּה לְדוֹן, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגְּמוֹן: זָקֵן כְּמוֹתְךָ יַעֲסֵק בְּדְבָרִים הַלְלוּ? אָמַר לוֹ: נֶאֱמַן דִּין עָלַי, כְּסָבוֹר אוֹתוֹ הַגְּמוֹן, שְׁלֹא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲלֵא לוֹ. וְלֹא נִתְכַּוֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֵא נִגְדְּ אָבִיו שֶׁבִשְׂמַיִם. אָמַר לוֹ הוֹאֵיל וְהֶאֱמַנְתָּנִי עָלֶיךָ, אֵף אֲנִי כֶּךָ אֲמַרְתִּי. אֲפֶשֶׁר שֶׁהִסְבוֹתָ

הַלְלוּ טוֹעִים בְּדְבָרִים הַלְלוּ, דִּימוּס! - הֲרִי אַתָּה פְּטוּר. וּכְשֶׁנִּפְטַר מִן הַבְּמָה הִיָּה מְצַטְעַר שֶׁנִּתְפַּסַּע עַל דְּבָרֵי מִינוּת, נִכְנָסוּ תַלְמִידָיו לְנַחְמוֹ, וְלֹא קָבַל. נִכְנָס רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ: רַבִּי! אֲמַר לְפָנֶיךָ דְּבַר, שְׁמָא אֵין אַתָּה מְצַר? אָמַר לוֹ: אָמַר לוֹ: אָמַר לוֹ: שְׁמָא אַחַד מִן הַמִּינוּת אָמַר לָךְ דְּבַר שֶׁל מִינוּת וְהִנָּאָךְ? אָמַר לוֹ: הֵן! אָמַר לוֹ: הַשְּׂמַיִם! הַזְּכַרְתָּנִי, פַּעַם אַחַת הֵייתִי מְהַלֵּךְ בְּאַסְתֵּרְטִיא שֶׁל צַפּוּרִי, מְצָאֲתִי אִישׁ כֹּפֵר סִכְנִיא, וְאָמַר דְּבַר שֶׁל מִינוּת, וְהִנָּאֲנִי, וְנִתְפַּשְׁתִּי עַל דְּבָרֵי מִינוּת, שְׁעִבְרַתִּי עַל דְּבָרֵי תוֹרָה (מְשַׁלֵּי ה, ח): "הִרְחַק מֵעֲלִיָּה דְרַכְךָ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ כִּי רַבִּים חָלָלִים הִפְלִיָּה" וְגו'; שְׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם בּוֹרַח מִן הַפְּעוּר וּמִן הַדּוּמָה לְכַעֲוֹר.

ז. הַשׁוּחַט לְשֵׁם עוֹלָה, לְשֵׁם שְׁלָמִים, לְשֵׁם אֶשֶׁם תְּלוּי, לְשֵׁם פְּסַח, לְשֵׁם תוֹדָה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר, לְפִי שְׂאִין כִּיּוֹצֵא בְּהֵן מִתְנַדְּבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַשׁוּחַט לְשֵׁם עוֹלָה - הֲרִי זֶה אֵינָה עוֹלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מַה אִם אָמַר 'הֲרִי עָלַי עוֹלָה', 'שְׂאִקְרִיבָנָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן' שְׁמָא עוֹלָה הִיא? לְפִיכֵךְ הַשׁוּחַט לְשׁוֹם עוֹלָה - הֲרִי זֶה אֵינָה עוֹלָה. הַשׁוּחַט לְשׁוֹם חֻטָּאֵת, לְשׁוֹם אֶשֶׁם וְדָאִי, לְשׁוֹם כְּכוֹר, וְלִשְׁוֹם מַעֲשֵׂר, וְלִשְׁוֹם תְּמוּרָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. זֶה הַכֹּלֵל: דְּבַר שֶׁנִּגְדַּר וְנִגְדַּב - הַשׁוּחַט לְשׁוֹם פְּסוּל. וְדְבַר שְׂאִין נִגְדַּר וְנִגְדַּב - הַשׁוּחַט לְשׁוֹם כְּשֶׁר.

מִסְכַּת חֲלִין פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. וְאֵלוּ טְרַפּוֹת בְּבַהֲמָה: נִקּוּבַת הוֹשֵׁט, וּפְסוּקַת הַגְּרִגְרַת לְרַחֲבָה - הֲרִי זֶה פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵף שֶׁנִּתְמַזְמַז מוֹחָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבְּרָה שְׁדָרָה וְנִתְחַדָּ רְבוּ שֶׁל חוּט - פְּסוּלָה. נִימוּקָה הֲרָאָה וְאֵין חוּט הַשְּׁדָרָה קִיָּם - פְּסוּלָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר:

⁶ הַזְּקָנִים.

וּכְמָה הִיא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: עַד כְּאִסּוֹר הָאִיטְלָקִי, מִבֵּית חֲלָלָה וְלֹא מִשְׁאֵר אַבְרִיָּה.

ד. יש מן האברים שהן פסולין: אבר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארכה. בשר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארכה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ואין רב עור ובשר מקיפין אותו, כיצד הוא עושה? נוטלו ומשלים, והשאר - הרי זה מתר. יש מן עברין שהן פסולין: בן ארבעה בדקה וכן שמונה בגסה. יצאו לו שני גבין ולו שתי שדראות, הואיל ואין כיוצא בו להתקים בו - פסול. ואלו פשרות בבהמה: נקובת הגרגרת וסדיקת הגרגרת לארכה - הרי זו כשרה. נשברה שדרה ולא נחתך רבה של חוט - כשרה. נטלה כבד ונשתיר בה כדי להעלות ארכה - כשרה. נימוקה הראה וקרום שלה קיים - כשרה. נטלה שלחופית שלה - כשרה. התליעה כבד שלה - כשרה. הלכה זו עלו עליה בני אסיא שלשה רגלים ליבנה, ברגל שלישי הכשירו להן. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הדקין שנגקבו והלחה סותמתם - כשרה. מחט שנמצאת בעבי בית הכוסות, בזמן שנראית מצד אחד - כשרה. משני צדדין - פסולה. אם יש במקומה קרט דם - בידוע שלפני שחיטה. אין במקומה קרט דם - בידוע שלאחר שחיטה. הגליד פי המכה - בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגליד פי המכה - המוציא מחברו עליו הראייה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן אברין שהן כשרין. אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארכה. בשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארכה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן עברין שהן כשרין, בן חמש בדקה

אפלו נקב. נטלה כבד ולא נשתיר בה כדי להעלות ארכה - פסולה. כרס הפנימי שנקב או שנקרע רוב החיצונה, רבי יהודה אומר: בגדולה - טפח. ובקטנה - ברבה. וכמה היא גדולה? טפחים - הרי זו גדולה. פחות מכן - הרי זו קטנה. איזו היא כרס הפנימי? העיד בן שילא ראש שבעים בצפורי, משום רבי נתן: - זו סניא דיבי⁷.

ב. דרוסת הזאב לבית החלל - פסולה. דרוסת הנץ לבית החלל - פסולה. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב בדקה, דרוסת ארי בגסה, דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הגס בעוף הגס. נפלה מן הגג ונתרסקו אבריה, או רצצתה חבתה ונתרסקו אבריה, אם שהתה מעת לעת ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה.

ג. נשתברו רב צלעותיה - פסולה. וכמה הן רוב צלעותיה? אחת עשרה צלעות בשדרה מכאן, ואחת עשרה צלעות בשדרה מכאן. נשתברו בה שנים עשר מן הצדדין - פסולה. נשתירו בה אחת עשרה מן הצדדין - כשרה. נתחתקה ירך שלה, מן הארכבה ולמטה - כשרה. מן הארכבה ולמעלה - פסולה. נשבר העצם ונטל צמת הגידים שלה - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר מכשיר, מפני שיכולה לכוות ולחיות. חרותה בידי אדם - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בידי כל הבריות. הגלודה - רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלק רבי מאיר על הגלודה שהיא פסולה. העיד יהודה בן ישעיה הבסם לפני רבי עקיבא, שאמר משום רבי טרפון על הגלודה שהיא פסולה. איזו היא הגלודה? כל שהפשיט את העור ולא שיר בה כדי להעלות ארכה. ואם שיר כדי להעלות ארכה - הכל מודים שהיא כשרה.

⁷ המקום השנאי אף על הזאבים. הנינו המעי העשוי

סרוס, וכתוש בראשו, שהוא מקום כחוש ומאוס, ואף הזאבים נרתעים ומואסים מלאוכלו.

וּבִן תִּשְׁעַ בְּגִסָּה, יֵצְאוּ לוֹ חֲמֵשׁ עֵינַיִם וְלוֹ שְׁלֹשׁ רִגְלַיִם, הוֹאִיל וְכִיּוֹצֵא בּוֹ רְאוּי הַתְּקִימִים - כְּשֹׁר.

ו. וְאֵלוֹ טְרַפּוֹת בְּעוֹף: נְקוּבַת הַוִּשְׁט וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרַת, לְרַחֲבָה - הָרִי זֹו פְּסוּלָה. הַכֶּתֶה חֲלָדָה עַל רֵאשָׁה, מְקוֹם שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרַפָּה - פְּסוּלָה. נְקוּבַת הַמַּחַ שְׁנֹקֵב קְרוֹם שְׁלָה - פְּסוּלָה. נְקוּבַת הַלֵּב לְבֵית חֲלָלוֹ - פְּסוּלָה. בִּיצַד בּוֹדֵקִין אוֹתָהּ? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: בּוֹדֵקִין אוֹתָהּ בֵּיד, וְאִין בּוֹדֵקִין בְּמַחַט. אִם נֹקֵב הַעֲצָם - פְּסוּלָה, אִם לֹאוּ - כְּשֵׁרָה. נִפְלָה לְאוֹר וְנִחְמָרוּ בְּנֵי מַעִיָּה - פְּסוּלָה, בְּאֵלוֹ בְּנֵי מַעִים אֲמָרוּ? בְּקַרְקֻבָּנִין, בְּכַפֵּד וּבִלְבַב. אֵלוֹ כְּשֵׁרוֹת בְּעוֹף: נְקוּבַת הַגְּרָגְרַת וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרַת, לְאַרְכָּה - הָרִי זֹו כְּשֵׁרָה. הַכֶּתֶה חֲלָדָה עַל מְקוֹם שְׁאִינוֹ עוֹשֶׂה טְרַפָּה - כְּשֵׁרָה. נֹקֵב הַלֵּב שְׁלֹא לְבֵית חֲלָלָה - כְּשֵׁרָה. נִפְלָה מִן הַגֵּג, נִתְרַסְקוּ אַבְרִיָּהּ, אוֹ רִצְצָתָהּ חֲבַרְתָּהּ, וְנִתְרַסְקוּ אַבְרִיָּהּ וְשַׁחֲטָהּ - כְּשֵׁרָה. אִם עֲמָדָה מִיַּד, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - כְּשֵׁרָה. נֹקֵב הַזֶּפֶק, רַבִּי אוֹמֵר: אֶפְלוֹ נָטַל. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים. נִשְׁתַּבְּרוּ גַפְיָהּ, נִשְׁתַּבְּרוּ רִגְלֶיהָ, נִמְרָטוּ כְּנַפְיָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם נָטַלָה הַנוֹצֵצָה - פְּסוּלָה. אַחֲזוֹת הַדָּם, הַמַּעֲשֵׂנַת וְהַמַּצְנֵנַת, הַלְעִיטָה חֲלִיתִית, הַרְדַּפְנִי, סֵם הַמּוֹת, צוֹאת הַתְּרַנְגּוּלִים - כְּשֵׁרָה. נִשׁוּכַת נֶחֱשׁ, נִשׁוּכַת כְּלָב שׁוֹטָה, מִשּׁוּם טְרַפָּה מִתְּרַת, וְאִסּוּרָה מִשּׁוּם סְכַנַת נִפְשׁוֹת. סִימָן לְטְרַפָּה - כָּל שְׁאִינָה יוֹלְדַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם לֹא הִיתָה מִכְחַשְׁת וְהוֹלְכַת בִּידוּעַ שְׁאִינָה טְרַפָּה. אִם הִיתָה מִכְחַשְׁת וְהוֹלְכַת - בִּידוּעַ שְׁהִיא טְרַפָּה. רַבִּי אוֹמֵר: אִם נִתְקִימַת שְׁלוֹשִׁים יוֹם, בִּידוּעַ שְׁאִינָה טְרַפָּה, לֹא נִתְקִימַת שְׁלוֹשִׁים יוֹם בִּידוּעַ שְׁהִיא טְרַפָּה. אֲמָרוּ לוֹ: פְּעָמִים שְׁמַתְקִימַת שְׁתִּים וְשֹׁלֵשׁ שָׁנִים.

ז. אֵלוֹ הֵן סִימְנֵי בַהֲמָה (וַיִּקְרָא יֵא, ג-כו): "לְכָל הַבַּהֲמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרֹסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרֹסֶת מַעֲלַת גְּרָה בַּבַּהֲמָה אֲתָה תֹאכְלוּ". כָּל מַעֲלַת גְּרָה - אִין לָהּ שְׁנַיִם

שְׁלֹמַעֲלָה. אִיזָה שׁוֹר שְׁקָדְמוֹ קָרְנָיו לְטַלְפָּיו? זֶה פְּרוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׁנֹאֲמֵר (תְּהִלִּים ט, לב): "וְתִיטֵב לֵה' מִשׁוֹר פֶּר מִקָּרֵן מִפְּרִיס". אֵלוֹ הֵן סִימְנֵי חִיָּה: כָּל שֵׁישׁ לָהּ קָרְנִים וְטַלְפִּים. רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר: יֵשׁ לָהּ קָרְנִים - אִי אֲתָה צָרִיף לְשֹׁאֵל עַל הַטַּלְפִּים, אִף עַל פִּי שְׁאִין רֵאזָה לְדַבֵּר זָכַר לְדַבֵּר: "וְתִיטֵב לֵה' מִשׁוֹר פֶּר מִקָּרֵן מִפְּרִיס". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֵׁישׁ לוֹ אֲצִבַּע יִתְרָה בְּעוֹף טְהוֹר, כָּל הַעוֹף הַדּוֹרֵס - טָמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַקּוֹלֵט בְּאִוִּיר וְאִין אֶרְקָבָנוּ נִקְלָף. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר צְדוֹק אוֹמֵר: כָּל הַנּוֹתֵן עַל גַּבִּי מְשִׁיחָה. הַחוֹלֵק שְׁתִּים לְפָנָיו וְשְׁתִּים לְאַחֲרָיו - טָמֵא. אַחֲרִים אוֹמְרִים: הַשׁוֹכֵן בֵּין הַטָּמְאִין וְדוֹמָה לְטָמְאִין - טָמֵא. הַשׁוֹכֵן בֵּין הַטְּהוֹרִים, וְדוֹמָה לְטְהוֹרִין - טְהוֹר. אֲנִשֵׁי אִישׁ כְּפֶר תְּמַרְתָּא שְׁבִיהִיָּהּ הִיוּ אוֹכְלִין אֶת הַזֵּרְזִירִין, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לָהֶן זֶפֶק. אֲנִשֵׁי שׁוֹק הַעֲלִיּוֹן שְׁבִירוֹשְׁלַיִם הִיוּ אוֹכְלִין אֶת סִינוּנַיָּא לְבָנָה, מִפְּנֵי שְׁקָרְקָבָנָה נִקְלָף.

ח. וּבְבָצִים, כָּל שְׁכוּדְרַת וְעַגּוּלְגַלְת בִּידוּעַ שֶׁל עוֹף טָמֵא, וְכָל שְׁאִינָה כּוֹדְרַת וְעַגּוּלְגַלְת - בִּידוּעַ שֶׁל עוֹף טְהוֹר הוּא. לוֹקַחְתִּין בִּיצִים מִכָּל מְקוֹם, וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמֵא שֶׁל נְבִלוֹת וְשֶׁל טְרַפּוֹת הֵן. אִין מוֹכְרִין בִּיצִים שֶׁל נְבִלוֹת שֶׁל טְרַפּוֹת לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, אֶלָּא אִם כֵּן הִיוּ נְקוּפוֹת לְקַעְרָה. לְפִיכֵךְ אֲמָרוּ: אִין לוֹקַחְתִּין מִן הַעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים בִּיצִים נְקוּפוֹת לְקַעְרָה.

ט. אֵלוֹ סִימְנֵי חֲגָבִים: כָּל שֵׁישׁ לוֹ אַרְבַּע רִגְלִים וְאַרְבַּעַת סַנְפִּירִים, וְקָרְסוּלָיו וְכַנְפָּיו חוֹפִין אֶת רַבּוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: וְשִׁמוֹ חֲגָב. וְלֹא כְּנֻצְרִין שֵׁישׁ בָּהֶן סִימְנֵין הֵלָלוּ. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: אִף הַמּוֹרֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִין לוֹ עֶכְשׁוֹ וְעֵתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זָמַן, כְּגוֹן הַחוֹלְחָזָה - כְּשֹׁר. אֵלוֹ הֵן סִימְנֵי דָגִים: כָּל שֵׁישׁ לוֹ סַנְפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת, יֵשׁ לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - אִי אֲתָה צָרִיף לְשֹׁאֵל עַל סַנְפִּיר. יֵשׁ לוֹ סַנְפִּיר וְאִין לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - טָמֵא. אֵלוֹ הֵן קַשְׁקֶשֶׁת: שְׁמֵלְכַשׁ בָּהֶן,

וסנפירין ששט בהון, וכמה קשקשין יהיה
 בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו,
 ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר:
 שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתיד לגדל
 לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפיא - כשר. יש
 לו עכשו אבל עתיד להשירם כשעולה מן
 הים - כגון הקוליוס הספיתאים ואנתינוס.
 רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: לויתן דג
 טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ז-ח): "גאֹה
 אֶפִּיקִי מִגְּנִים סְגוּר חוֹתֶם צָר"; "אֶחָד בְּאֶחָד
 יִגְשׁוּ, וְגו'". "תַּחֲתֵיו חֲדוּדֵי תְּרֶשׁ" וְגו' (שם
 פסוק כב). "גֹּאֲהָ אֶפִּיקִי מִגְּנִים" - אלו
 קשקשין שלו. "תַּחֲתֵיו חֲדוּדֵי תְּרֶשׁ" - אלו
 סנפירין שלו.

30 ראשון Sunday הדלקת הנרות 6:22 Candle Lighting	כ"א 21	Hoshanah Rabbah נץ החמה _____ 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:48 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:52 נ"ך: ישעיה י"א תוספתא: מנחות י	הושענא רבה עלות השחר _____ 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 6:39 בבלי: מנחות נא ירושלמי: ברכות נז
1 שני Monday הדלקת הנרות 7:50 Candle Lighting	כ"ב 22	Shemini Atzeres / Yizkor נץ החמה _____ 6:52 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:48 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:50 נ"ך: ישעיה י"ג-י"ג תוספתא: מנחות יא	שמיני עצרת, יזכור עלות השחר _____ 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 6:38 בבלי: מנחות נב ירושלמי: ברכות נח
2 שלישי Tuesday זמן מוצש"ק 7:49 Yom Tov Ends	כ"ג 23	Simchas Torah נץ החמה _____ 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:49 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:49 נ"ך: ישעיה י"ד-טו תוספתא: מנחות יב	שמחת תורה עלות השחר _____ 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 6:36 בבלי: מנחות נג ירושלמי: ברכות נט
3 רביעי Wednesday	כ"ד 24	נץ החמה _____ 6:54 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:49 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:47 נ"ך: ישעיה ט"ז-יז תוספתא: מנחות יג	אסרו חג עלות השחר _____ 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 6:35 בבלי: מנחות נד ירושלמי: ברכות ס
4 חמישי Thursday	כ"ה 25	נץ החמה _____ 6:55 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:49 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:45 נ"ך: ישעיה יח-יט תוספתא: חלין א	עלות השחר _____ 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 6:33 בבלי: מנחות נה ירושלמי: ברכות סא
5 ששי Friday הדלקת הנרות 6:14 Candle Lighting	כ"ו 26	נץ החמה _____ 6:56 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:50 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:48 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:44 נ"ך: ישעיה כ-כא תוספתא: מנחות כ	עלות השחר _____ 5:44 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:31 בבלי: מנחות נו ירושלמי: ברכות סב
6 שב"ק Shabbos זמן מוצש"ק 7:42 Shabbos Ends	כ"ז 27	נץ החמה _____ 6:57 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:50 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:48 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:42 נ"ך: ישעיה כב-כג תוספתא: חלין ג	בראשית, מבה"ח עלות השחר _____ 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:30 בבלי: מנחות נז ירושלמי: ברכות סג

מברכים חודש חשוון המולד: דינסטאג ביינאכט 1 מינוט און 11 חלקים גאך 9

ד'ר'כ'ן זאגן "תקונו חצות" ווערט מען געראטעוועט פון גנבים.

(ספר המדות אות גנבה ונגזה חלק ב' סימן ה')